

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

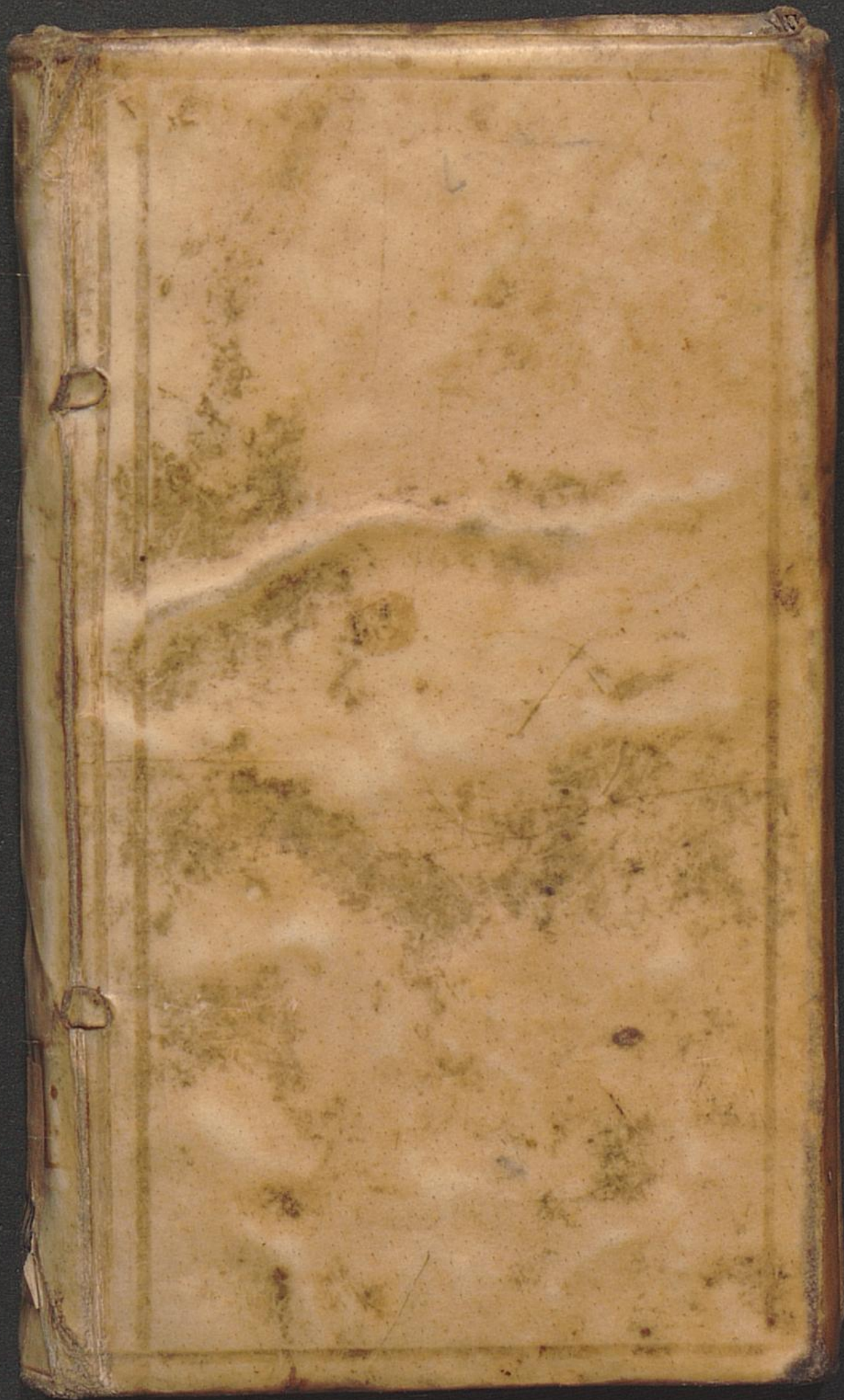
Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi Opusculum
Asceticum Posthumum**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1643

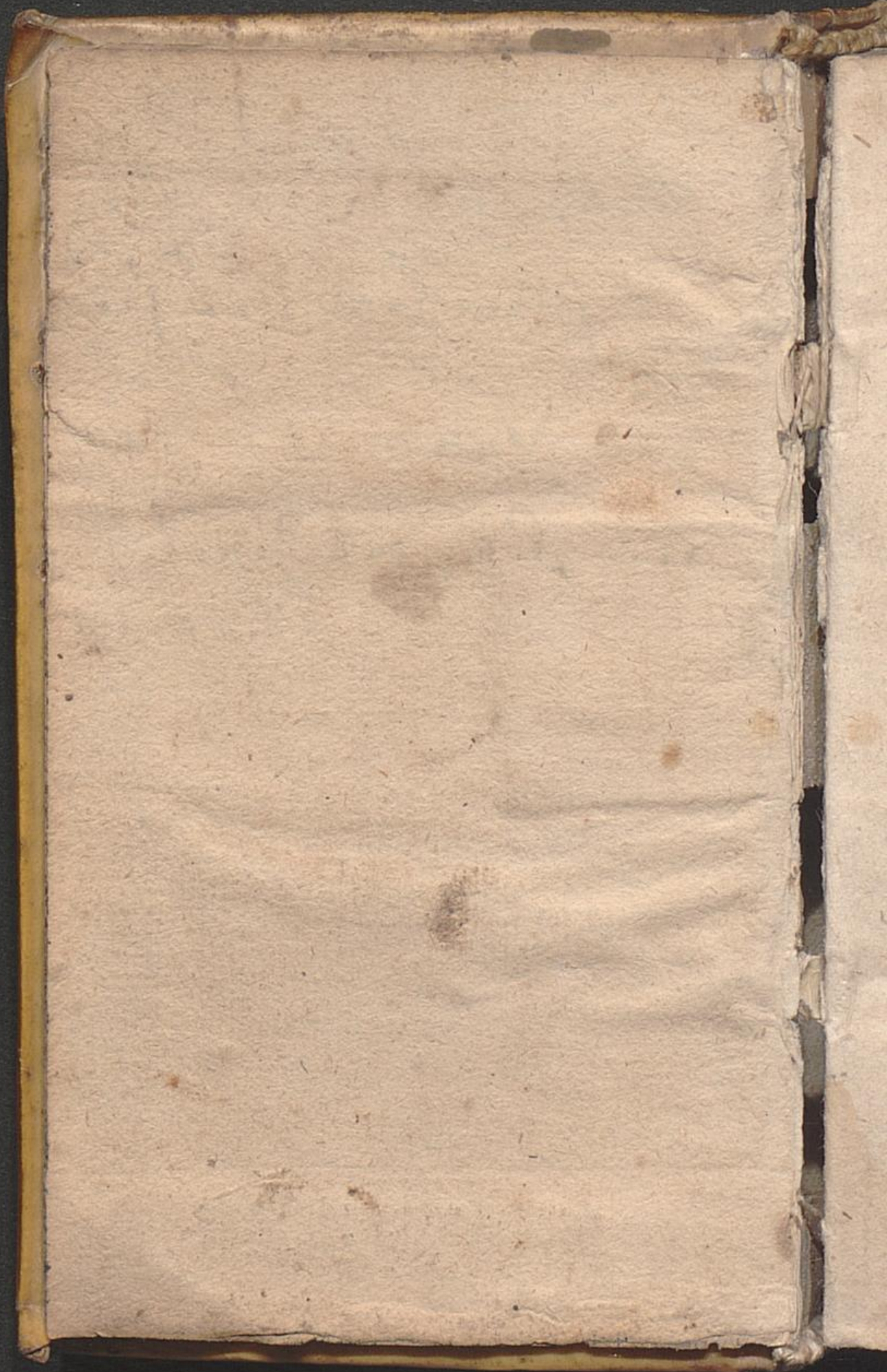
[urn:nbn:de:hbz:466:1-46564](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46564)

Th. 2729

J. III
IIII

R. P.

LEONARDI LESSII

E Societate IESV
Theologi

Opusculum Asceticum
Posthumum.

Quinquaginta Considerationum
De L.

NOMINIBVS DEI

S E V

Diuinarum Perfectionum
Compendiaria expositio.

*Additis circa easdem precatationibus
ex opusculis eiusdem Auctoris
excerptis.*

Ad mentem sursum eleuandam, &
maximarum Virtutum actus
facili modo excitandos.

Permissu Superiorum.

LOVANI,

Typis GOENESTENII, 1643.

ILLVSTRISSIMO
E T
REVERENDISSIMO
FRANCISCO
VANDER-BVRCH
ARCHIEPISCOPO
E T
DVCI CAMERACENSIS
S. R. IMPERII
PRINCIPI. &c.

Illustrissime Domine.

VOD extremis
annis Reueren-
dus Pater LEO-
NARDVS LESSIVS, de *Di-*
uisis Nominibus con-
) (ij scripsit

scripsit Asceticum Opus-
culum, hoc ego, *Illu-
strissima Gratia Tua*, &
ipsius nomine dedica-
tum venio, & meo. Meo
quidem, vt, qui Tuis in
me meritis & munifi-
centiæ parem ex me gra-
tiam referre nunquam
potui, aliquid repẽdam
ex alieno. Quamuis
enim, ex quo *Hallis Dei-
para*, fauore & amicitia
me Tuâ dignatus es,
optabile mihi debitum
duxerim,

duxerim, plus Tibi ob-
stringi quam soluendo
essem : quando tamen
facram hanc hæredita-
tem nactus sum, quid
est æquius, quam vt eius
oblacione, & meam, &
Hallensis, quod Tibi se
potissimum debet, *So-*
cietatis nostræ Collegij,
gratitudinem tester? Ac-
cedit, quod vt officio
meo satisfacere nollem,
non possem LESSII de-
esse voluntati. Quadra-
) (iij ginta

ginta & ampliùs anni
sunt, ex quo is Tibi fa-
miliaris fuit. cuius fa-
miliaritatis, cum Tu nō
ita pridem vulgato Tuo
de eius vita ac moribus
iudicio, præclarissimum
exstare monumentum
volueris, quomodo in
demortui humanitatem
non peccem, si ipsius
nomine non aliquod
reponam? Atque uti-
nam tam Tibi sit hoc
gratum, quam Tuum
illi.

illi iudicium est hono-
rificum ! quid enim ad
famam eius illustrius,
quam quod Tu æquissi-
mus virtutum æstima-
tor (vtpote qui illarum
naturam, non contem-
platione tantum, sed &
exercitio nosti) eum &
Virum Religiosissimum
voces, & plures raras
quas ibidem recenset,
*in eo virtutes cum ad-
miratione notasse Te*
dicas, & nihil in actio-
) (iij nibus,

nibus, verbis, gestu at-
que incessu animaduer-
tisse, quod pietatem ac
modestiam non spiraret?
Credo, Illustrissime Do-
mine, præter alias ami-
citiæ causas, ac præcipuè
morum vestrorum simili-
tudinem, vel ideo diui-
no nutu inter vos fami-
liaritatem coaluisse, at-
que hospitij ius interces-
sisse, vt tali tuo testi-
monio, eius virtus orbi
probaretur. Sed vellem,
quid

quid vicissim de te LES-
SIVS senserit, omnibus
pateret! Verum quoniã
nemo in reliquas Tuas
virtutes æquus esse po-
test, qui in modestiã in-
iurius nõ sit, hoc vnum
orabo, vt qui talẽ nobis
LESSIVM descripsisti,
qualem LESSIVS hoc O-
pusculo Deũ expresserit,
gratanter videas. Mirari,
credo, defines tales in
eo notasse Te mores, cũ
cernes ad quã illos nor-

) (s mam

mam conformarit ; nec
stupebis quamdā quasi
virtutis effigiē, eius cor-
poris habitum fuisse, qui
talē animo diuinitatis
circūferret imaginem.
Hanc cum intueberis
illi similē, quam & Tu
mente concepisti, non
vereor ne aut maiorem
tabulæ amplitudinem,
hoc est, libri molem re-
quiras, aut parum, hoc
in opusculo habere Te
LESSII, putes. Ipse certè
testa-

testabatur nullū sibi de
suis voluminibus maio-
ri in pretio, aut sic in de-
licijs esse, ne ipsos quidē
quos in vniuersam D.
Thomeꝝ summam edere
cōmentarios potuisset.
Nimirū sicut minimus
inter fratres Benjamin,
& tamē parenti suo fuit
carissimus, eò quod in
senectute suā genuisset
eum; sic & hic, inter
LESSII opera, minimus
propemodū fœtus, au-
) (6 etori

Etori suo præ ceteris placuit; nõ eò solùm, quòd extremâ senectute partus; sed propterea vel maximè, quod eius scriptione, cælestè, cui iam erat proximus, beatitudinem sibi inchoare videretur: & quamuis adhuc in speculo, adeo tamen clarè diuinum sibi iubar obijceret, vt in eius cõtemplatione, vel inter dirissimos cruciatus suos, suauissimè cõquiesceret.

ceret. Nec dubiū quin &
Tu, dum adhuc populo
tuo necessarius, in terris
desudas, eius lectione
talē voluptatis sensum
percepturus sis, qui gra-
uissimos labores tuos &
moras incolatus, nō pa-
rum soletur. Ita voueo,
& streniolæ loco, hoc
votū meum offero. Lo-
uanij Kalendis Ianuarij.
Anno M. DC. XLIII.

Illustrissima Tue Gratiæ.

Humillimus in Christo Seruus

IACOBVS WYNSIUS

LECTORI SALVTEM.

Pie, & Erudite Lector.

TE, scilicet, qui hoc nomine gaudes, præcipuè concernit pijsissimi atque eruditissimi parentis Posthumus hic factus, pietatis iuxta, ac eruditionis plenissimus. Quidquid hîc habes, LESSIANVM est: hoc est, Theologi subtilissimi, atque Asceta studiosissimi partus minimè degener; qui virisque his lineamentis, pietatis dico, & eruditionis, Auctoris sui genuinam faciem ad vivum refert. Religioni fuit, alieni quippiam attexere. Hoc duntaxat actum, ut quæ per varia volumina sua LESSIVS sparserat, ne vlla pars hoc celestis sapientie

sapientia sale condita non esset,
in unum coacta corpus, utilitati
tue seruirent, atque in promptu
esset Enchiridion, quo sopitos pie-
tatis sensus suscitare, feruentes
adhuc ac vegetos fouere atque
nutrire, imo & nouis identidem
incrementis augere posses. De
Quinquaginta Nominibus
Dei Opusculo (quod morienti
seni delicias fuisse atque solaria,
alibi monitus es) re penitus illi-
bata, alium ordinem eo consilio
dedimus, ut suis quibuscumque
Considerationibus subtextæ pre-
cationes aptè quadrarent; qua-
rum vim atque efficaciam usus
ipse magis, quàm longa elogia,
commendabit. Fructum res tota
spectat; ostentationis aut pompæ
habet nihil. Philosophus es! Chri-
stianus ut sis, hic libellus dabit.
Theologus es! ut non solum in-
tellectus

Intellectu sis, sed & affectu, docebit.
Sacro-sancta Divinitatis adyta
subtiliter speculando ingrederis?
Ut non profanè, sed simul castè
amando, reuerenter venereris,
viam pandet: donec cum beatis
mentibus perfectissima Theologia
dotatus, non iam in enigmate,
sed facie ad faciem, increatam
lucem irretorto obtutu iugiter
contempleris: quod vi assequare,
atque hic Tibi libellus gradum
aliquem praestet, Christianæ cari-
tatis affectu, medullitus vouemus.

PARÆ

PARÆNETICON

A D

Christianum Lectorem

Omisso rerum curiosarum inutili
studio, in Deum animum
eleuandum esse.

Quis pudor Veneres, Cupidinesque,
Et natos Iouis, & Iouis nepotes,
Et quot Græcia fabulosa Diuos,
Et quot edomiti per orbis oras
Iussit Romulidum coli Senatus,
Tot deliria, tot profana vatum
Totis somnia perlegi diebus?
Dum qui Nomina falsa tot Deorum,
Qui Iani proauos, genusque totum,
Et qua diphthera nescit ipsa, norunt,
Veri Nomina vix sciunt Tonantis.
O improvida, nec timens futuri,
O vanis nimis implicata curis,
Vna prodiga temporisque turba!
Quid frustra, quid inutili labore
Quæris, qua lare te procul paterno

Ecos

Etos via ducat hinc ad Indos?
Ecquis ad Brasilos, ad Amboini
Ponet littora Iaponesq; ventus?
Demens! si (via qua terenda cunctis)
Quo vento, quibus hinc ad astra remis,
Nescis quave sit arte nanigandum.
Quod tanto pretium labore dignum
Speras, cum tribus anxius diebus,
Et noctes totidem quietis expers,
Quo nil stultius est ineptiusque
Quæris quid varia queant Chymera?
Quæuis quidlibet an queat potestas,
An cibos oculi, sonos palatum,
Aures Balsama iudicare possint?
An frigus queat ignis, vnda flammæ,
Cælum gramina, terra ferre stellas,
An quæ præterijt dies redire,
An lucem lapis & Deum videre?
In nugas nimis heu, nimisq; prona,
Sed tarda vtilibus vacare turba.
Ohe iam satis est ineptiarum,
Ohe iam satis! ille Lessianus,
Quod quæras melius, quod inuenire
Solum sufficiat, dabit libellus,
Vnum quod regit vniuersa Numen.

Hic

Hic Sāncti meditatione veri,
Non longa ratione, sed potenti
Firmabit tibi pectus, & piarum
Succendet face cogitationum.
Et mentem super hæc caduca raptam,
Pigra pondere carnis expeditam,
Et ventos super, & super procellas,
Et nubes super, & super pruinas,
Et qua fulmina fabricantur arce,
Et Luna super albicantis ignes,
Et Phœbi super æstuantis orbem,
Et Martis rutilas Iouisq; flammæ,
Et tardi Senis orbitam supremam,
Et qua sedibus astra fixa certis
Primi mobilis impetu feruntur,
Diuum sedibus inseret beatis.
Illic Numinis ESSE Sempiternum,
Nullo tempore sæculisq; nullis,
Et nullis spatijs locisq; clausum,
Quantum nunc datur exuli videbis.
ESSE Nobile, Grande, Gloriosum,
Sanctum, Dulce, Bonum, Fidele, Verum,
Robustum, Sapiens Potens, Seuerum,
Mansuetum, Patiens, Pium, Benignum,
Pulcrum, Fertile, Prouidum, suisq;
Completum.

Completum.

Completum numeris & absolutum,
Et ter, & quoties voles, Beatum.
Mox lucis radio noua coruscans,
Et vita tenebras graues prioris
Agnosces; tua facta, dicta, mores,
Hic ad Prototypon suum refinges.
Huc huc, qui legis ista, verte vultus,
Huc mentis refer ingeniq; vires
Hac est regula sola certa veri;
Hac est regula sola certa recti;
Cunctorum scopus hic scientiarum.
Hunc paucis, tibi Lector, in tabellis,
Lustris iam quatuordecim peractis,
Doctorum monumenta post virorum,
Post lectas veteres nouasq; chartas,
Libro Lessius explicauit isto.
Hoc docti senis vltimum volumen;
Hic magni labor ingenii supremus,
Libris carior omnibus libellus.
Cuius pascere lectione mentem,
Quamuis immodico dolore pressus,
Quo graues solitus leuare curas,
Et recta in superos Deumq; ferri;
Donec carcere squallido solutus,
Quod tectum prius hic & inuolutum.

Dens

Densa sub nebula videbat exul,
Celsa Coelicolum recepit arce,
Aspexit sine nube Numen vlla.
Quare si sapis, hunc amice Lector,
Volve sapius & reuolve Librum:
Hic vitam tibi nunc suauiolem:
Hic mortem faciet beatiorem.
Hic letis animum modestiorem.
Aduersis faciet quietiorem.
Hic viuum modò te fr. quenter astris,
Post mortem tibi sistet astra semper.

H. V. M. S. I.

Appro-

Approbatio Superiorum.

EGO *Andreas Iudoci* Societatis
I E S V per flandro-belgicam
Præpositus Prouincialis, potestate
mihi ad hoc à R. Admodum P. N.
Præposito Generali Mutio vitel-
lesco facta, Facultatem concedo
Cornelio Coenestijn Typographo
Louanensi, recudendi R. P. Leo-
nardi Lessij Opusculum *Asceticum*
posthumum *Quinquaginta Consi-
derationum de Quinquaginta No-
minibus Dei*, additis *Precationibus*
excerptis ex eiusdem Auctoris o-
pusculis. In cuius rei fidem has lit-
teras manu nostra subscriptas, &
sigillo nostro munitas dedimus.
Louanij Anno Domini MDCXLII.
II. Decembris.

ANDREAS IYDOCI.

CENSURA.

Opusculum hoc Asceticū post-
humum *Quinquaginta Consi-
derationum de L. Nominibus Dei,*
additis precationibus excerptis
ex opusculis R. P. Leonardi
Lessij, aptissimum est ad mentem
sursum eleuandam, & maximarum
virtutum actus facili modo excitā-
dos. Quare utiliter typis mandari
poterit. Ita censeo. 13. Aug. 1642.

GASPAR ESTRIX *S. Theol.*
Licent. Canon. Pleb. & Lib.
Censor.

SVMMA

SVMMA PRIVILEGII.

PHILIPPI IV. Hispaniarum & Indiarū Regis &c. Ducis Burgundiæ. Brabantię, Belgicę Principis Priuilegio cautum est: ne quis librum, cui titulus est opusculum Ascetium R. P. Leonadi Lessij, de *Quinquaginta Nominibus Dei*; præter voluntatem Godefridi Schouartij Bruxellensis Typographi intra sexennium excudat, aut alibi excusum in inferioris Germaniæ ditio- nes importet, venalemue habeat. Qui secus fecerit, confiscatione librorum, & alia graui pœna mulcabitur, vti latius patet in litteris datis Bruxellæ. Signat. Steenhuyfen. *Ego autem Godefridus Schouartius* hisce testatum facio, me supra- dictum Priuilegium cessisse & ce- dere Cornelio Coenestyn Typo- grapho Louaniensi. Hac quinta die Augusti Anno. M. DC. XLII.

R. P.

R. P.
LEONARDI LESSII
E
SOCIETATE IESV
THEOLOGI

*Diuiinarum Perfectionum compendia-
ria expositio, ad mentem sursum
elevantiam, & maximarum virtu-
tum actus facili modo excitandos.*

PROLOCVTIO.

 I homo in primæuo statu
innocentiæ & iustitię ori-
ginalis perstitisset, non
fuisset illi difficilè cæle-
stia, & diuina meditari; diuinam-
que præsentiam semper præ oculis
habere; & maximarum virtutum,
vt fidei, spei, Charitatis, Religio-
nis, gratitudinis, humilitatis, Re-
uerentiæ, obedientiæ &c. functio-
nes in animo suo excitare, & men-
tem

tem cum Deo suauissimè coniungere: habebat enim ille status singularem Dei assistentiam, mentem illustrantem, & eam in suo conatu adiuuantem ad Deum cognoscendum. & ad omnia virtutum officia cum magna voluptate & facilitate obeunda. Verùm euerso isto statu per peccatum, sublata est illa diuini spiritus ordinaria opitulatio; & ad nudæ naturæ nostræ infirmitatem delapsi sumus: qua fit vt diuinarum rerum consideratio, & omnia virtutum exercitia nobis facta sint difficilia ac laboriosa; & plerumque absque suauitate, & cum tædio à nobis obeantur. Facile est menti nostræ terrena & corporalia cogitare, & totum diem in illarum studio & tractatione consumere; Historias vel veras vel fabulosas euoluere; bella & prælia imaginari; sed valdè difficile illi est se supra ista corporalia sensibus & ima-

& imaginationi consueta erigere, & in coelestium rerum, præsertim diuinarum Perfectionum & Proprietatum consideratione sese occupare. Vnde opus est aliqua formula breui, & expedita, quam mens sequatur; & in qua, implorato auxilio diuino, se, ad diuinæ excellentiæ notitiam exerceat. Nullum sanè exercitium spirituale salubrius; nullum quoque iucundius, & maioris consolationis cum progressum in eo aliquem fecerimus; nullum ad virtutes assequendas efficacius; nullum ad animum illustrandum, & lumen in omnibus functionibus vitæ præbendum potentius. Vt enim scriptura diuina ait: *Nosse enim te consummata iustitia est; & scire iustitiam, & virtutem tuam; radix est immortalitatis.* Qua de re plura alibi.

Quam ob causam Diuinas Perfectiones, seu Attribute, quæ Deo

A ij tribuuntur

tribuuntur in Scripturis sacris; breuissimè ad imitationem S. Dionysij Areopagitæ (cuius lectio mihi iam à quinquaginta annis mirificè placuit) explicare, & ob oculos proponere statui, omissis plerisque Scripturæ, & Patrum testimonijs, & Theologicis rationibus (quæ omnia alibi satis profecuti sumus) vt tanto faciliùs mens possit illa apprehendere, & conceptum illorum illustri modo formare; & ex illorum conceptu affectus congruentes elicere; & hoc modo animum Deiformem, vt Dionysius loquitur efficere.

ALIVD PRÆAMBVLVM.

De Oratione & optimo
orandi modo.

*Nota. Quia singule considerationes de
Dei nominibus, proximam orandi
ac meditandi materiam suppedi-
tant,*

✠ *Considerationes.* 3

*tant, visum fuit opera pretium hoc
preambulum praestruere eiusdē Au-
toris, ex lib. 4. de summo bono
cap. I.*

ORATIO generatim comple-
ctitur laudem, gratiarū actio-
nem, & petitionem. Est enim insi-
gne Religionis opus, quo Deum
honoramus vel laudando, vel gra-
tias pro beneficijs acceptis agendo,
vel noua ab ipso beneficia, tamquā
omnium bonorum fonte, postulan-
do. *Obsecratio*, seu obtestatio per
sacra, nempe per Dēi misericor-
diam, per Christum, per Christi
merita, &c. ad Petitionem pertinet,
neq; distinctam orationis speciem
constituit, sed dumtaxat causas
concedendi allegat.

Quā autem hoc opus si debito
modo fiat, sit salutare, constat ex
tribus causis. Primò, Quia est sum-
mi meriti, cum ad illud praestantis-

fimarum virtutum functiones concurrant: vt fidei, spei, charitatis, religionis, humilitatis, gratitudinis. Ad laudem enim concurrit fides, charitas, & religio: ad gratiarum actionem, fides, charitas, & gratitudo: ad petitionem, fides, spes, religio, & humilitas. Itaque excepta Sacramentorum perceptione, nihil salubrius aut præstantius in hac vita, quàm incumbere sedulò orationi. Secundò. Quia est veluti generale quoddam instrumentum ad omnia salutis opportuna à Deo facilè obtinenda. Est enim, vt S. Ioannes Chrysostramus ait, instar clavis cuiusdam, per quã omnes Dei thesauros possumus aperire, & ex illis accipere quidquid nobis commodum videtur ad æternam salutem consequendam. Omnia enim ista oratione certissimè possumus impetrare. Quod vt diligenter consideremus, & verissimum esse sciamus, Scriptura plurimis

& Considerationes. 7

rimis locis inculcat. Matth. 7. & Lucae 11. Dominus ait: *Et ego dico vobis, petite, & dabitur vobis: querite, & inuenietis: pulsate, & aperietur vobis. Omnis enim qui petit accipit, & qui querit inuenit, & pulsanti aperietur.* vbi sexies diuersis verbis idem repetit, vt nos certissimos reddat: & confirmat duobus exemplis pulcherrimis, nimirum amici nocte intempestâ petentis panem ab amico; & filij petentis panem, vel piscem, vel ouum à parente. Deinde sic concludit: *Si ergo vos cum sitis mali, nostis bona data (quæ à vobis non habetis, sed aliundè accepistis) dare filijs vestris; quanto magis Pater vester de celo dabit Spiritum bonum petentibus se?* Idem Ioan. 14. *Quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam, vt glorificetur Pater in Filio.* Et statim addit, idem ferè repetens: *Si quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam.* Marci 11.

A iij

Omnia

Omnia quaecumque orantes petitis, credite quia accipietis, & euenient vobis. hisce toties repetitis sententijs, vult nos Dominus reddere certos, nos omnia ad salutem accommodata accepturos, si, prout decet, ipsam per orationem adierimus.

Tertiò, quia est medium ordinariè ad salutem necessarium. Nam pleraque auxilia ad salutem opportuna, per orationem nobis sunt impetranda: nempe quæ ad superandas tentationes, & ad perseuerandum in finem, ordinariè sunt necessaria. Etsi enim Deus ex sua ineffabili benignitate etiam non orantibus multa sæpè auxilia præstet, tamen auxilia maiora, & singularem illam protectionem ac directionem, qua quis perseuerat in finem, & consequitur salutem, nec promisit, nec ordinariè confert nisi orantibus. Vnde Scriptura sæpè monet vt semper oremus; nimirum quantum humana cōditio patitur.

¶ *Considerationes.* ¶

Eccles. 18. *Non impediatis orare
semper*, quasi dicat, nullam rem,
nullum officium admittas quod te
impediat quo minus possis semper
orare; nimirum quantum fert hu-
mana fragilitas. Marci 13. *Videte,
vigilate, & orate: nescitis enim quan-
do tempus sit, quo sistendi estis su-
premo Iudici.* Luc. 18. Dominus
parabolâ ostendit, quod oporteat
semper orare, & non deficere. Et c. 21.
*Vigilate omni tempore orantes, ut
digni habeamini fugere omnia illa
(pericula salutis) que futura sunt,
& stare ante Filium hominis.* 2. ad
Thessal. 5. *Sine intermissione orate.*
Ratio est, quia vult se & sua bene-
ficia agnosci & nos confiteri sine
eius gratia & auxilio non posse sa-
lutis pericula euadere, tentationes
superare, aut salutem consequi.
Itaque vult nos assiduè ad se recur-
rere per orationem, & hoc modo
omnia salutifera impetrare.

A 5 Itaque

Itaque qui orationi, prout oportet, est deditus, certissimus sit, nihil eorum quæ ad salutem sunt opportuna, ex parte Dei, ipsi defuturum: ac proinde certus sit, se fore saluum, si ex parte suâ diuinæ gratiæ per socordiam & crassam negligentiam non defuerit.

Porro vt debito & conuenienti modo oremus, quædam sunt obseruanda, tum ante orationem tum in ipsa oratione. Ante enim orationem opus est quadam præparatione, de qua Sapiens Ecclesiastici 18. *Ante orationem præpara animam tuam, & noli esse quasi homo qui tentat Deum.* Tentare enim Deum censetur, qui modo ad impetrandum inepto, & qui potius iram, quam beneficium meretur, impetrare contendit.

Hæc præparatio tria requirit. Primò, vt Deum cum quo agendum est, ante oculos nobis ponamus, & nos in conspectu eius sistamus.

mus.

mus. Hoc autem multis modis fieri potest. Primò, si concipiamus illum tamquam spiritum per omnia diffusum, omnia implentem & continentem, nostraq; omnia clarissimè intuentem & sentientem. Ipse enim ubiq; præsens est, *Et oculi eius decies milles sole lucidiores, intuentes omnes vias hominum, & cordium arcana.* quo sic ob oculos proposito & considerato, tamquam cum præsentem, & nos intuentem ac audientem, tota oratione agendum.

Secundò, Si concipiatur tanquã lux immensa intimè nobis præsens, & in corde nostro cum omnibus Thesauris & donis suis, cum tota potentia, sapientia, sanctitate & bonitate sua (quibus in momento nos sanctos & beatos efficere potest) residens. Et hoc modo dirigimus totam orationem ad eum tanquam intra nos constitutum, & in fundo animæ nostræ absconditum.

Tertiò, Cõcipi potest sub augu-
sta formâ sedēs in folio celesti, cir-
cumfusus luce infinitâ, & infinitis
Angelorum myriadibus: quo mo-
do apparuit Danieli, & Ioanni in
Apocalypsi, & Isaiaë, & alijs.

Quartò. Proponi potest ob ocu-
los Christus Dominus in natura as-
sumpta, vel vt pendens in Cruce in
monte Caluarie; vel vt sedēs ad de-
xterâ Patris, circumfusus Angelo-
rum & beatorum spirituum im-
menso exercitu; vel vt sedens in
nubibus Iudex viuorum & mor-
tuorum. His vel similibus modis
Deum concipere debemus, quan-
do seriò orare volumus, & ei sic
proposito, nos animo vel in Cœlo
vel in terrâ humillimè prosternere,
vt tota nostra oratio ad eum tan-
quam præsentem, & nos videntem
& audientem dirigatur. Qui enim
cum aliquo vult colloqui, debet
cum habere præsentem, & tan-
quam

quam cum præfente agere ; alioqui sermonem ad illum non dirigit ; sed in aërem loquitur. Vnde hæc consideratio præfentia Diuina, in oratione est maximè necessaria, & diligentissimè procuranda. Qui in eâ probè est exercitatus, non solum magno fructu, sed etiam magnâ facilitate & suauitate orare potest.

Secundo loco præparatio requiritur, vt cogitenus quidnam cum Deo tractaturi simus ; sicut qui cū magno aliquo Principe tractaturus est, prius cogitat, quidnam debeat tractare ; ita multo magis qui acturus cum Deo, ante expendere debet quid agere velit : nimirum an illum laudare ; an gratias agere, an beneficia aliqua ab eo poscere ; & quænam ea sint.

Tertio loco petendū à Domino auxiliū quo dignè tantū munus prestare possimus ; nimirum eâ mentis eleuatione & attentione, ea re-

rentiâ & eo affectu, quo par est creaturam cum suo Creatore colloqui. Vnde cōmodissimum tempus, quo maximè est mens serena & apta contemplationi, deligendum, omnesque aliæ cogitationes & curæ penitus excludendæ, perindè ac si cū rebus humanis tibi nihil sit cōmercij, & solus cum Deo & Angelis eius sis in mundo.

Hac præparatione præmissa accedendū ad ipsam orationem, quæ ut optimo modo fiat, tria postulat. Primò, Magnam attentionem ad Deum cui loquimur, quem nobis in præparatione ob oculos posuimus; quia tota oratio ad ipsum tamquā ad præsentem dirigi debet. Ex hac attentione fit, ut cum magna reuerentia preces nostras faciamus.

Secundò requirit magnā attentionem circa sensum verborum quæ pronuntiamus, præsertim cū Psalmos, vel alias orationes iam

COM-

compositas recitamus. Itaque danda est opera, vt antea probè illa intelligamus, vel piam aliquam illorū intelligentiam perceptam habeamus. Etsi enim qui recitant Preces Canonicas, præcepto Ecclesię satisfaciant, & etiam opus pium ac meritorium præstent, si saltem ad Deū, cui loquuntur, attenti sint, & cum reuerētia sacra illa verba proferant, quamuis ea non intelligant: longè tamen præstantior foret oratio, si sensum illorum perciperent, & eo spiritu quo primò concepta & scripta, Deoque à Propheta sunt decantata, proferrent.

Tertiò, Vt conemur in nobis excitare, & induere illos affectus, quos oratio in singulis suis partibus exigit, quosque ipsi Auctores sacri, & viri sancti ac illuminati in decantando sentire consueverunt. Quod vt assequamur, expedit non valdè multa orando legere, aut recitare,
NEC

nec celeriter: fieri enim non potest
vt oratio multum sapiat animæ pa-
lato, dum cursim transitur. Opus
est aliqua mora in considerando, vt
affectus excitetur, præsertim varius
pro varietate materiæ, quæ occurrit.
Difficile est hoc exactè præstare in
longa oratione, quia opus est multo
tempore, & mens tam longo conatu
non parum fatigatur. Itaque in bre-
uiore oratione; verbi gratia in Ora-
tione Dominica, Salutatione Ange-
lica, in Symbolo, in vno vel altero
Psalmo, in paucis Hymnis, & simi-
libus, id omni ope conandum. Et
quamuis in principio sit aliqua dif-
ficultas, vsu tamen sensim rem red-
dit facilem & delectabilem. Porrò
singuli versiculi, imò singula pænè
verba sunt attentissimè consideran-
da & eorum vis expendenda allatis
varijs conceptibus, causis, effectis,
modis, &c. Ideoque expedit singu-
los versiculos bis tervè repetere, nec
transire

transire ulterius, donec eos veluti degustaueris. Quæ ut melius intelligatur, statuam exemplum in Oratione Dominica.

Pater noster qui es in calis. Verè *Pater noster*: tu enim nos ex nihilo ad imaginem & similitudinem tuam benignissimè condidisti, tu lapsos in peccatum ab æterna morte redemisti, tu nos in filios adoptasti, tu Spiritu tuo sanctificasti, tu ad cælestem hereditatem vocasti, & providentia paterna nos ad illam dirigis. Tu *Pater noster*, *Creator noster*, *Redemptor noster*, *Sanctificator noster*, *director noster*, & *largitor bonorum omnium*. Hæc omnia hæc *Patris* appellatione comprehenduntur. Conuenit hoc nomen Deo respectu nostri prout complectitur totam sanctissimam Trinitatem; omnia enim opera paternitatis in nos, sunt communia toti Trinitati.

Qui est in calis. Ibi te aperis, ibi te mani-

te manifestas, ibi cognosceris & amaris, benediceris & laudaris in sæcula sæculorum. *In celis*; in beatissimorum spirituum mentibus, quæ omnibus cælis corporeis capaciores. Ibi fulget maiestas tua, ibi regnas & triumphas in æternum.

Sanctificetur nomen tuum. Sanctificetur nomen tuum (quidquid tu es & diceris) in hac extrema Regni tui parte, sanctificetur in hominibus. Omnes mortales te cognoscant, te ament, te laudent, te timeant, & benedicant in sæcula. In hoc nominis tui sanctificatio est sita; hæc semper vigeat, efflorescat, & crescat vsque in finem mundi.

Adueniat regnum tuum. Exscindatur regnum impietatis, regnum peccati & diaboli: Regnum tuum adueniat, & omnibus dominetur. Primum quidem Regnum fidei, spei, & charitatis, per quæ in cordibus omnium nationum regnes: deinde

deinde æternum illud Regnum
beatæ visionis in quo tu eris omnia
in omnibus. Hoc Regnum non diu
differatur, sed completo mox San-
ctorum numero, se aperiatur.

*Fiat voluntas tua, sicut in celo, &
in terra. Voluntas tua; consilia tua,
præcepta tua, beneplacitum tuum.*
Hæc triplex voluntas tua sic im-
pleatur in terra, sicut impletur in
cælo. Omnes obediant præceptis
tuis, omnes pareant sanctissimis in-
spirationibus tuis, omnes probent
beneplacitum tuum.

*Panem nostrum quotidianum da
nobis hodie. Panem corporalem &
spiritalem, alimenta corporum &
animorum. Sicut corpus cibis visi-
bilibus, ita anima verbo tuo, doctri-
na & illustratione tua, & in primis
pane illo diuino, qui de celo descen-
dit, qui Spiritus est & vita, qui mun-
do vitam tribuit; corpore inquam
& sanguine Filij tui. Omnem hunc
panem*

panem da nobis. *Hodie*, id est, quamdiu *hodie* nominatur, vt exponit Apostolus ad Hebr. 3. hoc est toto tempore vitæ huius mortalis.

Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.
 Ecce, Pater, ignosco omnibus qui me iniuriâ affecerunt, vel quouis modo in me peccauerunt: nihil illis mali exopto, sed benedictionem tuam & Spiritum Sanctum tuum illis imprecor. Ignosce itaque & mihi quidquid in Te peccaui: relaxa culpas & supplicia, debita culparum & pœnarum, quarum Tibi reus sum & debitor. Hæc omnia debita remitte mihi per infinitam bonitatem & misericordiam tuam, per Sanguinem & merita Christi Filij tui Domini nostri. Mira Dei benignitas, qua se paratum exhibet condonare nobis decem millia talentorum, si nos proximo velimus condonare paucos denarios.

Et ne

Et ne nos inducas in tentationem.
Semper nobis ad sis auxilio & protectione tuâ, vt nulla nos tentatio vincat, nullæ mundi vel carnis illecebræ in peccatum trahant.

Sed libera nos à malo. A malo culpæ & pœnæ, ab omnibus diaboli insidijs, & tandem ab omnibus huius vitæ malis, & transfer in regnum tuum, vbi te summo bono æternùm fruamur, *Amen.* Ita fiat, Domine Pater, Rex cæli & terre ita fiat, exaudi hæc mea vota, & imple illa secundum bonitatem & misericordiam tuam.

En specimen accuratioris modi orandi, qui mirificè & mentem illustrat, & affectum excitat, & dulcedinem in singulis partibus latentem gustare facit: multoquæ fortasse melius est, hoc modo semel orationem dominicam recitare, quam centies cursim cum parua attentione. Quod si alicui sit iniunctum,

ctum,

Etum, vt ter vel quinquies recitet orationem Dominicam, facilè id præstare potest toties repetendo singulos versiculos, illisq̃ue inhærendo meditatione, iuxta modum nunc explicatum. Hoc ferè modo B. Franciscus orationem Dominicam recitare solebat, & B.P. noster Ignatius eum modum valde commendat in libello exercitiorum. Nec video quæ ratio orandi possit esse præstantior. Facilè autem quibusuis alijs precationū & laudum formulis, & Psalmis, & Hymnis, & Versiculis accommodari potest.

CONSI-

CONSIDERATIO I.

De Deo, & Diuinitate.

DEVS dupliciter concipi potest secundum Dionysium. 1. Per affirmationes, seu conceptus positivos, quibus omnes perfectiones ei tribuuntur. 2. Per negationes, seu conceptus negativos, quibus omnes perfectiones, vt à mente creata absque lumine glorię concipiuntur, de eo negantur. Priori modo concipimus Deum esse spiritum sublimissimum, optimum, maximum, sempiternum, potentissimum, sapientissimum, benignissimum, sanctissimum, iustissimum, misericordissimum, pulcherrimum; rebus omnibus intimè præsentem, omnia interius creantem, formantem, conseruantem, gubernantem, & ad suam gloriam ordinantem, tanquã primam

primum principium & finem rerū
omnium.

Similis descriptio Dei colligi
potest ex S. Augustino lib. I. Con-
fess. c. 4. paucis additis, hoc modo.
Deus est spiritus summus, optimus,
maximus & sempiternus; potentis-
simus & benignissimus; misericor-
dissimus & iustissimus; secretissi-
mus & præsentissimus; fortissimus,
& pulcherrimus; simplicissimus, &
perfectissimus; indiuisibilis, & im-
mensus; stabilis, & incomprehen-
sibilis; immutabilis, mutans om-
nia; semper agens, semper quietus;
colligens, nec egens; creans & nu-
trians & perficiens; portans & im-
plens & protegens: ex quo om-
nia, per quem omnia, propter quem
omnia.

Et S. Bernardus lib. 5. cap. II.
de Consideratione ad Eugenium
sic describit Deum. *Quid est Deus?*
voluntas omnipotens; benignissima vir-
tus; lu-

rus; lumen æternum; incommutabilis ratio; summa beatitudo; creans mentem ad se participandum; viuificans ad sentiendum; afficiens ad appetendum; dilatans ad capiendum; iustificans ad promerendum; accendens ad zelum; fecundans ad fructum; dirigens ad equitatem; formans ad beneuolentiam; moderans ad sapientiam; roborans ad virtutem; visitans ad consolationem; illuminans ad cognitionem; perpetuans ad immortalitatem; implens ad felicitatem; circumdans ad securitatem. Omitto alias, quas habet eodem libro, quæ ferè sunt per affirmationes.

Posteriori modo Deus concipitur esse, Spiritus infinitus, immensus, sempiternus, infinite supra omnem perfectionem, excellentiam, & magnitudinem à mente creata conceptibilem eleuatus; supra omnem substantiam, supra omnem potentiam, omnem sapientiam.

B

pieniam.

pietiam, omnem intellectum, omnem lucem, omnem pulchritudinem, omnem sanctitatem, omnem iustitiam, omnem bonitatem, omnem beatitudinem, omnem gloriam: adeò vt ipse nihil horum propriè sit, nulli horum sit similis, sed infinitè sublimior, & præstantior.

Ratio est; primò, quia omnes illæ perfectiones vt à nobis, vel ab Angelis, absque lumine gloriæ concipiuntur, sunt limitatae in ratione entis, ita vt alia aliam non includat: vt verò sunt in Deo, sunt prorsus illimitatae, ita vt se mutuo includant. Deinde menti creatæ obijciuntur per modum formarum accidentalium, sicut se habent in rebus creatis. In Deo sunt vna simplicissima substantia, seu forma per se subsistens. Ob has causas Dionysius Areopagita multis locis hunc modum concipiendi Deum præfert

fert ei qui est per affirmationes. Vide Cap. 2. de cælesti hierarchia & c. 1. & 2. de diuinis nominibus, & c. 3. de mystica Theologia.

Possunt etiam hi duo modi misceri, sicut miscentur in hac descriptione. Deus est incomprehensibilis bonitas in sua essentia; inscrutabilis profunditas in sua sapientia; inaccessibilis altitudo in sua eminentia; ineffabilis latitudo in sua charitate; infinita longitudo in sua æternitate; simplicissima puritas in sua sanctitate; absoluta immensitas in sua magnitudine; caligo lucidissima; solitudo abundantissima; simplicitas perfectissima; sibi & beatis omnibus Paradisus & cœlum; æterna vita, æterna requies, æterna beatitudo, & omnium bonorum infinita plenitudo.

Quod ad diuinitatem attinet, etsi ipsa à Deo, nullo modo ex parte rei, aut in conceptu videntium

B ij

Deum

Deum distinguatur; tamen in nostro conceptu seu concipiendi modo, est aliqua distinctio: cum diuinitas concipiatur vt forma, Deus vt quid constitutum ex forma & substantia. Dupliciter autem diuinitas concipi potest.

1. Per modum essentiae seu naturae intellectualis infinitae, ex qua quodammodo manent omnes illae perfectiones, quae attributa vocantur; ita vt haec non contineantur in ratione diuinitatis, seu essentiae diuinæ formaliter, sed tanquam in fundamento; sicut proprietates in rebus creatis.

2. Concipi potest, tanquam forma simplicissima per se subsistens infinitae perfectionis, quae formaliter contineat omnes perfectiones in sua summa eleuatione consideratas: ita vt Deus per illam formam sit formaliter potens, sapiens, bonus, sanctus, iustus, &c. Imo sit formaliter
 ipsa

& Considerationes.

ipsa potentia, sapientia, bonitas, sanctitas, iustitia &c. non accidentaria, sed substantialis, & per se subsistens. Et hic modus concipiendi est præstantior, & Deo dignior, ut alibi fusiùs declaratum est, tum ratione, tum sanctorum Patrum testimonijs. Sic enim diuina essentia, formaliter continet omnem perfectionem simplicem, non tantùm fundamentaliter: & ipsæ perfectiones habent se per modum substantiæ, non accidentis, vel proprietatis accessoriæ.

CONSIDERATIO II.

De ipso esse, & Qui est.

DEus dicitur esse, & qui est, & $\delta \acute{\alpha}\nu$ ut Septuag. vertunt Exod. 3. quinque modis vel rationibus. 1. Ut fons & causa totius esse; cùm omne esse, & omne ens ab ipso sit, & assiduè ab ipso, sicut lumen à sole, dependeat.

B iij 2. Quia

2. Quia non habet esse aliquod limitatum; neque est hoc, vel illud; sicut Angelus vel homo: *sed uniuersè est*, totum esse in se complectens, & ab æterno anticipans; cum tota essendi plenitudo, totaque entis latitudo & amplitudo in ipso plenissimè & eminentissimè contineatur.

3. Quia *sempiternè est*, suo esse, suaque vitâ totam implens, adæquans, in se cōplectens & ambiens æternitatem.

4. Quia *immensè est*, totam implens spatorū imaginabilium immensitatem.

5. Quia *immutabiliter est*, omnia sua ita simul habens, & firmiter possidens, vt nihil vnquam possit amittere, cum omnia habeat per suam immutabilem essentiam, cui nulla potest fieri accessio, nulla decessio.

CONSIDERATIO III.

De Incomprehensibilitate Dei.

Dicitur *Incomprehensibilis*,
 quadruplici ratione, i. *In-*
tellectus: quia nulla mens
 creata etiam cum lumine
 gloriæ quantumuis magno, potest
 illum comprehendere: hoc est, ita
 illum cognoscere, ut nihil ipsius la-
 teat intuentem, seu cognoscentem:
 semper enim infinita, imò infini-
 ties infinita restabunt, quæ distin-
 ctè non cognoscentur, seu conci-
 pientur: nempe infinitæ rerum no-
 tiones & conceptiones; infinitas
 rerum complacentiæ ut ad res pos-
 sibiles terminantur; infinita decre-
 ta præsertim conditionata; infiniti
 modi quibus essentia diuina est
 imitabilis. Et quamuis hæc omnia
 à mente creata in Deo distinctè
 viderentur per lumen aliquod glo-

B. iiii. r. i. e. 2.

riæ, quale est lumen animæ Christi (quod omninò est impossibile) adhuc tamen Deus propriè, & perfectè non comprehenderetur; quia illa cognitio claritate non adæquaretur essentiæ diuinæ; nec per eam cognosceretur Deus tam perfectè, & clarè, quàm est cognoscibilis; sed infinitè ab hac claritate deficeret, cum sit finita. Vnde ei non adæquaretur, nec esset perfectè comprehensiuæ; sed solùm secundum quid: nempe quo ad multitudinem obiectorum; non quo ad claritatem & perfectionem cognitionis.

Dicitur etiam *Incomprehensibilis intellectus*, alia ratione: nimirum, quia nullus intellectus creatus quantumuis sublimis, potest viribus naturæ illum attingere, ita vt illum clarè videat, aut cognoscat, sicut in se est; sed quantumuis mente adscendat in altum, semper infinitè aberit ab eius clara cognitione.

2. Est

2. Est *Incomprehensibilis affectu*: quia nulla mens creata potest illum amare, honorare, æstimare, laudare, reuereri, quantum dignus est. Sed ipse omnem amorem, honorẽ, æstimationem, laudem, reuerentiam omnis creaturæ, etiam omniũ Beatorum infinite superat. Ecclesiastici 43. v. 30. & sequentibus.

3. Est *Incomprehensibilis loco*: quia cū sit immensus, nullo spatio quantumuis magno concludi potest, Vt ostensum est Confid. 4.

4. Est *Incomprehensibilis tempore*; quia cū sit æternus, est ante omnem durationem conceptibilem, & quidem sæculis infinitis. Similiter est post omnem durationem cōceptibilem sæculis infinitis; vt explicatum est Confid. 6.

CONSIDERATIO IV.

De Infinitate Dei.

DEus, ratione essentialis, est *Infinitus*, non solum in aliquo genere perfectionis, ut in ratione potentiae, sapientiae, sanctitatis, iustitiae, misericordiae, &c. sed *absolute* in omni genere perfectionis; atque adeo in toto genere entis. 1. Tanquam causa fecunda, in qua tota entis amplitudo (quae infinitas omnium generum species, & singularum specierum infinita individua completitur) eminenter existit; ac proinde omne id, quod intellectu Angelico, vel etiam diuino, per modum entis concipi potest. Vnde à S. Gregorio Nazianzeno Deus dicitur esse, *pelagus essentiae immensum*, Ibi infiniti mundi; infinitae species Angelorum sine fine sursum excurrent-

currentium ; infinitæ nationes populorum ; infinitæ species animalium ; infinitæ species, ac varietates plantarum, metallorum, lapidum, gemmarum ; ibi infinitum aurum & argentum ; infinitæ magnitudinis vniones, & omnis generis lapides pretiosi ; infinitæ species colorum, picturarum, symphoniarum, odorum, saporum, & delectabilium carnis sensusque tangendi. Ibi infinitæ regiones, & vrbes ; infiniti campi, & siluæ ; infiniti agri, & horti ; infiniti montes, & fontes ; infinita maria, & flumina ; infinita palatia, & templa ; infinita omnis generis supellex, omnem superans æstimationem. Denique quidquid pretiosi, pulchri, splendidi, delectabilis, mente concipi potest, ibi continetur, & possidetur copiâ infinitâ. Hæc enim omnia, & infinita alia, quæ nulla mens creata concipere queat, ita in Diuina essentia,

sapientia, & omnipotentia existunt, & lucent menti Diuinæ, ut vnico nutu voluntatis suæ possit ea in quantavis multitudine, & magnitudine, foris producere. Vnde qui Deum possidet, & illa omnia possidet; illisq̄ue in Deo altissimo modo fruitur.

2. Dicitur *absolutè infinitus*, quia ipse solus per se, omnibus illis infinitis, quæ in eius essentia, sapientia, potentia eminenter continentur, etiamsi actu foris existerent, est infinitè excellentior, sublimior, maior, pulchrior, amabilior. Imò omnia illa simul sumpta & considerata, sunt instar nihili in comparatione Diuinæ excellentiæ. Vnde qui Deum possidet eoq̄ue fruitur, incomparabiliter magis gaudet eius solius possessione, quàm si omnia illa extra Deum possideret; & omnium illorum pulchritudine, splendore, gloria,
 commo-

cōmoditate frueretur. Deus enim illi est instar omnium, & infinitè amplius quàm illa omnia.

3. Ex eo quod *Deus sit infinitus secundum essentiam*, consequens est, ut ipse quoque necessariò sit infinitus secundum omnem rationem perfectionis, quæ ipsi competit: nempe secundum magnitudinem, potentiam, sapientiam, sanctitatem, benignitatem, misericordiam, iustitiam, pulchritudinem, &c. Ratio est 1. quia essentiæ infinitæ non congruunt eiusmodi perfectiones nisi in gradu, & perfectione infinita. Debe nt enim esse commensæ, & adæquatæ ipsi essentiæ, ex qua nostro modo concipiendi quodammodo videntur manare. 2. quia per vnicam simplicissimam formam omninò infinitam, & illimitatam Deo competunt istæ perfectiones: non enim sunt veræ proprietates ex essentia promanantes;

nantes; sed sunt ipsamet essentia diuina per se subsistens, à nobis inadæquatè concepta; ac proinde vna simplicissima deitatis forma.

Quomodò autem singulæ perfectiones in suo genere, duplici ratione sint infinitæ, nempe intèsiuè, seu quasi intensiuè, & obiectiuè; & vtroque modo Deus illa à se, & non ab aliquo alio habeat, alibi explicatum est.

PRECATIO

Ad Infinitatem Dei.

Ex lib. 1. de Perfect. cap. 7.

Domine Deus meus, Deus magne & terribilis, Deus immensæ maiestatis! Tu pelagus infinitū essentiæ, bonitatis & beatitudinis, omne esse, & omne bonum in te concludens, & ab æterno eminenter anticipans, & præhabens, tamquam fons totius
entitatis.

entitatis. Tu fundamentum possibili-
lium omnium, esse superessentiale
omnium quę sunt, & quę non sunt:
sine quo non solum nihil potest esse
actu, sed nec potestate; nec ullam
habere rationem conceptibilem,
vel intelligibilem. Tu omnium prin-
cipium, omnium finis, omnium
conditor & formator, omnium su-
stentaculum, omnium locus, omni-
um æuum, duratio, terminatio, or-
dinatio, connexio, concordia, con-
summatio. In te omne bonum An-
gelorum pariter & hominum, atq;
totius naturę, quę est, & quę non
est. In te omnis gloria & dignitas,
omnes diuitiæ & thesauri, omnes
voluptates & consolationes, omnes
delicię, omnia gaudia, omnes bea-
titudines. Tu Deus meus & omnia
mea, Deus cordis mei, & pars mea,
Deus in æternum.

Vilescant mihi omnia transitoria
propter te, & chara sint mihi omnia
tua;

tua ; & tu Deus meus plus quam omnia. Quid enim sunt cetera omnia ad excellentiam bonorum tuorum ? Fumus sunt , umbra sunt & vanitas omnes diuitiæ & deliciae, omnisque gloria huius mundi, quæ miserè oculos mortaliū fascinat, ne vera illa bona, quæ in te sunt, cognoscere & persequi valeant. Et licet qui dormiant, inani imagine diuitiarum, voluptatum & honorū delusi, nihil horum inueniunt cū excitantur ; sed cum dolore animi vident se miserè deceptos : ita accidit omnibus huius mundi amatoribus, vitæ istius per mortem corporis discusso somno, mente in lucem alterius sæculi expergiscente.

Nihil igitur illorum amem aut æstimem, sed te solum, & bona tua, quæ in te recondita, quæ tu ipse es, quibus fruuntur æternū, qui hisce caducis contemptis, tibi inhæserint. Amem te supra omnia, &
semper

semper seruiam tibi: quia infinitè meliores omnibus, & dignus, vt omnis amor, omnis benenolentia, omnis benedictio, omnis gratulatio, omnis gloria, omnis seruitus tibi ab omni creatura in omnē æternitatem deferatur & impendatur.

MODVS LEGENDI

Hanc Orationem.

NOta. Quia hæc precatio, & reliquæ, quas per intervalla inseremus, sunt plena succo, & continent medullam rerum, quæ toto libro de qualibet perfectione ab Auctore tractata sunt, ideoque Recollectiones precatorie ab eodem nuncupantur: expedit attentè perlegere, & usurpare modum orandi, qui fit per quandam vocum & temporum cõmensurationem. De hoc ita loquitur S. P. Ignatius in libello suo Exercitiorum spiritualium hebdomade quarta. Hic orandi modus in

dus in eo consistit, vt inter singulas
 respirandi vices singula orationis
 verba transmittamus, expensa inte-
 rim, vel significatione prolatae vo-
 cis, vel personæ, ad quam oratio
 spectat, dignitate; vel mea ipsius
 vilitate, vel vtriusque postremo
 differentia. Eodem procedendum
 modo in verbis reliquis.

CONSIDERATIO V.

De Altitudine Dei.

DEus dicitur *Excelsus* &
Altissimus. 1. Vt causa
 omnis celsitudinis & sub-
 limitatis, quæ est in rebus
 creatis; siue ea sit ratione loci &
 magnitudinis; quo modo cœli ex-
 celsi dicuntur: siue ratione officij &
 dignitatis; sicut principes, Reges,
 Pontifices, excelsi sunt: siue ratio-
 ne naturæ; sicut Angeli qui rebus
 omnibus corporalibus longè sunt
 excel.

excelsiores: siue ratione perfectio-
nis & status; sicut beati & inpri-
mis humanitas Christi, deinde B.
Virgo Mater Christi. Omnis huius
celitudinis ordinator, limitator,
distributor, ac largitor est Deus,
qui omnes partes vniuersi corporei
& incorporei pulcherrimo ordine
distribuit.

2. Quia ipse solus *verè sublimis*
& *excelsus*: nam omnis celsitudo
quæ est in rebus creatis, ipsius cel-
situdini comparata, non est celsitu-
do, sed solum imago, vel umbra
celsitudinis ipsius. Omnes enim
Reges, & Principes, imò omnes
Angeli, & beati, sunt serui illius, &
mancipia naturâ suâ: quamuis ipse
sua benignitate, per communica-
tionem spiritus sui, eos in filios ad-
optarit, & nomine filiorum appel-
let.

3. Propriissimè dicitur *Excelsus*
& *altissimus*; quia ipse et secundum
essen-

essentiam suam, & secundum omnes suas perfectiones, est infinite eleuatus supra omnem creaturam non solum actu existentem, sed etiam supra omnem possibilem, & mente conceptibilem; quantumuis ea sublimis, potens, sapiens, magna, pulchra, sancta concipiatur. Vnde non solum dicitur *Altissimus*, quia excelsior, vel altior omnibus alijs, sed quia infinite altior: adeo vt inter supremam creaturam existentem, & ipsum, sint infiniti gradus specierum Angelicarum sursum tendendo. Idem dicendum de gradibus beatitudinis. Vnde omnis creatura quantumuis excelsa, est infinito, vt sic dicam, interuallo infra ipsum locata; etsi in eodem spatio. Hinc fit vt inter creaturam, & ipsum Deum, sit infinitum quoddam interualum, non distantiae loci, sed naturae seu gradus; quod Mystici Theologi *solitudinem* vocant.

C O N S I -

CONSIDERATIO VI.

De Inuisibilitate Dei.

Immortalitati coniungit Apostolus *Inuisibilitatem*, cum ait, *Regi seculorum immortalis, & inuisibili, soli Deo honor & gloria.*

1. Ad Timoth. 1.

Dicitur *Inuisibilis*; 1. Quia nullis oculis corporeis videri potest; nimirum pro ut est in se. Quia res omnino spiritualis, est extra obiectum visus corporalis.

2. Dicitur *Inuisibilis*, quia à nullo intellectu creato vi luminis naturalis, clarè ut est in se ipso, videri potest; neque vllus intellectus est possibilis qui id viribus naturæ possit. Hoc modo inuisibilis est omni creaturæ, & soli sibi visibilis ac notus. Et sic videtur Apostolus Deum vocare *inuisibilem*, loco iam allegato.

3. Dicitur

3. Dicitur *Inuisibilis*, quia etsi à mente creata per lumen gloriæ aliquo modo clarè videri possit, non tamen visione comprehensua qua nihil lateat videntem. Omnis enim visio Beatorum infinitè ab ipsius visione comprehensua; & ipse infinitè omnem illorum visionem superat. Hoc modo quidam Patres dicunt Deum omni creaturæ inuisibilem, & ignotum; & sibi soli notum, ac visibilem.

CONSIDERATIO VII.

De Ineffabilitate Dei.

Ineffabilis dicitur; 1. quia nullis verbis, nullis sermonibus exprimi potest prout in seipso est; etiamsi tot libri scribantur, quot etiam totus mundus capere non posset.

2. Quia non solum nullis verbis externis repræsentari potest, sed
 etiam

etiam quia nulla mens creata absque lumine gloriæ potest illum, ut est in se, concipere; ac proinde nec verbis internis illum sibi vel alijs repræsentare. Omnis enim conceptus mentis creatæ quo illa Deum absque lumine gloriæ concipit, infinite abest à genuinâ eius repræsentatione. Vnde infinite melius est vnum verbum, quo Beati Deum sibi in mentibus suis repræsentant, & exprimunt, quàm omnis sapientia hominum, & Angelorum. Hoc modo non est ineffabilis beatis; sed nobis & Angelicæ naturæ extra beatitudinis statum.

3. *Ineffabilis* dicitur, quia a deo est sublimis, infinitus, & immensus, ut neq; à beatis per lumen gloriæ adæquatè, seu comprehensivè vlllo verbo mentis, exprimi, aut repræsentari possit; sed solùm à se ipso: ut cap. II. explicatū est. Et hoc modo est ipsis etiã Beatis ineffabilis.

CON-

CONSIDERATIO VIII.

De Immensitate Dei.

Immensus dicitur ratione magnitudinis & extensionis: quia ita in omnem partem, sursum deorsum; antrorsum retrorsum; dextrorsum sinistrorsum extenditur, & quasi diffunditur, ut nullis locorum spatij, nullis terminis circumscribi queat: quæ res est valdè stupenda. Cogita extra mundum spatium mille leucarum in omnem partem extensum; adhuc vltior est Deus. Cogita centum millium leucarum; vltior est Deus. Cogita mille milliones leucarum: Deus vltior inuenitur. Cogita tot milliones leucarum, quot arenæ in omnibus littoribus; quot guttæ in omnibus aquis; imò quot puluisculi necessarij ad implendum totum vniuersum: adhuc Deus infinitis leucarum

carum

earum millionibus vltior existit; idque perfectissimè & completissimè: nempe in tribus personis, & cum omnibus suis perfectionibus, opibus & donis, quæ in ipso eminenter continentur. Denique nullum spatium tam magna ab vlla mente creata concipi potest, quin Deus infinitè sit maior; & infinitè extra & vltra illud, in omnem partem diffundatur; non per partes sicut aër, vel aliud corpus; sed per se totum, & per suas (vt ita loquar) totalitates, sicut spiritus; ita vt in puncto quolibet totius spatij sit totus, nō quasi fluctuans aut mobilis, sed firmiter prorsus & immobiliter tanquam omnium fundamentum.

Tota magnitudo vniuersi respectu magnitudinis & extensionis Dei, est instar vnius paruæ guttæ ad immensitatem oceani, vel vnius puluisculi ad vastitatē totius mundi; vt insinuatur Sap. 11, v. 23. vbi dicitur

C

dicitur

dicitur *Tanquam momentum statera,*
sic est ante te orbis terrarum; & tan-
quam gutta roris antelucani qua des-
cendit in terram. Imò vt veriùs di-
cam, nulla inter Dei & vniuersi
magnitudinem & extensionem est
proportio: cùm magnitudo exten-
sionis diuinæ, infinitè excedat non
solum magnitudinem vniuersi, sed
etiam omnem magnitudinem ab
intellectu creato conceptibilem.

Neque his obstat quod magni-
tudo corporalis & spiritalis non vi-
deantur posse comparari; quia etsi
non possint comparari in natura,
possunt tamen in ratione extensio-
nis; vt passim Philosophi, & Theo-
logi tradunt de anima & corpore,
de Angelis & eorum locis adæqua-
tis. *Ratione Immensitatis suæ* passim
in scripturis Deus dicitur *magnus*
& *magnitudinis eius non esse finis.*
Conuenit tamen ei appellatio hæc
etiam secundum alia *Attributa.* Est
enim

enim magnus potentiâ, magnus
sapientiâ, magnus sanctitate, maie-
state, & cæteris perfectionibus.
Vnde quando in scripturis absolu-
tè magnus dicitur, intelligendum
est esse magnum, immensum, &
infinitum, secundùm omnes perfe-
ctiones quæ ei conueniunt; vt Psal.
47. *Magnus Dominus & laudabilis
nimis, in ciuitate Dei nostri, in monte
sancto eius.* magnus potentiâ, sapien-
tiâ, sanctitate, iustitia, misericor-
dia, &c. & Psal. 94. *Quoniam Deus
magnus Dominus & Rex magnus su-
per omnes Deos.* Simili modo esse
infinitum, immensum, æternum,
immutabilem, immortalem, in-
comprehensibilem, conueniunt illi
non solùm ratione essentiæ, sed
etiam secundùm omnia attributa
(quod valdè considerandum est)
& secundùm proprietates perso-
nales.

PRECATIO
Ad Immensitatem Dei.

Ex lib. 2. de Perfect. c. 4.

Magnus es, Domine, & laudabilis valdè, & magnitudinis tuæ non est finis, excelsior cælo, latior mari, profundior abyssis, implens omnia, circumdans omnia, & tamquam sphaeram modicã totum hoc vniuersum palmo circumplectens. Tu sphaera incomprehensibilis, cuius centrum vbique, ambitus & circumferentia nusquam, vt quidam Philosophus rectè dixit, si sano sensu intellexit.

Omnia locorum spatia occupas intra & extra mundum, fundamentum ipse, sedes & spatium omnis spatij, extendens & substituens primò, omnium spatiorum & interuallorũ tam possibilium quàm realium immensita-

mensitatem, tamquam prima omnium basis, cui omnia innixa. Neque enim cælum dumtaxat extendis, & huius mundi capacissimam vastitatē: sed miro quodam modo etiam hoc ipsum spatium in quo mundū ipsum cōdidisti, expandis, non alio sanè interuallo quàm magnitudinis tuæ. Hæc est prima & fundamentalis capacitas, spatiositas, seu laxitas, in qua omne aliud spatium constare debet, & cuius ratione immensum spatiū creatę menti est imaginabile: sicut æternitas tua est prima & originalis duratio, omnis durationis conceptibilis fundamentum. Neque solum in immensum diffusus, interuallum subtendis & extendis immensum; sed etiam in omnibus & singulis huius uniuersi rebus & locis, in omnibus punctis designabilibus totus es collectus, totus completus, totus præsens, totus interior, cum uniuersa

potentia, sapientia, bonitate, ceterisque perfectionibus tuis & cum omnibus donis & opibus tuis, quibus creaturam tuam beare & ornare potes. Lates intra singula totus assidue omnia creans, formans, conseruans & tenens intrinsecus in luce ipsius esse, ne in suas tenebras & in nihilum relabantur; & ad te conuertens per instinctum boni.

Conuerte, obsecro, cor meum ad te introrsum in fundum animæ meæ, vbi silente creaturarum strepitu, & importunarum cogitationum cessante tumultu, tecum commorer, te semper præsentem cernam, & amem, & venerer, & vocem tuam audiam, tibi miseras exilij mei exponam, & solatiū apud te inueniam. Numquam præsentie tuæ me capiat obliuio, lux mea, dulcedo animæ meæ: numquam obliuiscar tui, sed semper quocumque

que me conuertero, mentis meae
 oculis obuerseris. Totus enim ubi-
 que praesens es, & radios praesentiae
 tuae diffundis per singula. Sicut
 enim inuisibilis anima in homini-
 bus se foris aperit per motus & ope-
 rationes, quae exteriùs parent in
 corpore, sic ut ipsius praesentiam
 clarè cognoscamus: ita tu, qui om-
 niù es vita superuitalis, & omnium
 esse superessentiale, te satis mani-
 festè prodis per ipsam creaturarum
 speciem, in qua elucet admirabilis
 sapientia & potètia tua. Quid enim
 aliud est omnis creatura, quàm im-
 pressio quaedam & imitatio aeter-
 norum conceptuum mentis tuae?
 Tu enim sigillum primæuum &
 vniuersale, creatura verò veluti
 ἀποσφραγισμα seu forma ex im-
 pressionem sigilli resultans; non in
 solida aliqua materia, quae detra-
 cto sigillo valeat speciem retinere;
 sed quasi in fluxa & euanida, in

nihilo. Vnde ne ad momentum quidem constare potest, si sigillum absit, sed assidua praesentia & impressione est opus. Agnoscam igitur praesentiam tuam in omnibus, qui in singulis delitescens, esse & speciem omnibus assidue suppeditas.

Da mihi praeterea, vt comprehendam cum omnibus Sanctis, quae sit longitudo, latitudo, sublimitas, & profundum Diuinitatis tuae; vt à me totus cogitatione & affectu deficiens, in illud pelagus immergar, ibiq; perdam meipsum & creata omnia, nihil aliud attendens, nihil aliud sentiens, amans, desiderans aut requirens amplius; sed in te solo acquiescens, & omne bonum in te possidens & perfruens. Sicut enim essentia tua infinita est & immensa, ita omne bonum, quod in te est, infinitum pariter & immensum est. Quis adeo auarus est, vt infi-

vt infi-

vt infinitum & immensum bonum
ei non satis sit? Nihil ergo extra te
queram aut desiderem, sed tu mihi
fis instar omnium, & supra omnia,
Deus cordis mei, & pars mea Deus
in æternum.

CONSIDERATIO IX.

*De Simplicitate, & Puritate
Dei.*

Simplex dicitur; 1. quia est
expers omnis compositionis,
tam accidentariæ, quam es-
sentialis: non enim est con-
cretus ex corpore & anima, ex ma-
teria & forma, sicut animalia &
plantæ: neque ex partibus integran-
tibus; sicut omnia corporalia, siue
substantiæ sint, siue accidentia:
neque in eo est cõpositio subiecti,
& formæ accidentalis; sicut in om-
nibus substantijs creatis, etiam An-
gelis qui tamen inter omnes res

C S creatas

creatas sunt simplicissimi : neque compositio modi & modificati; sicut in omnibus rebus creatis tam accidentibus quã substantijs. Cùm enim omnes sint limitatę & imperfectę, egent varijs modis quibus intrinsecè limitentur, vel alijs vniantur, vt sic perficiantur; vel statum debitũ consequantur. Omnia enim corpora & accidentia corporalia, quę sunt in mundo, habent modum quendam extensionis, densitatis, raritatis, limitationis secundũ quantitatem, figuram, & situm in loco. Omnes substantię spirituales, & eorum formę accidentales, sunt definitę & conclusę certo spatio, ultra quod non possunt se extendere; intra quod infinitis modis possunt se contrahere. Omnes formę tam substantiales, quam accidentarię habent modum quendam inhesionis, informationis, & vnionis cum suo

subiecto;

& Considerationes.

subiecto; & omnia subiecta habent
unionem cum suis formis & acci-
dentibus. Omnes partes rei conti-
nuæ habent modum quendam u-
nionis inter se. Similiter omnes
gradus formarum quæ possunt in-
tendi & remitti, habent quandam
inter se unionem per intimam quã-
dam & mutuam penetrationem &
cohæsiõnem. Secundùm hosce
modos, in rebus creatis quotidie
fiunt innumerabiles mutationes,
quibus semper aliter, & aliter se
habent: quarum omnium Deus
prorsus est incapax, cum omninõ sit
illimitatus, & per essentiam suam
vnde quaque perfectus, & supra
omnia creata infinitè eleuatus, ita
vt à nulla re creata affici vel tangi
queat.

2. *Simplex* dicitur, non solùm
quia est expers omnis compositio-
nis, sed etiam quia est infinitè pu-
rus, subtilis, ac spiritualis; & supra

omnia corporalia & spiritualia suâ puritate infinitè eleuatus. Quò enim res aliqua est purior, & subtilior, eò est simplicior. Vnde etsi elementa sint expertia omnis compositionis essentialis, vt multi tenent, & hac ratione sint æquè simplicia: tamen si puritatem spectemus, aliud alio est simplicius. Aqua enim est simplicior terrâ; & aër, aquâ; & cœli puriores ac simpliciores elementis. Quare cum essentia diuina sit infinitæ puritatis ac sublimitatis (vtpote purus actus infinitè eleuatus non solùm supra omnia corpora, sed etiam supra omnes spiritus creatos & creabiles) meritò infinitè simplex censenda est; ita vt omnes spiritus Angelici, ipsius comparatione, non videantur esse spiritus, sed naturæ crassæ, impuræ & concretæ instar corporum. Ratione huius & subtilitatis & simplicitatis fit 1. Vt ipse omnia penetrare,

penetrare, & peruadere possit; & omnibus rebus intimè præsens existere; omniaque intus in abscondito creare, formare, conseruare, perficere, tenere, & omnibus occultissimè cooperari. Vide libri Sapientiae cap. 7. v. 22. & 23.

2. Ratione huius simplicitatis, fit vt Deus sit infinitè perfectior & excellentior, quam si haberet omnes perfectiones per diuersas formas inter se compositas & vnitas. Quia infinitè perfectiùs, & excellentiùs, & sublimiùs est, habere omnes perfectiones per vnã simplicissimã formã, quàm per formas diuersas: formæ enim diuersæ, sunt limitatę secundum certam speciem vnde nõ possunt cõstituere Deitatẽ, vel esse ipsa Deitas. Illa verò forma, quę in summa simplicitate omnem perfectionem continet, necessariò est illimitata & infinita, & ens à se: vnde est ipsa Deitas.

CONSIDERATIO X.

De Immutabilitate Dei.

Immutabilis dicitur; 1. vt causa omnis firmitatis, & immutabilitatis in rebus creatis. Ipse enim mundum, totumque universum in suo esse, in suo loco, in statu gloriæ quã peracto iudicio universalis, virtute diuina accipiet, immutabiliter in æternum conseruabit: similiter Angelos & homines, quod ad naturam ipsorum, & statum gloriæ vel damnationis attinet.

2. Quia nulla quantūuis minima potest ei fieri accessio vel decessio: non substantiæ, non potentiæ, non magnitudinis, nō perfectionis, non intellectiōnis, non volitionis, non loci, non situs, non modi alicuius, qualiscumque demum is sit. Peccant omnes homines, omnes Angeli,

geli, totus mundus, omnia redeant
in nihilum; ipse nihil in se amittet,
ipse æquè plenus gaudio, plenus
beatitudine, & omnibus bonis af-
fluens erit. Omnia enim illa retinet
in luce sapientiæ, & in omnipoten-
tia virtutis suæ, in qua illi semper
omnia sunt præsentia, eaque im-
mutabiliter possidet, ita vt nullo
modo possint ipsi excidere; & ad
minimum nutum ipsius omnia rur-
sum in suis naturis existent, ipsi-
que seruient. Vnde rerum om-
nium interitus nihil ei damni ad-
ferre potest: quod insinuatur,
Psal. 91. cum dicitur: *Cum exorti
fuerint peccatores sicut fœnum, & ap-
paruerint omnes qui operantur iniqui-
tatem, vt intereant in seculum seculi.
Tu autem altissimus in æternum
Domine. Quasi dicat: Tu ex
interitu illorum, nihil de tua celsi-
tudine & gloria amittes.*

Ratio

Ratio immutabilitatis ipsius est, quia quidquid in se habet vel habere potest, habet actu per suam essentiam. Vnde non potest ei noui aliquid accedere vel decedere, nisi essentia aliquo modo varietur, quæ prorsus est immutabilis: utpote infinite supra omne mutabile eleuata.

PRECATIO

Ad Immutabilitatem Dei.

Ex lib. 3. de Perfect. cap. 4.

Tibi Regi seculorum immortalis & inuisibili, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio, soli Deo & Domino meo honor & gloria ab omni creatura in terra & in cælo, & supra omnem creaturam in altissima & inaccessibili luce sapientiæ & Diuinitatis tuæ. Tu omnis immortalitatis & stabilitatis auctor, tu gluten & nexus omnium. Per

Per te Angelicæ naturæ & animæ rationales immortales & inexterminabiles constant. Per te cælorum firmitas, qui *solidi velut axe fusi sunt*. Per te terra in æternum stat, suis librata ponderibus in medio vniuersi, tamquam centrum immobile. Per te elementorum & materiæ indissolubilis natura. tam potenti manu his omnibus speciem impressisti, vt nulla arte eradi; tam validè contines intrinsecus, & coherere facis, vt nulla vi possint dissipari.

Neque tantum immortalitatis & stabilitatis es auctor; sed etiam omnis motionis tam spiritalis quam corporalis prima & suprema origo. Nihil enim fit visibiliter in hac totius creaturæ veluti amplissima Repub. quod non ab inuisibili aula summi Imperatoris, secundum ineffabilem distributionem donorum & gratiarum, præmiorum & poenarum.

narum, bonorum & malorum, & ceterarum huius vitæ vicissitudinū, vel iubeatur vel permittatur.

Apud te rerum omnium mutabilium immutabiles sunt rationes, & omnium temporalium æternæ stant origines. Semel ante sæcula omnia statuisti de omnibus, semel dixisti, & ex vi huius statuti promuntur & dispensantur sæcula, & quæ per sæculorum decursum suis momentis & locis in lucem veniunt. Ordo temporum apud te sine tempore est; nec aliqua tibi sunt noua, qui iam ab æterno fecisti omnia quæ futura sunt. *Fecisti*, inquam, in prædestinatione tua, in decreto tuo iubente vel permittente, & in præscientia tua infallibili omnia intuente vt præsentia.

Apud te est omnis boni plenitudo, præexistens & anticipata ante omnia sæcula, cui nulla accessio, nulla fieri potest detractio. Simul
habet

habes ab initio quidquid per infinitum sæculorū decursum accedere potest; nec quidquam potes amittere, quia per essentiam tuam habes & es omnia. Non eges obsequijs nostris, neque ex salute nostra tibi aliquid cōmodi, vel ex damnatione aliquid incommodi prouenire potest. Et quamuis totus periret mundus, tu tamen nihil amitteres, neq; beatitudo vel gloria tua idcirco minora forent, aut aliquid detri-
menti caperent.

Amas tamen nos æterno & infinito amore, & nihil non agis ut salui simus, & beatitudinis tuę participes; & cū à te recesserimus, non deseris nos, sed multis modis reuocas, sicut benignus parens filios fugitiuos, veniam promittens, ne in æternum exitium ruamus.

O immensam spiritus tui dulcedinem, qui tanta nobiscum vteris benignitate, non solum nihil tale
pro-

promeritis, sed ingratis, sed rebellibus, sed assidue te offendentibus, & malum pro infinitis beneficijs tuis rependentibus!

Illumina tenebras nostras, lux primæua; absterge ab oculis mentis nostræ nugacem nugarum huius mundi fascinationem, sensum simplicem peruertentem: vt quantum inter caduca & immortalia, inter fluxa & permanentia, inter bona huius sæculi & futuri intersit, clarè perspiciamus; vt illis contemptis hæc persequamur, hæc assequamur, his inhereamus. Aufer à nobis mentis inconstantiam, ne in bono proposito fluctuemus, nève vñquam deseramus quod semel à nobis benè occœptum. Nihil enim magis noxium ad profectum, quàm instabilitas animi nusquam consistentis, & leui momento huc illuc instar arundinis impulsæ.

Tange apicem animæ nostræ radio

diolucis tuæ, & mentem nostram
trahe sursum ad te supra omnium
mutabilium sphaeras, supra solis
annique vias, supra omnia bona
creata, & vinculo charitatis insolu-
bili adstringe tibi; vt neque mors,
neque vita; neque paupertas, ne-
que diuitiæ; neque gloria, vel igno-
minia; neque voluptas, vel afflictio;
neque sublimitas, vel profundum;
neque ipse inferorum portæ & vni-
uersa diaboli tormenta valeant eam
cōuellere, aut à te separare. Amen.

CONSIDERATIO XI.

De Immortalitate Dei.

Immortalis dicitur; i. quia cum
sit simplex substantia per se sub-
sistens, non potest vlllo modo
mori per dissolutionem; sicut
homo moritur, quando anima
soluitur à corpore. Verum hæc im-
mortalitas est Deo communis cum
omnibus

omnibus naturis simplicibus per se subsistentibus: quæ quia simplices sunt, non possunt dissolui in partes essentiæ; & quia per se subsistunt, non pendent ab aliquo subiecto, ad cuius interitum vel alterationem, debeant perire; sicut omnes animæ seu vitæ tam animalium quam plantarum, corpore destructo debent perire; quia separatæ à subiectis, nullam possunt habere functionem, ac proinde illis non est debita conseruatio.

2. Dicitur propriè *immortalis*, quia naturâ suâ talis est, vt nullo modo possit desinere esse, aut amittere vitam suam. Cetera verò omnia naturâ suâ talia sunt, vt omnem vitam suam, & naturam, & totum esse suum possint amittere: vnde Apostolus 1. ad Timoth. 6. *quis solus habet immortalitatem*. Ratio est; quia cum Deus sit ens primum, summum, & fundamen-

tum

tum omnium ; non potest vllō modo esse dependens ab aliquo alio : ac proinde non potest desinere esse , aut amittere vitam per subtractionem influxus , seu dependentiæ ab aliqua causa. Itaque naturâ suâ est omni modo immortalis. Cætera verò omnia (etiam Angeli & beati quorum natura & vita videtur maximè immortalis) cum naturâ suâ dependant ab assiduo Dei influxu , quo ipsa cum tota sua vita naturali & beata creantur , formantur , & conseruantur ; etiam naturâ suâ talis sunt conditionis , vt possint amittere vitam vtramque , & desinere esse, Deo, qui illa liberè conseruat , influxum suum subtrahente. Vnde Angeli, etsi à Philosophis , & Theologis Scholasticis absolutè dicantur naturâ suâ immortales; eò quod nihil in se habeant quod possit illis mortem adferre, & quia

& quia

& quia nulla res, creata potest illos perimere, cū sint naturæ simplices per se subsistentes: tamen à S. Patribus dicuntur naturâ suâ *Esse mortales*, & solâ Dei benignitate, ac gratiâ immortales. Vbi gratiam vocant liberam & gratuitam Dei influxum, quo naturam eorum cōseruat: qui tamen, quia naturæ eorum est debitus, non est supernaturalis, sed naturalis. Dicitur autem *gratuitus*, quia non est ex meritis ipsorū; sicut & creatio gratuita est. Itaque sunt naturâ suâ immortales respectu potentiæ creaturarum; & sunt naturâ suâ mortales comparatione ad potentiam diuinam.

3. Dicitur *Immortalis*, quia prorsus immutabilis; ita vt non solum non possit amittere vitam, sed nec quidquam aliud eorum quæ ipsi insunt: non enim potest ei quidquam detrahi vel de maiestate & magnitudine, vel de gloria & gaudio.

dio, vel de luce & sapientia, vel de pace & tranquillitate animi, vel de affluentia bonorum omnium, Nihil etiam in consilijs & decretis eius immutari intrinsecus in mente ipsius potest. Quod si vel minima immutatio in ipsum cadere posset, iam non esset immortalis, quoad omnia; nam in omni mutatione qua aliquid amittitur, veluti mors quædam, secundum id quod amittitur, interuenit.

CONSIDERATIO XII.

De Æternitate Dei.

Æternus dicitur; i. quia infinito interuallo, ante omne tempus imaginabile fuit, & infinito interuallo seu infinitis sæculis post omne tempus imaginabile erit. Concipe retrò, ante mundum conditum tot myriades sæculorum

D

(sæcu-

(*ſæculum vnum* voco durationem 100. annorum) quot ſunt arenæ in omnibus littoribus, quot guttæ in omnibus aquis, quot folia in omnibus arboribus, quot gramina in omnibus pratis, quot ſemina in omnibus agris, quot pili in omnibus animalibus: & huic incomprehenſibili numero adde tot *milliones ſæculorum*, quot puluiſculi ſunt neceſſarij ad implendum totum vniuerſum corporeum (de quo fuſius noſter Clavius in *Sphæram*) adhuc Deus totum illud temporis incomprehenſibile ſpatium, quod nobis videri poſſit inſtar cuiuſdâ æternitatis, infinitis ſeculis, & ſæculorum infinitis millionibus antecellit. His adde longè maiora. Multiplicetur totus iſte numerus ſæculorum intellectu Angelico, ratione quadrata vel cubica ſemper aſcendendo, quantum per mille annos iſte actus repeti poteſt: adhuc infinito

finitio interuallo & infinitis sæcu-
lis Deus prior, & antiquior depre-
henditur. Idem dicendum etiam
si tot fiant cubicæ multiplicatio-
nes ordine recto ascendendo, quot
arenæ sunt necessariæ ad imple-
ndum totum vniuersum. Nullus
numerus annorum, vel sæculo-
rum tam ingens à mente creata
retrosum concipi potest, quin
tandem desinat in certum termi-
num, & ante illum terminum
superfint infinita secula, quibus
Deus illum terminum antecesserit.
Ob hanc causam vocatur *an-*
tiquus dierum, Danielis 7. *primus* &
novissimus. Apocal. 1.

Simili modo concipienda *eter-*
nitas in futurum. Concipe in futu-
rum tot milliones sæculorum quot
modò assignauimus; exactis
omnibus illis, adhuc restabunt
alij milliones sæculorum, & qui-
dem infiniti; quibus Deus cum om-

D ij

nibus,

nibus, sanctis suis regnabit, & damnati apud inferos torquebuntur. Nec potest ab vlla mente creata tanta multitudo sæculorum concipi, quin illâ exactâ, & post illam, adhuc alia multitudo sæculorum infinita non sit subsequutura.

Vbi aduertendum est, integram æternitatem, quatenus dicit quandam durationis extensionem, nostro modo concipiendi quasi duabus constare partibus (etsi in se ipsa sit tota simul, & partibus careat) quarum altera concipitur vt existens completè ante omnia sæcula imaginabilia quasi semper exacta : hæc soli Deo conuenit ; nec puto vllam creaturam illius capacem ; vt alibi ex Patribus probauimus. Altera concipitur vt existens post omnia sæcula imaginabilia, quasi semper futura : ita vt nihil vnquam de ea decerpatur, quo possit imminui.

Hæc

Hæc cōmunicari potest rebus crea-
tis. Sic enim & mundus renouatus,
& beatitudo sanctorū, & tormenta
peccatorum æterna erunt.

2. Deus dicitur *æternus*, non
solum quia ante omne tempus
conceptibile, infinitis sæculis
extitit, & post omne tempus con-
ceptibile infinitis sæculis extabit;
sed etiam quia omnia bona sua,
omnem potentiam, sapientiam,
beatitudinem, omnia gaudia &
oblectamenta, quæ per infinitum
tempus acquirere posset, simul
perfectissimè in vnum collecta
habet; & immutabiliter ex omni
æternitate in omnem æternita-
tem, absq; omni initio & fine pos-
sidet, ita vt nulla ei possit fieri ac-
cessio, nulla decessio. Nemo in hac
vita potest omnes oblectationes,
& gaudia, quibus toto vitæ decursu
fruitur, simul habere collecta, vt si-
mul omnia illa sentiat & percipiat,

D iij

illis

illisque simul fruatur.: imò non posset simul illa perferre; sed moreretur gaudij magnitudine corde se nimiù dilatante; vt constat multis exemplis eorum, qui gaudio ex vna aliqua re inseparata concepto, repente exspirarunt. At Deus omnia gaudia, & delectationem, quam infinito tempore de infinitis bonis percipere posset, simul & collectim per totam æternitatem possidet.

Vnde triplici modo gaudium Dei est infinitum. 1. quia est de bono infinito (nempe de essentiæ suæ excellentia) idque tanta cum perfectione, vt ei omninò exæquetur; & vterius est de bonis infinitis, quæ in essentia diuina eminenter continentur. 2. quia simul & confertè habet omne gaudiù quod per infinitum tempus successiue percipi potuisset. 3. quia hoc totum simul possidet non finito aliquo tempore, sed per totam æternitatē:
sicut

sicut si daretur lux corporalis intensiue & extensiue infinita, & tota perfectio extensiuæ contraheretur in punctum, & illa lux sic contracta, esset in immensum diffusa, ubique tota perfecte existens.

Pari modo Deus omnes suas cogitationes, omnia consilia, omnia decreta, simul ab æterno immutabiliter concepit & retinet; ita ut nihil noui ei possit occurrere, nihil noui possit cogitare; nihil etiam velle aut decernere, quod ab æterno non cogitarit, voluerit, statuerit, decreuerit; nihil permittere fieri in tempore, nisi quod ab æterno statuerit permittere; nihil facere in tempore, nisi quod decreuerit in æternitate: semper enim æternum decretum circa omnia & singula debuit præcessisse, sine quo in tempore nihil fieri potest. Non quòd Deus absolutè non possit facere alia, quàm quæ fecit aut facturus est;

D. iiii. rus est;

rus est; absit, potest enim alia, & alia sine fine, etsi re ipsa nō decreuerit facere. Fieri tamen non potest, ut re ipsa aliquid faciat, nisi decretum faciendi ab æterno præcesserit. Itaque potest omnia absolutè, consideratâ ipsius Potentiâ & Sapientiâ, & summâ libertate ab æterno quilibet decernendi: nō potest omnia, ex suppositione; nempe supposito quod decretum non præcesserit. Postulat ipsius eminentissima æternitas, & immutabilis celsitudo, ut omnia quę fiunt in tempore, & quę non fiunt, in sua luce infinitâ tam perfectè considerauerit, expendere, ponderauerit, atque si infinito tempore de singulis deliberasset, & consultasset. Vnde facilè illi fuit de omnibus & singulis statuere semel & simul, quę infinito post tempore facienda, vel permittenda erant. Imò id erat necessarium, ne voluntas eius circa aliqua obiecta
maneret

maneret quasi suspensa; quod est
imperfectio.

Quare nulla est in Deo actuum
intellectus, aut voluntatis successio.
Quod semel cogitat aut videt, sem-
per cogitat & videt. Quem semel
amat, semper amat; sed pro eo tem-
pore quo erat amabilis, nempe pro
tempore status gratiæ: quem semel
odit, semper odit, non absolutè sed
pro eo tempore quo odio dignus;
pro alio verò tempore, quo amore
dignus est, illum amat. Hi actus qui
nostro modo concipiendi in Deo
existunt ab æterno, nō cessant pro-
priè nec extinguuntur, neq; de nouo
emergunt, vel eliciuntur; sed ma-
nent inuariabiles respectu sui obie-
cti pro certo tempore & in certo
statu cōsiderati; nec tribuunt abso-
lutam denominationē nisi eo tem-
pore quo obiecta in certo statu ex-
istunt, & pro illo tempore quo in eo
statu existent, vel existiterunt.

3. Dicitur *æternus* tanquam supra æternitatem, & vt causa æternitatis in creaturis. Ipse enim suo potentissimo, assiduo, & immutabili influxu, quo omnia creat & conseruat, est causa cur mundus, Angeli, & homines in æternum sint permanfuri & duraturi, vnâ cum statu gloriæ, vel damnationis. Denique res omnes suam durationem, ætatis mensuram, spatia essendi & viuendi, tempus nascendi & moriendi pro sua quælibet conditione ac natura, ab ipso acceperunt.

P R E C A T I O

Ad Æternitatem Dei.

Ex lib. 4. de Perfect. c. 5.

P*riusquam montes fierent, aut formaretur terra & orbis, à seculo vsque in seculum tu es Deus. Tu enim principium & artifex omnium; vnde & ante omnia*

omnia. Non naturæ aliqua necessitate impulsus hanc rerum vniuersitatem, hoc magnum palatium cum incolis & opibus suis effudisti (sicut sol lumen effundit) vt opus tuum tibi coæternum esse possit: sed liberrima voluntate, vt summus artifex, finxisti & ædificasti. Antiquior ergo es opere isto, quod nondum sex annorum millibus constitit. Sed quot, obsecro, sæculis antiquior? neque illud omninò absurdè quæritur, quasi ante hunc mundum sæcula nulla fuerint, in quibus tu existeres, & bonis tuis fruereris.

Et si enim ante cæli & terræ conditionem, solis & lunæ conuersiones, quæ nostros dies, menses & annos metiuntur, ex quibus quantæ sint rerum nostrarum minutæ durationes cognoscimus, non fuerint; dubium tamen non est (nisi de vocibus contendere velimus)

quin durationes & spatia aliqua fuerint quasi dierum, mensium, annorum, & sæculorum, sub quibus isti motus extendi & transigi potuissent, si tunc extitissent: sicut nec modò, absoluto mundi huius curriculo, cessantibus cęlorum motibus, durationes omnes & spatia temporum abolebuntur. Capiamus ergo retrò ante conditum orbem, centum millia sæculorum; iam tunc eras Deus. Capiamus totidem sæculorum milliones; iam ibi eras, æquè magnus, æquè potens, æquè sapiens, æquè beatus. Denique sine fine maiorem & maiorem sæculorum numerum retrorsum mens concipiat; & inueniet te cum omnibus bonis & gaudijs tuis infinitis sæculis adhuc priorem & antiquiorem.

Tu enim es hypostasis, & principium, & mensura omnium sæculorū; tua æternitate prior omnibus sæculis

saeculis & superior, sub quo omnia
voluuntur saecula. Sicut enim tua
immensitate extendis, ambis, &
contines omnia spatia locorum: ita
tua aeternitate anticipas, proten-
dis, & ambis omnes durationes &
moras temporum, tamquam om-
nium radix & origo. Sub te om-
nia inchoantur principia, omnes
accedunt profectus, omnis trans-
igitur vita, omnes procurrunnt mo-
tiones, omnis perstat existentia,
omnes proueniunt termini, omnes
clauduntur fines.

O aeternitas, omnis boni primae-
ua & interminabilis complexio;
omnis vitae insensibilis tota simul
& perfecta possessio; omnis beati-
tatis sine principio & sine superple-
nissima fruitio! Tibi nihil praeteri-
tum, nihil futurum; tibi nulla ac-
cessio, nulla decessio fieri potest.
Nam altitudine tui *nunc*, quod infi-
nitum tempus ambit, omnia simul

D 7 colligis;

colligis; in illo omnia tenens præsentia, vt nec fugere possint in præteritum, nec de nouo in futurum aduenire. Omnia enim præsentia, præterita & futura præcipis & anticipas; & tibi iam præsentia erant priusquam futurorum notionem haberent. Etsi enim quæcumque aliquando futura sunt, ab æterno futura fuerint; nisi tamen ea sciuis- ses, & vel facere vel permittere voluisses, ab æterno non futura fuissent.

In tuo *nunc* omnia semel constituta & decreta; omne consilium de omnibus captum & conclusum. Nihil de nouo restat deliberandum, nihil non plenissimè expensum: omnia definita & decisa, quæ vel fient vniquam, vel non fient. Ibi quoque & nos numerati & appensi sumus, & librata sunt omnia opera nostra. Ibi nobis pœna vel gloria æterna præparata: ibi
vel

vel regnamus cum Sanctis omnibus in gloria, vel incendijs inferorum cum impijs & dæmonibus ardemus. Æternitas præscientiæ & decretorum tuorum anticipat omnia: & quidquid vñquam in tempore futurum est, ibi iam factū est.

O æternitas! abyssus gaudij Sanctis, abyssus miseriarum & dolorum impijs! Sicut enim omne bonum facis infinitè melius & optabilius, ita omne malum efficis infinitè peius & molestius. Quæ mens magnitudinem tuam capere, quod robur animi pondus tuum sustinere queat? Tu omnem superbiam retundis, omnem duritiem frangis, omnem animositatem reprimis, omnes peccatores perturbas, omnes pios in afflictione recreas, & ineffabili gaudio perfundis. *Momentaneum enim & leue tribulationis huius, supra modum in sublimitate æternæ gloriæ pondus operatur in*

tur in nobis. Pro momentaneo malo
 rependetur æternum bonum; pro
 leui tribulatione, pondus gloriæ im-
 mensum; pro afflictione terrena,
 gloria in sublimitate. Væ miseris
 peccatoribus, qui momentaneum
 & leue huius vitæ solatium, æter-
 no illi gloriæ ponderi anteponunt:
 qui æternum malunt subire suppli-
 cium, quàm momentaneo huius
 vitæ carere commodo: qui terrena
 ista præferunt cælestibus, infima
 sublimissimis, momentanea sem-
 piternis.

O æternitas! tu semper menti
 meæ obuerferis, tu intimis mihi
 sensibus inhæreas, tu omnium
 mearum actionum & totius vitæ
 sis regula. Omnia temporalia, siue
 bona siue mala, præ te contem-
 nam & nihili ducam. Tu mihi in
 omni afflictione sis solatium, &
 in omni tentatione præsidium, &
 in omni prosperitate monitorium.

Tibi

Tibi verò προικωνίω & αἰωνοτόχῳ
principio, quod omni principio
antiquius, tibi æuorum parenti,
sæculorum Regi, temporum dis-
pensatori, ætatum prouectori, om-
nis permansionis & durationis ba-
si, & beatæ æternitatis largitori,
omnis honor & gloria in omnem
æternitatem. Amen.

CONSIDERATIO XIII.

*De Deo, quatenus est Primum
Rerum omnium Principium.*

DEus dicitur *Primum Prin-*
cipium respectu omnium,
& singularum creatura-
rū. Omnis enim res crea-
ta, quantumuis à multis causis de-
pendeat (sicut patet in plantis &
animalibus, & rebus arte factis),
ultimò tamen reducitur in illum,
tanquam in primam omnium cau-
sarum causam.

Dicitur

Dicitur autem *Primum principium*. 1. *Quia antiquissimum*. Nihil enim ante ipsum, aut cum ipso ab æterno fuit, quod sit causa rerum; sed quæcumq; sunt aliæ rerum causæ seu principia, sunt infinito tempore posteriora.

2. *Quia primum dignitate*, utpote supremum; cum nihil supra ipsum esse possit, à quo ipse potuerit accipere ut esset rerum causa; nemo illi vim faciendi contulit; nemo modum faciendi ostendit, aut ideam exhibuit; nemo suavit ut faceret; nemo finem proposuit; nemo iuuit, aut cooperatus est: sed hæc omnia à seipso habuit, & per se præstitit. Ipse ex se habet infinitam potentiam, quiduis extra se, & infra se fabricandi; ipse à se omnem artem & sapientiam, & ideam omnis operis conceptibilis; ipse à se omne consilium & inclinationem ad opus condendum habet; ipse-met est

finis

finis totius operis : ipse solus per se nemine cooperante , aut materiam subministrante, sine vllis instrumentis omnia fecit.

3. Dicitur *Primum Principium*, quia omnium principiorum ipse est principium , & omnium causarum causa ; idque triplici modo : nimirum vt *efficiens*, vt *finis*, vt *exemplar*; cum enim sint quinque causarum genera, materia, forma, efficiens, exemplar, finis, ipse triplici modum iam dicto omnium causarum est causa & principium.

Rerum enim corporalium *materia* suam speciem & indolem, suam proportionem, ordinem & aptitudinem ad *formam* recipiendam, & ad aliquid tertium simul cum illa constituendum, ab ipso habet.

Omnis quoque *forma* rei corporeæ suam speciem, & ordinem essentialem ad materiam certo modo dispositam, vt ei substantialiter uniat
tur, ab

tur, ab ipsius sapientia, & potentia accepit. Omnis proportio & consensus, mutuus ille amor, mutua penetratio, connexio, cohæsiō, & complexio inter materiam & formam, inter obiecta & accidentia, inter substantias & omnia illorum ornamenta, ab ipso sunt excogitata, instituta, ordinata, & omnem vim suam obtinent.

3. Omnis etiam causa efficiens omnisque virtus operatiua in Angelis, hominibus, animalibus, plantis, & cæteris rebus, ab ipso est instituta, formata, & communicata, suamque speciem, ordinem, & modum habet. Vnde est principium omnis principij, seu causæ effectricis.

4. Omnis quoque causa exemplaris, omnisque conceptio, & ars omnium artificum, qui arte aliquod opus faciunt, ab ipso est; cum ipse sit auctor omnis intel-

lectus,

lectus, & illustrationis, cōceptionis-
que intellectualis,

5. Denique ipse est auctor
omnis *causæ finalis*; quatenus om-
nis finis, quem homo vel An-
gelus (qui soli propriè ob finem
agunt) intendit, suam bonita-
tem, suavitatem, commoditatem
& excellentiam, ob quam appeti-
tur, ab ipso habet. Similiter om-
nis finis ob quem reliqua omnia
operantur, & aguntur, ab ipso
est institutus. Itaque ipse est
Principium omnis Principij supra
omne principium, & causa om-
nis causæ supra omnem causam.
Vnde sæpè à Dionysio voca-
tur *Hyperarchios Archi*: quibus
verbis non tantùm significatur
ipsum esse principium omnium
principiorum; sed modum ip-
sius causandi esse longè altiore,
& omninò independentē ab omni
alio principio.

4. Quia

4. Quia cū omne illud principium & omnis causa secundū suum esse, & secundū omnem causandi rationem, ab ipso essentialiter dependeat; ipse tamen dependet à nullo; sed est principium omnium, omninò indepēdens, infinitè supra omnia principia eleuatum.

Itaque *ex ipso, per ipsum, & in ipso sunt omnia*, ad Rom. II. *Ex ipso*, quia ex seipso tanquam originali seu radicali omniū idea, omnia ab eterno mente concepit. *Per ipsum*, quia solus nemine adiuuante omnia in tempore condidit. *In ipso*. Græcè εἰς αὐτὸν, i d est, *propter ipsū, vel ad ipsum*, quia ipse omnium finis; cū ad eius gloriam condita sint omnia.

CONSI

CONSIDERATIO XIV.

De omnipotentia Dei.

Dicitur potens & omnipotens; Græcè παντοδύναμος, & ἀποιδύναμος, apud Dionys. c. 8. de diuinis nominibus. 1. Ut causa; quia ab ipso est omnis potentia, omnis virtus, seu vis agendi, & operandi; omnis vigor, & omnis efficacia in omnibus rebus creatis, in terra, in mari, in astris, in lapidibus, metallis, plantis, animalibus, & Angelis. Omnis vis operandi aliquid, tenuis est participatio potentiae ipsius.

2. Formaliter; quia ipse in se est potentiae infinitae, vel potius ipsa potentia infinita per se subsistens. Potest enim omnia quae potest mens creata concipere: quae prorsus in omni genere & specie sunt infinita, v.g. infinitos mundos huic nostro

nostro mundo similes, & alios huic
dissimiles, & infinitos Angelos, in-
finitos populos, infinitum aurum,
argentum, lapides pretiosos &c.

Cùm dicitur posse facere *infini-
ta*, intellige *infinite syncategoremati-
cè*, vt loquuntur Philosophi, non
categorematicè; id est, posse illum
tot res cuiusuis generis facere, vt
semper possit plures, & plures sine
fine: adeò vt nullus numerus tam
magnus concipi queat à mēte crea-
ta, quin tot & plures sine fine possit
facere: sic tamen vt nunquàm fa-
ciat infinitum actu, iuxta probabi-
liorem S. Thomæ, & multorum
aliorum sententiam: quia repugnat
creaturæ esse infinitum actu; vt ali-
bi declaratum est. Addo, Deum nõ
solum posse omnia quæ mens crea-
ta potest concipere, id quæ in quan-
tauis magna multitudine, quantita-
te & perfectione; sed etiam quid-
quid ipse suâ infinitâ Sapientiâ po-
test

test extra seu intra se concipere;
quæ infinities plura & magis mira-
bilia, quàm ea quæ possunt concipi
à mente creata. Quidquid enim
sua mente infinita potest interiùs
cōcipere seu formare intelligendo,
potest exteriùs producere & for-
mare creando. Et hoc modo po-
tentia adæquatur Sapientiæ.

3. Dicitur *omnipotens* quia potest
omnia facere repentè, sine mora
temporis; & sine vlllo labore, sum-
ma & infinita facilitate; solo nutu
suae voluntatis, & solo verbo: lon-
gè faciliùs illi esset mille mundos
nouos excirare, quàm nobis nomen
mundus proferre; & tamen nobis
nihil faciliùs verbo.

4. Dicitur *omnipotens*, vel potiùs
omniteneus; Dionysio, ἀυλοκράτωρ
quia omnia & singula interiùs
continet, & constringit in vnum
ne dissoluantur & diffluant; &
omnia tanquam sedes ac funda-
mentum

mentum omnium excipit, sustentat
& conseruat. Ipse enim est omniū
radix, ex quo omnia veluti pullu-
larunt; & omnium vinculum, quo
singula in se ipsis constringuntur
ne diffluant & euanescant; omnium
sedes, ac fundamentum, omnia
sustentans, ne in nihilum suum re-
labantur.

PRECATIO

Ad Omnipotentiam Dei.

Ex lib. 5. de Perfect. cap. 4.

O adorandam, tremendam,
& religioso silentio ve-
nerandam omnipotentiam
tuam, Domine Rex sæ-
culorum, qui omnia per te potes,
quidquid possunt omnes creature
tuæ; à quo omnis potentia, omnis
vis, omnis energia rerum omnium
est instituta & dependens, qui om-
nia ex nihilo solo verbo condidisti
& con-

& condita eodem substantifico influxu conseruas, ex omnipotentia tuæ manu ea veluti suspensa tenens, ne in suum nihilum relabantur; coram quo totus mundus est instar pilæ modicæ, & omnes Gentes instar stille roris antelucani. Qui re ipsa potes efficere & præstare, non solum quidquid omnes homines & Angeli animo concipere, sed etiam quidquid sapientia tua infinita potest excogitare: par enim est potentia tua sapientia tuæ, & æquè latè se extendunt & diffundunt; cum hæc sola sit illius regula & mensura. quam enim aliam habeat mensuram potestas immensa, nisi immensam? Hinc non minùs ea tenes & possides quæ non sunt actu in esse producta, quàm quæ esse & speciè exterius acceperunt. Delitescunt enim in thesauris potentia & sapientia tuæ, & ad minimum nutum tuum in esse foras

E ij.

profi-

proficient, & dicent, Adsumus ad obsequium tuum. Non indiges laudibus & obsequijs nostris: si enim velis, infiniti tibi mox suppetent famuli, qui incomparabiliter te melius colant, & omni laude celebrent.

Inserere animo meo profundissimam reuerentiam & humilitatem in consideratione tantæ potentæ tuæ: tu enim de me & de omni creatura tua potes disponere & statuere pro arbitrio tuo; nec quisquam tibi potest dicere, Cur sic facis? tua enim sunt omnia, & opera manuum tuarum. Semper te mihi presentem cogitem, & extenta manu omnipotentæ tuæ, æternæ damnationis fulmen minitantem, si sanctissimas Leges tuas violaue-
ro. Adde etiam fiduciam & securitatem cordi meo in te, vt neminem timeam præter te, nec vlla creatura me à charitate tua abstra-

here

here valeat. Quid enim sunt cetera omnia corā te, aut quid mihi absque tuo nutu possūt nocere? Quod si ab aliquo me affligi permiseris, hoc ipsum mihi in salutem vertas, & ad æternam vitam cooperari facias. Amen.

CONSIDERATIO XV.

De Veritate, & Fidelitate Dei.

Quatuor modis Deus dicitur *Verus, veritas, & prima veritas, i. in essendo, seu obiectivè.* Quia est primum obiectū intelligibile, in quo omne obiectum intelligibile & omnis veritas obiectiua eminenter continetur; & à quo omnis res accepit veritatem sui esse, & ut secundum suam speciem & omnes gradus essentiae vera sit, & verè talis dicatur: ut, quod hoc sit verus homo, illud verus leo, verus bos,

verum anrum; & sic de cæteris: sic omnium rerū veritas à Prima Veritate quæ est veritas diuinę essentię descendit. Porrò veritas obiectiua rerum præsertim actu existētium, consistit in eo, quod natura cuiusque sit conformis ideę & conceptui diuino, secundum quem, & per quem facta est. Si verò res considerentur secundum esse possibile, vel prout abstrahunt ab esse actu, & non esse actu; sic earum veritas consistit in conformitate cū essentia diuina, quatenus ipsa tali, vel tali modo est imitabilis, seu participabilis. Hinc enim veluti ab originali omnium idea oritur ratio omnium possibilium, vt alibi ostensum est.

2. Dicitur *Prima Veritas in cognoscendo*. Veritas quidem, quia est sui ipsius & omnium rerum existētium ac possibilium verissima, certissima, lucidissima, & eminentissima

lima

fima cognitio, & conceptio. *Prima* verò, quia ab illo omnis vera cognitio descendit tam in Angelis & hominibus, quàm in animalibus, in quibus, vltima seu infima participatio cognitionis cernitur. Deus enim per suã cognitionem & sapientiam formauit omnem vim cognoscendi, omnesque eius gradus in rebus creatis; eisque, vt veræ cognitionis aliquo modo sint participes, cooperatur.

3. Dicitur *Prima Veritas & Veracitas in dicendo*, seu, *testificando*. *Veritas* quidem, quia sicut ipse est sua cognitio, suus amor, sua *Charitas*; ita etiam est sua *Veritas*. Et ipsa veracitas quæ in hominibus & Angelis est virtus inclinans voluntatē vt semper velit dicere verum, & abhorreat ab omni mendacio: in Deo est ipsa voluntas vel essentia diuina, quatenus naturâ suâ ad veritatem dicendam infinitè inclinatur.

E iiii & infinitè

& infinitè ab omni mendacio abhorret. Vnde implicat contradictionem Deum posse mentiri, aut falsum dicere.

Prima verò & summa Veritas, seu *Veracitas* dicitur, quia virtus veracitatis in Angelis & hominibus ab ipso est, tanquam tenuis quædam participatio infinitæ illius veritatis. Vnde ipsius veracitas est prima, & summa Regula credendi, in quam ultimò nostra fides resoluitur. Ideò enim credimus Ecclesiæ, quia gubernatur, & docetur à Spiritu Sancto seu à Deo: ideò verò credimus Deo, quia est prima veritas. Primæ veritati non credimus ob aliam aliquam rationem, sed propter seipsam: ipsi enim per se, infinita fides debetur.

Hoc autem attributum supponit duo alia quibus quodammodò nititur; nempe infinitam bonitatem, & infinitam sapientiam. Ratione bonitatis

bonitatis fit, vt Deus non possit quemquam fallere, falsum ei dicendo: ratione sapientiæ, vt ipse non possit falli.

4. Dicitur *Veritas in seruãdis promissis*, quæ nihil est aliud quàm fidelitas. Est autem *fidelitas* virtus in Angelis, & hominibus inclinans ad seruanda promissa intuitu obligationis, quam promissio inducit: in Deo est ipsa essentia, aut voluntas considerata, vt suo modo ad hoc inclinatur. Vnde sicut Deus est sua essentia, suus amor, sua cognitio; ita quoque est sua fidelitas, & infinita propensio ad præstandũ quidquid promissit. Et quia per Christum omnia præstat, quæ ipse promissit generi humano; etiam Christus sæpè *Veritas* in Scripturis dicitur: sicut etiam vocatur *misericordia*: quia per ipsum Deus omnem *misericordiam*, seu misericordiæ effectum præstitit hominibus.

E 5 Dicitur

Dicitur autem *Prima Veritas* secundum hanc acceptionem, quia ab ipso omnis fidelitas in Angelis & hominibus descendit, tanquam participatio quædam illius infinitæ fidelitatis.

CONSIDERATIO XVI.

De Sapientia Dei.

Sapiens & sapientia dicitur; i. ut causa omnis sapientiæ & omnis cognitionis tam parvæ, quàm magnæ in Beatis, in Angelis, in hominibus, in animalibus: nam ipsius sapientia, etiam causa est illius tenuis cognitionis, omnisque industriæ, quæ est in animalibus.

2. Formaliter dicitur *Sapiens*; i. non ut sapientiâ præditus, & imbutus, sicut mentes Angelicæ; sed ut ipsa sapientia per se subsistens, in qua omnis plenitudo sapientiæ eminent-

eminenter continetur. Per hanc quasi in primo signo rationis cum infinita claritate comprehendit essentiam suam, & processiones personarum, & ipsas diuinas personas. Deinde in secundo signo ex omni æternitate in omnem æternitatem extendit se actu, & cum infinita claritate ad omnia possible; idque ex vi cognitionis essentiæ suæ. In tertio signo extendit se ad omnia, quæ quælibet vis creata, vel creabilis potest facere. In quarto signo ad omnia quæ essent euentura possitâ qualibet hypothese, quæ dicuntur futura conditionata; & sunt infinities infinita: nam circa quamlibet rem liberi arbitrij, possunt circumstantiæ rerum infinities variari; & ipsa infinitis modis potest excitari. In quinto signo videt omnia futura absolutè in omnem æternitatem cum omnibus circumstantijs,

3. Sapiens dicitur, ob singularissimum & eminentissimum modum nulli creaturæ communicabilem. Cum enim duo ad Sapientiam requirantur, nempe lux intelligentiæ, & obiectum quod intelligatur; ipse utrumque à se habet in gradu eminentissimo, & cum perfectione infinita. Nam ipse-met est infinita intelligentiæ lux per se subsistens, & ipse-met ex se est omne obiectum intelligibile, vel illud in ipso eminenter continetur. Itaque nemini debet lucem intelligentiæ, nemini obiectum intelligibile.

P R E C A T I O

Ad Sapientiam Dei.

Ex lib. 6. de Perfecta, c. 6.

Illumina oculos meos, Lux primæua; dissipa tenebras animæ meæ, Sol æterne. *Emitte lucem tuam & veritatem tuam, vt me deducant &*

ducant & adducant in montem sancti-
tuum, & in tabernacula tua. Tu enim
omnis lucis & intelligentiæ origo,
omnis mentis & sensus auctor. Sine
tua irradiatione omnia in tenebris
& nocte ignorantiae sepulta iacent:
omnes artes & scientiæ, tenues sunt
adumbrationes tui: tota sapientia
Angelorum, scintilla quædam exi-
gua infinitæ lucis tuæ.

Tu fons omnis pulchri & amabi-
lis, omnis formæ & speciei, omnis
ordinis & proportionis, omnis con-
gruentiæ & concordie, omnis sym-
pathiæ & antipathiæ. Tu omnibus
in rebus naturam & speciẽ finxisti,
& in omnium rerum partibus con-
sensum & analogiam, numerum &
ordinem, mensuram & modum
statuisti. Tu primæuum signacu-
lum omnium, omnia penetrans pu-
ritate & subtilitate tua, intrinsecus
formans pariter & disponens om-
nia in omnibus.

Et quamuis attingas à fine ad finem, à summis ad extrema, teque in omnia inferas; non tamen permisceris alicui, nec ullius attactu inquinari, sed in tuo nitore, & sinceritate perstas. Infiniti sunt processus tui, quibus ad creaturas tuas vel formandas, vel illuminandas descendis, & super eas effunderis; & tamen in tua immutabili identitate, supra omnia creata, firmiter fixa perseveras. Innumerabilia nobis per seruos tuos locuta es, & innumeris te modis & formis patefecisti mentibus hominum; & tamen vno simplicissimoque conceptu perficis omnia.

Omnia es auctor & artifex, omnium exemplar, mensura, & finis. Nec solum eorum quæ sunt, & iam exterius speciem à te sibi impressam acceperunt, siue inuisibilia ea sint, siue visibilia, factor es; sed etiam eorum quæ non sunt,
& tua

& tua omnipotentia fieri possunt, quæ infinities plura sunt. Omnia enim hæc excogitasti, & apud te formasti ante sæcula, & retines in conspectu tuo, quamuis ea numquam foris extra te condere decreueris: sicut magnus quispiam architectus multas palatiorum formas excogitat, menteque retinet, quibus apud se gaudet & triumphat, quamuis ea numquam extruere foris statuerit.

Hæc omnia apud te summè perfecta existunt, & lucent ab æterno coram te (non minùs quàm quæ exterius condidisti) circumfusa lumine tuo, singula in specie & ordine suo: ijsque gaudes & triumphas in luce tua inaccessiblei, ubi ea possides. Ibi corrumpi nō possunt, non veterascere, non offundi tenebris, non excidere tibi; sed in eodem semper splendore immutabilia & æterna persistunt.

O admi-

O admirabilem sapientiam cui omnia præterita & futura sunt præsentia, cui omnia temporalia sunt æterna; cui omnia insensibilia & mortua viuunt; cui omnia quæ non sunt, existunt; quæ totam simul ambit æternitatem, quæ omnem exhaurit infinitatem, quæ vniuersam intra se capit immensitatem! Omnia intra te æternum esse habent, & æternam vitam, initio & fine carentem, & prorsus immutabilem. Habent quidem singula in seipsis esse quoddam sibi intrinsecum, siue actu, siue potestate; sed hoc in rebus creatis habet initium, estque mutabile, neque non-viuentibus vitam tribuit. Verùm, præter hoc esse quod in seipsis obtinent, habent in diuina mente & sapientia tua, esse quoddam extrinsecus veluti infusum, sempiternum & immutabile. Intelligere enim, est quoddam intelligibilem.

gibilem esse, per quod in mente
veluti in spiritali quodam mundo
existunt, splendent, & viuunt. Sa-
pientia igitur tua, est omnium in-
telligibilem esse, & vita, & lux,
iuxta illud, *Quod factum est, in ipso
vita erat*, vt S. Augustinus & multi
Sanctorum intelligunt.

In diuina essentia sunt omnia
tanquam in primordiali rerum
fundo & fundamento, in potentia
vt in causa effectrice ex nihilo; in
sapientia formaliter & obiectiue,
& velut in causa exemplari. Sapien-
tia primò in essentiã conuersa, eam
omninò comprehendit, se illi exæ-
quans, & prorsus commetiens. Ex
vi huius comprehensionis sequitur
immediatè omnium possibilem
conceptio seu effectio: ex hac,
omnium operum & effectuum,
quæ à creatura tam possibili quàm
existente fieri possunt, distincta
notitia: hinc omnium eorum quæ
quauis

quavis hypothefi futura effent, clara intuitio: denique omnium re-
ipfa vel præfentium, vel præterito-
rum, vel futurorum æterna vifio.
Hoc modo & ordine fapientia tua
in quinque velut fphæras obiecto-
rum & intelligibilium procedit; &
quidquid attingit reliquorum, ex
vi comprehensionis effentiæ attingit,
quæ omnium poffibilium ratio
prima eft & fundamentum. Itaque
in te non folùm vniuerfitas fapientie
& intelligentiæ, fed etiam vni-
uerfitas obiectorum & intelligi-
bilium.

Tibi gloria, plenitudo lucis, ple-
nitude veritatis: tibi gloria ab om-
ni creatura, & fupra omnem crea-
turam apud teipfam, vbi clara &
confummata excellentiæ diuinæ
notitia. Splendet quidẽ excellentia
tua in mentibus Angelorum & Sã-
ctorum, eftque hic fplendor gloria
quædam tua; verùm infinitè clariùs
splendet

Splēdet in sapientia tua: sicut infinita lux clariùs lucet quàm scintilla modica. Ibi ergo sapientia laudet animam suam; ibi glorificet se; & omnis creatura congaudeat & congratuletur illi; laudet, benedicat, & glorificet illam. Non eges gloria & laude nostra: infinite claritati per scintillã nulla fit accessio. Sed hæc profunt nobis. Nosse enim & laudare te, summum bonum nostrum, & vita eterna est. Tu quoque omni laude quæ à creatura tibi deferri possit, dignus es, & ipsa in omnem æternitatem te laudare & benedicere tenetur.

CONSIDERATIO XVII.

De Pulchritudine Dei.

Pulcher dicitur; i. tanquam fons omnis pulchritudinis in Angelis, & hominibus; in cœlis, & elementis; in animalibus, & plantis;

plantis ; in gemmis & margaritis ;
& cæteris rebus omnibus : omnia enim suam pulchritudinem & speciẽ tam internam , quàm externam ; tam sensibilem quàm intelligibilem , ab ipso , per ipsius sapientiam acceperunt.

Sunt autem septem gradus pulchritudinis ; primus & infimus est pulchritudo externa quæ cernitur oculis ; vt in gemmis & floribus ; in specie & forma animalium ; in viris & fæminis ; in stellis , luna , sole , &c. Hæc est pulchritudo quã mortales tantoperè mirantur , & sequuntur.

2. Gradus est in pulchritudine interna earum formarum , vnde pulchritudo illa externa promanat. Hæc incomparabiliter maior est , & mirabilior : quia in simplici forma & virtute , ineffabili modo continetur tota illa varietas quæ exterius in floribus , plantis , animalium

malium structuris, coloribus & figuris, alijsque in rebus apparet. Sic in virtute seminis continetur tota structura, figuræ, & colores plantarum, & animalium.

3. Gradus pulchritudinis est in vitis animalium, seu animabus sentientibus: in vna enim simplici forma continetur vis sensuum, vis imaginationis, & appetitus sensitiui. Quæ omnia sunt ita admirabilia, vt mens humana ne centesima quidē ex parte ea capere possit. Anima sentiens ita est eleuata supra vegetantē, vt plus sit pulchritudinis in vna sentiente, quam in omnibus vegetantibus simul iunctis.

4. Gradus est in anima rationali, quæ incomparabiliter est pulchrior, quàm animæ sensitiuæ omnes simul iunctæ.

5. Gradus est in natura Angelica, quæ adhuc longè sublimior ac splendidior est anima rationali.

6. Gradus

6. Gradus est beatorum, quorum pulchritudo superat pulchritudinē totius vniuersi, etiam si tota in vnam formam colligatur.

7. Gradus est pulchritudinis diuinæ, in qua omnis pulchritudo naturalis & supernaturalis, corporalis & spiritalis omnium rerum creatarum & creabilium, eminentissimè & vnitissimè continetur. hæc simul collecta in vnum, cōparatione illius, est instar nihili. Vnde conspectus diuinæ pulchritudinis incomparabiliter amplius recreabit, & oblectabit beatos, quàm aspectus gloriæ Sanctorum & totius curiæ cælestis, ac totius vniuersi: quamuis etiam hinc incredibilem voluptatem hausturi sint.

2. Dicitur Pulcher, quia ipse formaliter est infinita pulchritudo, infinitè vincens omnem pulchritudinem creatam, & creabilē; & omnem eam quam ipsa mens diuina
extra

extra se concipere potest. Vnde est
infinite amabilis & delectabilis, &
habet vim infinitam alliciendi men-
tem ad sui amorem: & quamuis re-
ipsa non trahat mentes beatorum
infinite, eò quod visio non sit per-
fectionis infinitæ; ita tamen poten-
ter trahit, vt omnes necessariò illum
ament; nec possint vllò modo sus-
pendere, aut cohibere amoris actum.
Verum quò maior hæc necessitas
amoris, eò mens beatior.

CONSIDERATIO XVIII.

De Dulcedine Dei.

D *Vlcis* dicitur; 1. tanquam
fons & causa omnis dul-
cedinis tam corporalis,
quàm spiritalis. Quidquid
enim dulce, suaue, amabile, & de-
lectabile est in rebus creatis, ab
ipso est tanquam tenuis participa-
tio immensæ illius dulcedinis.

2. Quia

2. Quia non solum omne obiectum dulce, & delectabile ab ipso est; sed omnis etiam delectatio, omnisque sensus dulcedinis in Angelis, hominibus, & animalibus, ab ipso est: ipse enim facultatem animæ, dulcedinis & delectationis capacem finxit & formavit; & pariter formavit omne obiectum delectabile, & omnem proportionem congruentiæ & conuenientiæ quam obiectum illud habet ad illam animæ facultatem; & simul illi cooperatur ut dulcedinem obiecti percipiat. Itaque ipse est causa omnis delectationis.

3. Quia in ipso est æterna & infinita dulcedo omnium beatorum spirituum, & omnium animorum Beatorum: idque duplici ratione; nempe obiectiuè & effectiuè: obiectiuè, quatenus ipso fruendo & gustando, summo gaudio toti perfunduntur: effectiuè, quatenus ipse est
auctor

auetor luminis gloriæ, quo Deum clarè vident, & habitus Charitatis quo illum summè amant. Hinc enim sequitur illud gaudium & immensa illa delectatio de bonis Dei, seu gustus beatus illius immensæ suauitatis.

4. Quia ipse sibi-ipsi est infinita dulcedo, tum obiectiue, tum formaliter. Obiectiue, quia ipse est obiectum infinitæ dulcedinis, in quo omne dulce, & delectabile eminentissimè continetur. Formaliter, quia ipse de se-ipso infinitè gaudet, & delectatur; & se-ipsum comprehensiuè videndo, à se-ipso infinitam delectationem, & infinitum gaudium haurit. Imò, ipse est infinitus amor, & infinitum gaudium de se-ipso, vt sic loquar, conceptum. Præter hos modos, **LESVS** dicitur *Dulcedo cordium* in iubilo nobilissimo B. Bernardi, etiam meritoriè: quia passionis suæ

F amari-

amaritudine, nos ab æternæ damnationis amaritudine liberauit; & ad æternam infinitamque dulcedinem æternæ gloriæ traduxit.

CONSIDERATIO XIX.

De Bonitate Dei.

Bonus dicitur; 1. vt fons bonorum omnium: ab ipso enim descendit omne bonum Angelorum & hominum, ac totius vniuersi in statu naturæ, gratiæ, & gloriæ: & omne bonum creatum est tenuis quedam participatio & exigua scintilla infiniti illius boni. Ipse est auctor omnis perfectionis essentialis ratione cuius vnacquæque res in seipsa bona dicitur; & omnis proportionis ac conuenientiæ, ratione cuius dicitur bonum alteri, cui est conueniens.

2. *Formaliter*; quia in ipso est plenitudo omnis boni conceptibilis à mente

à mente creata : adeò vt nullum bonum, nulla perfectio, nulla excellentia concipi possit, quæ in ipso in summo gradu, & cum infinito excessu non contineatur. In ipso infinita lux, infinita potentia, infinita sapientia, infinita pulchritudo, infinita suauitas, infinitum gaudium, infinita gloria, infinita beatitas, infinita sanctitas, infinita iustitia, infinita misericordia. Imò ipse-met est hæc omnia altissimo & simplicissimo modo per simplicissimã essentiam suam.

3. Dicitur *bonus*; per excellentiam quia ita excellenter bonus est, vt super omne bonum quod à mente creata concipi potest, infinitè sit eleuatus, nulli bonorũ similis: adeo vt omne bonum cõceptibile de ipso sit potiùs negandum, quàm affirmandum.

P R E C A T I O

Ad Bonitatem Dei.

Ex lib. 7. de Perfect. c. 3.

Bonus Dominus & amabilis valdè, & bonitatis eius non est finis: Non hoc aut illo modo, non hoc vel illo genere boni bonus est Conditor omnis boni; sed absolutè, sine principio, sine fine, sine limite, sine modo, sine mensura omne bonum anticipans, & vnicè complectens.

Nemo tibi id prior dedit, vt retribuas ei, & gratiam referas; sed à seipso habes, simplex & primæua bonitas, vnde omnia boni dulcedinem pro suo captu fugunt. Tu enim es ipsa boni plenitudo & vniuersitas, omnis boni fontalis origo, cui omnia à suprema substantia creata vsque ad extremam materiam omne bonum suum acceptum

ptum ferre debent, Nihil illorum
per essentiam totum bonum suum
obtinere, sed multis opus est ut vel
in suo dumtaxat genere & intra li-
mites suæ naturæ sint perfecta &
completa. Tu per simplicissimam
essentiam omnem excellentiam,
omnem perfectionem, omnem bea-
titudinem, omne bonum possides,
nec præter teipsum opus est tibi
re aliqua. Illorum bonum angu-
stum est, & finibus certi generis
circumscriptum, adeò ut aliorum
bona in seipsis non comprehen-
dant, unde & infinitis rebus nobis
ad vitam opus est, cum singulæ pa-
rum per se præstent. Tuum verò,
hoc est, simplicis essentiae tuæ bonum
est immensum, redundantissimum,
ad omnia per se sufficientissimum.
Cum enim sis ipsa primordialis
origo omnium, nihil est à quo ratio
boni in te limitari aut circumscribi
possit. Sicut igitur essentia tua,

& potentia, & sapientia infinita est, omni carens limitatione, quia prima, quia à nullo, ac proinde non habens vnde limitetur: ita etiam bonitas & perfectio tua limite caret, quia prima est, nec ab ullo pendens vnde limitationem accipere possit. Omnis enim limitationis per se illimitatae debet fieri à causa efficiente. Quare cum perfectiones quae in te sunt, nullam causam efficientem habeant, necesse est eas omni limitatione carere.

Vae miseris! qui extra te per rerum infimarum multiplices classes, & inextricabilem multitudinem, diuitias, voluptates & honores, tanto labore, tanta sollicitudine, tanto aeternae salutis periculo quaerunt. Poterant haec omnia in te multo felicius & facilius intrinsece & possidere, non ad huius dumtaxat vitae breue momentum,
vt haec

vt hæc mundana; sed per totam
æternitatem. In te enim hæc omnia
sunt purissima, & simul collecta,
& immensa. In te est auri decus,
gemmarum pulchritudo, latifun-
diorum fructus, hortorum amœ-
nitas, palatiorum magnificentia,
oppidorum opulentia, regnorum
gloria. quidquid in his omnibus est
suaue, gloriosum, honorificum,
amabile, id totum in te copiosissi-
mè, purissimè, vnitissimè & sem-
piternè continetur, omnibus im-
perfectionibus quæ in creatis bonis
reperiuntur semotis.

In te omnes deliciae & volupta-
tes, omnes recreationes & amœ-
nitates, omnia solatia & gaudia,
omnis pulchritudo & felicitas,
omnis beatitudo & consummatio.
A te omnia dulcia suam trahunt
dulcedinem, & omnia pulchra
suam pulchritudinem, omnia lu-
cida suum splendorem, omnia

viuentia suam vitam, omnia sentientia suam sensationem, omnia momenta suum vigorem, omnia intelligentia suam notionem, omnia perfecta suam perfectionem, omnia quomodolibet bona suam speciem & bonitatem.

Tu omnis perfectionis auctor & exemplar, & finis, & conseruator, omnem terminans infinitatem, omnem transfiliens finem, omnem definiens mensuram, omnem fingens speciem, omnem formans informitatem. Tu per te perfectus, & superperfectus, & antepfectus, omnem perfectionem & excellentiam simplici unitate præhabens.

Tu sine quantitate magnus, sine qualitate bonus, sine numero infinitus, sine figura formosus, sine tempore æternus, sine loco immensus, sine extensione diffusus, sine multiplicitate perfectus,
sine

sine situ altissimus. Tu centrum
vniuersi, ad quod omnia ingenito
pondere tendunt, in quo omnia
quiescunt, à quo omnia sustentan-
tur. In te omnis amoris illicium,
omnis desiderij consummatio, om-
nis motionis terminus, omnis appe-
titus satietas.

Quanta vis supereminentis bo-
nitatis tuæ, ad cuius vel tenuem
radium, vel vmbrailem speciem
tāto impetu currit omnis creatura!
Singula enim suum quoddam bo-
num appetunt, & ad illud omni co-
nato feruntur; quod bonū nihil est
aliud quàm vestigium quoddam
tenue bonitatis tuæ. Hoc vniuer-
sam creaturam trahit, hoc tantos
motus in mundo excitat: quidquid
enim in vniuersa creatura mouetur,
quidquid agitur, quidquid ope-
ratur, boni appetitu mouetur, agi-
tur, operatur. Si vmbra tenuis tan-
to trahit impetu, quanto trahet

F 5 ipsa

ipsa veritas? illa inquam pulchritudo & bonitas infinita clarè conſpecta.

Trahe mentem meam ad te, o bonitas immenſa: adſtringe eam tibi ſupra creata omnia vinculo inſolubili, nexu amoris æterno. Quid enim quæram aut optem extra te, qui omnis boni es plenitudo, & fons, & finis, & ſuauiſſima, omni bono melior & excellentior? Ergo ceteris neglectis ſemper te cogitem & amem, tibi inhæream, & in te commorem, te laudem & benedicam, & omnes vires animæ meæ, omniſque vita mea ſeruiat tibi. Vileſcant mihi omnia tranſitoria propter te, & chara mihi ſint omnia tua, & tu, Deus meus, ſupra omnia. Perfice me ſecundùm altiffimum beneplacitum tuum in cognitione & amore tui, & transfer me totum in te ipſum, vt vnus tecum ſpiritus efficiar. Amen.

C O N

CONSIDERATIO XX.

De Deo Sanctificatore.

Sanctificator dicitur, quia omnis sanctitas hominū & Angelorum ab ipso est; & ipse per communionem suæ sanctitatis, omnes istos sibi assimilat, & Deiformes efficit.

2. Quia ipse solus iniurias in suā infinitam maiestatem commissas condonare potest, & labe animarum abstergere, ipsasque animas purgare, & sanctificare, ipse solus potest eas illuminare cognitione supernaturali, & charitatem supernaturalem infundere, ipse solus potest Spiritum sanctum vnâ cum dono charitatis, mētibus, ad eas sanctificandas inferere. Datur autem Spiritus sanctus vnâ cū dono charitatis, vt suâ præsentia animas sanctificet, sua potentia protegat, illuminet.

illuminet, regat & ad omne bonū excitet, & ut ipse per se sit nostra possessio, qua in æternū fruemur, & beati erimus.

3. Quia ipse solus omnes iam inchoatè sanctificatos, ad supremam & completam sanctitatem euehet, infundendo lumen gloriæ, quo omnes illum altissimo modo cognoscant, & altissimo modo ament. Nam altissima sanctitas intrinseca, seu realis, consistit in altissima Dei cognitione, & fruitione; ut supra cap. 17. dictum est.

CONSIDERATIO XXI.

De Sanctitate Dei.

Sanctus dicitur; i. ut causa & fons omnis sanctitatis viæ & patriæ; hominum, & Angelorum: omnis enim sanctitas ab ipso est, tanquam ab infinito fonte puritatis & sanctitatis.

2. Dicitur

2. Dicitur *Sanctus* vt obiectum & mensura omnis sanctitatis. Cum enim ipse sit infinita puritas, & infinite spiritalis, quò quis magis ad illum accedit per cognitionem & amorem, eò sanctior est. Ipsum enim cognoscere, & amare, eique amore sincerissimo inhærere, vera & formalis sanctitas est, quâ omnis mens creata formaliter sanctificatur, & sancta dicitur.

3. Dicitur *Sanctus*, non solum obiectiuè, sed etiam formaliter. Cum enim vera & formalis sanctitas consistat in cognitione, & amore ipsius; & ipse se ipsum infinite cognoscat & amet, & fruatur; manifestum est ipsius sanctitatem esse infinitam, & ipsum infinite sanctum; imò ipsum esse ipsam sanctitatem infinitam; cum ipse sit cognitio, amor, & fruitio sui infinita.

4. Dicitur *Sanctus*, quia quidquid ad rationem sanctitatis pertinet,

tinet, ipse à seipso habet, idque cū infinita perfectione; cū enim duo ad eam requirantur, amor & obiectum seu puritas obiecti, Deus vtrumque à se habet. Ipse enim est amor infinitus sui; & ipse est obiectum infinitæ puritatis, in cuius amore consistit formalis sanctitas. Itaque ipse est infinita sanctitas, tum formalis tum obiectiva: ipse per essentiam suam est mensura omnis sanctitatis & suæ & omnium Angelorum ac hominum: ipse per amorem sui formaliter sanctus est, & ipsa sanctitas, & fons sanctitatis.

P R E C A T I O

Ad Sanctitatem Dei.

Ex lib. 8. de Perfect. cap. 4.

Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus sabaoth: plena est omnis terra gloria eius. Ita clamant Seraphim

Seraphim in visione illa mystica, qua gloriæ tuæ specimen & terribile iudicium Iudaicæ excæcationis, Isaïæ Prophetæ ostendisti. Impleta enim populi illius peccatorum mensura, cum te in carne venientem repudiarunt, sanctitatem tuam trina compellatione, magno Trinitatis mysterio, ad vindictam prouocant. *Mundi enim sunt oculi tui, ne videas malum, & ad iniquitatem respicere non poteris.* Cum enim sis ipsa sanctitas, summè tibi displicet omne peccatum, ideoque *perdes omnes qui operantur iniquitatem.* Nam sicut luci aduersantur tenebræ, pulchritudini deformitas, & puritati contaminatio, & vitæ mors, & rectitudini obliquitas, & bonitati malitia; ita sanctitati repugnat & exosum est omne peccatum.

Vnde sicut necessariò sanctitatem tuam summè amas, ita necessariò

fariò

sario peccatum summe odisti, & infinita poena vindicas, nisi misericordia tua infinita praeuenerit, & spiritu contritionis afflato, poenitenti condonauerit.

Nemo unquam tibi nisi per sanctitatem placuit: nemo qui ea praeditus & ornatus, tibi unquam displicuit. haec sola filios tibi facit, & regni heredes: huic soli confortium gloriae & beatitudinis tuae promissum, & ante tempora saecularia praeparatum: ad hanc ab aeterno a te praedestinati sumus in Christo, ut simus sancti & immaculati in conspectu tuo, & aeterna hereditate digni.

Non potentiam, non sapientiam, non maiestatis tuae celsitudinem, sed sanctitatem tuam nos imitari uoluisti, cum sic praecipisti: *Sancti estote, quoniam ego sanctus sum.* Decet enim ipsum puritatis & sanctitatis fontem, omni puritate puriorem,
omni

omni sanctitate sanctiorem, ministros habere sanctos, & ab omni peccati labe immunes. Sed vnde nobis, qui luteas domos incolimus, & in terrenis usu, & cogitatione assidue versamur, tanta puritas, vt dignè in conspectu & obsequijs tuis versari possimus? Si enim caelestes illi spiritus ab omni corporea concreione segregati, & ipsis caelis mundiores, adhuc infinite absunt ab ea puritate quæ ministerio tuo congruit, quanto nos intervallo ab ea distamus, qui ab illis incomparabiliter superamur? Sed hæc est benignitas tua, quæ seruos suos, licet peccatores, & terrenorum puluere adpersos, non reijcit; sed potiùs ad se alligit, vt labe abstergat, tenebras illuminet, affectus sanctificet, & dignos præsentia vultus tui pro modulo nature mortalisefficiat. Nõ requiris à nobis quod sanctitatis tuæ celsitu-

celfitudini est debitum, sed quod nostræ mortalitatis imbecillitati consentaneum.

Tu omnis sanctitatis auctor, & finis, & regula, & exemplar, à quo, ad quem, & ad cuius formam ac similitudinem sanctificatur omnia in cælo & in terra. Totus iste mundus est veluti templum Diuinitatis tuæ, tuo cultui consecratum, tua presentia sanctum, tua gloria plenum, tuis admirandis operibus exornatum, vt ibi te colamus, laudemus, & benedicamus in hac vita, & in futura.

Sed sublimior est sanctitas naturæ rationalis, sicut & illustrior est præsentia tua in spiritibus quàm in corporibus; & excellentiùs hi ad te accedere, & tibi coniungi possunt. Nosse enim & amare te, sanctitas est spirituum. Per hæc tu in illis habitas, & illi templum tuum fiunt, multò feliciùs & augustiùs quàm
valta

vasta hæc mundi machina, quæ tuã præsentiam sentire non potest. Per eadem ad te accedunt, tibiq̃ue vniuntur vitali vinculo, & in tuam puritatem faceffunt. Cognoscens enim transit in cognitũ, & amans in amatũ. Quare cum sis purissimus actus, & in supremo gradu spiritalis tenuitatis, vt ita dicam, & puritatis, infinitè eleuatus supra materiã & corporalia omnia, infinitè simplex, infinitè subtilis & spiritalis; necesse quoque ex quæ ad te eleuantur, tibiq̃ue vniuntur, & vnus tecum efficiuntur spiritus, simpliciora, puriora, magisq̃ue spiritalia effici, & ab omni contagione inferiorum remotiora. Hoc autem est illa sanctitas, qua omnes rationales animæ & spiritus Angelici præditi esse debent, vt tibi perfectè placeant.

Sed adhuc altior est sanctificationis gradus, cum nimirum per te ipsum absque vllò dono creato
sancti-

sanctificas creaturam, eam supra omnia creata ad te attrahens, & substantialiter tibi in vnitatem hypostasis adstringens. Sic beatissimam Domini nostri humanitatem sanctificasti, vt sicut in illa est plenitudo Diuinitatis, ita sit & sanctitatis.

O admirabilem, & omni menti create incomprehensibilem sanctificationem! ô infinitam diuine bonitatis dignationem, quæ talem expiationis & sanctificationis fontem humano generi constituit! Ab huius plenitudine omnes accepimus; & quod superest, adhuc mille mundorum peccatis abluendis, & infinitis animabus sanctificandis sufficit. Sic per vnum hominem sanctificatur omnes homines, & ad Deum reducuntur; sicut per vnum à Deo sunt auersi, & peccato inquinati.

Et quia rudes sumus, sensibus dediti,

dediti, sensibilibus immerfi, rudi-
tati nostræ te accommodas, per
sensibilia nos sanctificans, & conta-
ctu corporeo spiritum tuum & spi-
ritalia dona infundēs. Stupendum
prorsus consilium sapientiæ æter-
næ, signorum sensibilibus contactu,
vel usu, nos ex filijs iræ effici filios
Dei, heredes vitæ æternæ, confor-
tes diuinæ gloriæ: qui antè eramus
omni confusione & morte æternâ
digni! Mira benignitas & digna-
tio, rem adeò excelsam & diui-
nam (per quam Deo similes effi-
cimur, sine qua ei placere non pos-
sumus) conferri modo tam hu-
mili, per instrumenta tam vilia,
nullo vel modico nostro labore
aut conatu! Verè sæculum au-
reum & sæculum gratiæ est tem-
pus istud noui, Testamenti, quo tã-
tæ diuitiæ cælestes, tanta bonorum
diuinorum copia cernitur in terris,
tantaque facilitate comparatur.
Verè

Verè nunc melliflui facti sunt cæli, & montes stillant dulcedinem, & flumina vino & lacte redundant, & bonorum cælestium apothecæ expositæ sunt inter mortales, ex quibus breui tempore, facili negotio in omnem æternitatem diuites & pares Angelis effici possumus.

Tibi gloria, tibi benedictio & gratiarum actio ab omni creatura in cælo & in terra, ò sanctitatis auctor! tuum hoc est beneficium, tua philanthropia. Tu nobis Sanctum sanctorum dedisti, & in ipso fontem nobis perennem sanctificationis constituisti, *in ablutionem peccatoris & mensurate*. Hunc tu per teipsum, tuam sanctitatem illi impertiendo, sanctificasti, & per hunc ceteros. Ab hoc sanctitas omnis manat in symbola externa seu Sacramenta; à symbolis per corpus transfunditur in animam; ab anima
redun-

redundat in corpus, & in opera interna; ab operibus internis ad externa: vt sic totus homo, totaque vita ipsius sancta tibi deuota & consecrata fit, & ad te summum bonū & vltimum finem, vnde processit, reducatur, & in te quiescat. Sic creaturam tuam ad te reuocas, sic consortio tuo dignam facis. Fac vt ex hoc fonte assiduè hauriam, assiduè lauer, vt dealbem stolam meā in sanguine Agni. *Amplius laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me. Asperge me byssopo in fonte isto intincto in sanguine mystici passeruli, & mundabor; inde me laua, & super nivem dealabor.*

CONSI-

CONSIDERATIO XXII.

De Deo Susceptore.

Susceptor dicitur; 1. quia cum totum genus humanum excidisset à salute, & incurrisset reatum damnationis eternæ, ipse solus misertus illius, benignissimè suscepit illud redimendū & instaurandum, vt salutem consequi posset; iuxta illud Luc. 2. *Suscepit Israël puerū suum, recordatus misericordie sue.*

2. Quia etiam inimicos suos à quibus grauissimis iniurijs affectus est, si ad ipsum redire velint, libentissimè suscipit, omnes iniurias condonans, eos in pristinum gradum restituens, & iterum in filios adoptans, iure cælestis hereditatis, quo exciderant, redintegrato. Sicut pater filium prodigum post tot libidines, & omnem substantiam cum meretrici

meretricibus absumptam lætissimè suscepit, & in pristinum statum restituit.

3. Quia omnes in quacumque afflictione ad ipsum confugientes, benignè excipit, consolationem infundendo, & opportuno tempore opem ferendo. *Nullus enim speravit in Domino, & cōfusus est.* Et ipsemet ait: *Venite ad me, omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.*

4. Quia omnes qui se eius obsequio addixerint, peculiari cura suscipit protegendos, illuminandos, & formandos in filios Dei, & ad omnem perfectionem, qua Deo quàm simillimi intellectu, affectu, & moribus externis efficiantur, sintque quàm maximè idonei cælesti hereditati capessendæ.

5. Quia iustos ex hac vita migrantes suscipit in suum regnum, & ad gloriæ suæ, omniumque bonorum suorum beatissimam cōmunionem.

G

nionem.

nionem. Psal. 118. *Suscipe me secundum eloquium tuum & vitam, & non confundas me ab expectatione mea.*

CONSIDERATIO XXIII.

De Deo Adiutore.

Adiutor dicitur; i. generaliter respectu omnium: quia omnis potentia aliquo modo operatiua, & omnis vis creata, ita ab illo assidue dependet, ut nulla possit operari, aut in aliquem actum exire absque illius concursu, cooperatione, & adiutorio: quod adiutorium ipsi facile est omnibus præbere, cum ipse rebus omnibus intimè sit præsens, & actu semper naturam, esse, & vires influat in res omnes.

Secundò, peculiariter dicitur *Adiutor noster*, idque speciatim.

1. Quia sine eius singulari adiutorio nemo potest à statu peccati & dam-

& damnationis resurgere, & ad statum filiorum Dei assurgere.

2. Nemo potest hostium suorum infidias euadere, & eorum tentationes superare.

3. Nemo bonum, quod ad vitam æternam sit utile, operari.

4. Nemo in bono vsque ad finem perseuerare. In his omnibus eius singulari adiutorio opus est.

Terriò, etiam Beatis adiutor est; quia in statu beatitudinis, nemo potest ipsum videre, & beatifico amore ipsum amare, nemo ipseus immensam dulcedinem gustare, hoc est, ipso frui, sine peculiari adiutorio, quod per lumen gloriæ, & charitatis donum præstatur.

CONSIDERATIO XXIV.

De Benignitate Dei.

Benignus dicitur (Græcè *χρησος* quod nolter interpret passim vertit *suavis* vt Psal. 33. 85. 108. 144. & alibi) 1. quia infinitè propensus ad benefaciendum, & ad immensum æternumque bonum conferendū. Ex qua propensione motus est ad condendos Angelos, & homines; & ad eos formandos, ad imaginem, & similitudinem suam; vt eos suæ diuinitatis, suæque gloriæ faceret participes.

2. Quia cum perditī essemus per peccatum, non abiicit nos; sed benignissimè nobiscū egit, mittendo ad nos filium, qui assumpta nostra natura visibili nobiscū versaretur, & nos per eam reuocaret à peccatis; doceret viam salutis; præberet exempla

empla bene viuendi ; satisfaceret diuinæ iustitiæ pro nostris peccatis ; sua passione & morte nos redimeret, suo sanguine nos ablueret ; suo spiritu sanctificaret, & filios Dei constitueret ; & insuper optimis ad salutem adminiculis sensibilibus, & nostræ naturæ accommodatis, instrueret.

3. Quia abiturus in cælum, se ipsum totum nobis mirando modo reliquit in Sacramēto Eucharistiæ, vt suâ præsentia semper nobis in hoc exilio esset solatio ; eiusque oblatione Deum placaremus ; & eius sumptione, diuinitatis ipsius efficeremur participes.

4. Quia peccatores etsi sæpiùs relapsos, non solum sustinet patienter, non puniendo ; sed & auersos reuocat & inuitat ad penitentiam ; semper paratus eos in gratiam recipere si velint redire ; redeuntes non durè excipit,

nec impropere pristinam ingrati-
tudinem, sed benignè amplecti-
tur tanquam charissimos filios, eos-
que in pristinum gradum filiorum
restituit.

5. Quia nihil requirit à nobis
quod vires nostras superet; sed
omnia facilia, & etiam menti benè
compositæ iucunda; *Ingenium enim
eius suave est, & omnia bene.*

P R E C A T I O

Ad Benignitatem Dei.

Ex lib. 9. de Perfect. cap. 5.

O quam suavis & benignus
est, Domine, in omnem
creaturam spiritus tuus!
Tu enim cum nullius in-
digeres, tibi ipse sufficientissimus,
omnia ex nihilo condidisti, ut sin-
gulis, pro captu cuiusque, bonita-
tis tuæ dulcedinem, & pulchri-
tudinis tuæ specimen impertires.
Non

Non commodi aut utilitatis tuæ causâ eâ fecisti, sed vt ipsis esset benè, vt ipsa pro modulo suo bonis tuis participarent, & benignitatis tuæ gustarent fructum.

Itaque à te omnia ex abyssu sui nihili excitantur, accipiunt esse adeò omnibus amabile, accipiunt speciem & pulchritudinem, appetitum boni & fugam mali, vires & functiones, impetus & motus, situm & ordinem, perfectionem & terminum. Singulis enim donas quod cuique commodum & amabile. Animantibus etiam sensum boni & iucundi multiplicem largiris, & beatitudinis quamdam umbram & extremum ἀπήχημα.

Hinc omnia te laudant, tacitilque vocibus tibi sacrum hymnum pangunt, quo tuam potentiam, sapientiam, bonitatem, & providentiam clarissimè celebrant. Cæli enim enarrant gloriam Dei, & opera

manuum eius annuntiat firmamentum. Dies diei eructat verbum, & nox nocti indicat scientiam. Non sunt loquela, neque sermones, quorum non audiantur voces eorum. Sed longè excellentiùs in nostro genere hæc benignitas tua elucet. Tu enim nos ad imaginem & similitudinem tuam condidisti, vultus tui caractere nobis impresso; intellectu, memoria & voluntate instruxisti, quibus capaces Diuinitatis, gloriæ, & beatitudinis tuæ effecti sumus; diuinis præsijs & ornamentis ad hæc tanta bona promerenda & consequenda cumulasti, Angelos in tutelam & directionem assignasti; denique totū mundum cum omnibus bonis & opibus suis in domicilium & solatium nostrum fecisti, & nobis tradidisti. Quid his beneficijs maius, hac benignitate admirabilius cogitari possit? præsertim cū eo consilio hæc

hæc omnia feceris, vt nos in diuinum statum eueheres, beatitudinis tuæ participes efficeres.

Cùm enim omnis gloriæ & beatitudinis ex teipso superplenissimus sis, non potuit se continere benignitas tua, quin tantorum bonorum creaturam suam faceret participem. Hinc consilium condendi Angelos & homines, qui tantæ rei essent capaces; & propter homines mundum vniuersum, & opes eius omnes. Quis vmquam Monarcha terrenus extremæ sortis mancipia euexit ad communionem Regni? Et tamen in his est naturæ paritas, & solius fortunæ rerumq; externarum discrimen: nos verò nō solùm infinitè à te distamus naturæ conditione, sed etiam infimum gradū inter creaturas intelligentes tenemus. Nihilominus præ ceteris omnibus nos dilexisti, & diuitias bonitatis tuæ copiosius in nos G S. effu-

effudisti. nimirum hoc est benignitatis ingenium, demittere se ad infima, curare infirma, colligere abiecta, attollere humilia, & vbi maior est inopia, ibi magis suas opes erogare & opem ferre.

Verè tu es amor omnipotens, benevolentissima virtus, lumen æternum, incommutabilis ratio, æterna dulcedo, creans mentem ad te participandum, viuificans ad sentiendum, afficiens ad appetendum, dilatans ad capiendum, iustificans ad promerendum, accendens ad zelum, fecundans ad fructum, dirigens ad æquitatem, formans ad benevolentiam, moderans ad sapientiam, roborans ad virtutem, visitans ad consolationem, illuminans ad cognitionem, perpetuans ad immortalitatem, implens ad felicitatem, circumdans ad securitatem. Sic nos coronas in miserationibus & miserationibus, sic undique

Undique beneficijs tuis imple & cingis, vt nobis benignitatem & amorem tuum declares, & ad vicissim amandum excites.

Nimirum reducere nos per amorem instituisti in nostrum principium, vnire tuæ bonitati & pulchritudini, trāsformare in teipsum. Nullus erat ad hoc efficacior modus quàm amoris. Amor enim est vis extatica & vnitiua, faciens vt à nobis excedamus, & in te transferamur. Non poteramus in te mutari per naturam, esse nostro creato saluo manente, sine quo nullius rei sensum, nullam capacitatem boni habere possumus, cùm absque eo mera vanitas simus, & nihil. Quod fieri non poterat per naturam, molitus es per amorem. Hunc mille modis in nobis accendis, vt eius ardore in te colliquescamus & absorbeamur, sicut aquæ gutta in vini dolium immissa, in vinum cō-

uertitur, si colorem & saporem
spectes, salua manente aquæ sub-
stantia. Amor enim facit amantem
affectu & sensu à se deficere, &
in dilectum mutari, vt nullum in-
ter se & dilectum percipiat discrimen.
Ita enim amantem erga di-
lectum afficit, vt quantum in se
est, vi affectus suum esse exuat, vt
induat dilectum, vnumque cum
illo euadat. Nihil amplius de se
suisque commodis cogitat, non
secus ac si iam in natura rerum esse
desisset; sed totus cogitatione &
affectu est in dilecto, eiusque
duntaxat bona cogitat, desiderat,
& procurat. Tunc potest dicere
cum Apostolo, *Vivo, non iam ego,*
viuit verò in me Christus. Sic amor
facit hominem obliuisci sui, à se
deficere, sibi mori, & viuere in di-
lecto. Hoc modo qui adheret Deo,
vnus spiritus cum illo efficitur. Hec
est perfectio & consummatio San-
ctorum,

etorum, & vita æterna, vnum cum Deo per vim amoris effici.

Sic ad exemplar nostrum primæuum reuertimur, in quo ab æterno existimus, non per esse aliquod reale nobis intrinsecum, sed per vim ideæ & conceptionis mentis diuinæ, quæ facit vt in mente diuina ab æterno existiterimus, vixerimus, & luxerimus, cum in nobis nihil essemus. Hinc per amorem processimus in nostrum esse creatum, sicut forma domus ab artifice prodit in opus & materiam, & sicut imago ex mente pictoris in tabulam. Huc rursus per amorem reducimur, & reducti vnimur, & transformamur in ideam nostram: sicut si imago è tabula possit se in mentem pictoris penetrare, & ibidem suo exemplari intimè se coniungere.

Per amorem ad nos descendis, vt amoris in nobis ardorem accendas, &

das & per illum sursum corda nostra rapias, & in te conuertas. Sicut ignis vi ardoris sui omnia in se conuertit, sic tu ignis consumens, vi amoris. Accende corda nostra igne amoris tui, & ea in te conuerte, vt nihil præter te & tua cogitemus, nihil sapiamus, nihil sentiamus, nihil loquamur, nihil optemus. Ille nos excedere faciat à nobis, nostrique quasi non simus obliuisci, & in te migrare, in te commorari, viuere & delectari. Ille vitam nostram gloriæ tuæ impendere, nulla pericula formidare, nullos labores detrectare. Ille omnia mundana nobis vertat in amaritudinem, & omnia aspera pro te suscepta in dulcedinem, vt contumeliam putemus gloriam; inopiam diuitias, persecutiones prosperitatem; infamiam, nominis celebritatem; morbos solatia, mortem vitam. Omnia enim huius vitæ mala

mala amore tui tolerata, meliora sunt omnibus huius sæculi bonis: si enim compatimur, & conregnabimus. Per illum tu nobis sis vita & refectio, domicilium & possessio, diuitiæ & gloria, fortitudo & refugium, quies & solatium, protectio & securitas, gaudium & beatitas. Amen.

CONSIDERATIO XXV.

De Deo Creatore.

Creator dicitur; I. quia suâ infinitâ sapientiâ ab æterno infinitos mundos cum omni ornatu & omnibus rebus ad singulos pertinentibus distinctissimè, & cum infinita luce concepit, & in mente sua formavit; & ex infinitis qui menti ipsius obijciebantur, hunc mundum, relictis ceteris, liberè elegit; & ab æterno firmiter constituit illum
cum

cum suis Angelis & duobus primis hominibus reliquoque apparatu post infinita secula in certo temporis puncto, & sex dierum sequentium interuallo, & in definito immensitatis spatio creare, formare, disponere, perficere; omnium rerum mensuris, formis, viribus, partibus, distinctissime & immutabiliter mente conceptis, descriptis, ac definitis.

2. Quia ex vi illius æterni decreti, post infinita secula, in puncto temporis, & spatio definito, mundum ex nihilo, infinite infra se, solo verbo potentissime cōdidit, & conditum eodem influxu mirabiliter continuato, in eodem spatio immobiliter conseruat, & continet in sua natura ac statu in omnem æternitatem: cuius influxus in res omnes adeo potens est, vt nihil possit perire, nisi ipse suum influxum subtraxerit; quod numquam facit nisi

est nisi aliqua alia causa id postula-
uerit: vt cum ratione peccati sub-
trahit influxum quo conseruabat
donū gratiæ habitualis; vel ad præ-
sentiam contrarij (vt hoc in statu
mutabilieffe possit actio & passio)
subtrahit influxum quo conserua-
batur contrarium; vel pereuntibus
per mutuam actionem dispositio-
nibus necessarijs, subtrahit influxū
quo conseruabatur anima plantæ,
vel animalis &c.

Multa sunt in hoc opere admi-
ratione digna. Primò quod decre-
tum, cuius vi conditus est mundus,
in finito tempore antecesserit execu-
tionem, nec nisi post infinita secula
secuta sit mundi creatio. Secundò,
quod sicut Deus mundum in hoc
temporis momento, & in hoc spatio
condidit; ita potuisse in quo-
uis temporis infiniti puncto, &
spatij immensi interuallo ipsum
condere. Tertiò, quod in Deo per
tantam

tantam

tantam molitionem nulla facta sit mutatio. Quartò, quod res tam multæ & variæ, tam firmæ & solidæ, tam magnæ & validæ, repente ex nihilo extiterint. Vbi etiam aduertendum est dupliciter creationem spectari posse. Primò, vt est quidam ascensus vel eductio rei à non esse, ad esse, quasi antea lateret in suo nihilo; deinde extraheretur omnipotentiâ Conditoris ad esse. Secundo, vt est quidam descensus, vel emanatio rei ex omnipotentia Conditoris (vbi antea eminenter tanquam in radice, & vt in idea continebatur) in suum esse formale & actuale: sicut lumen dicitur emanare à sole; calor ab igne; species visibiles ab obiectis; imago ab arte artificis: &c. Omitto alia multa, que accuratè consideranti possunt facillè occurrere.

CONSIDERATIO XXVI.

*De Deo Conservatore rerum
omnium.*

Conservator dicitur; 1. quia rebus omnibus pro cuiusq; capacitate & gradu, tribuit necessaria adminicula, quibus se conseruent, tum ab interitu, tum ab omni nocumento: vt videre est non solum in hominibus, sed etiam in omnibus animalibus, quantumuis vilibus. Omnibus enim insita à conditore quædam industria ad profequenda sua commoda, & vitanda noxia. Idē cernitur in plantis, & rebus inanimis; etiam in elementis; etsi in rebus inanimis obscurius.

2. Quia assiduo & substantifico influxu in res omnes influit, vt earum essentia conseruetur; sine quo influxu, statim extinguerentur, euanesce-

uanescerent, & in suum nihilum relaberentur, quantumuis per se videantur magnæ, firmæ, solidæ. Singulæ enim res creatæ, etiam Angeli & cœli, nihil sunt aliud quàm terminus operationis, & influxus diuini, non extrinsecus, sed intrinsecus; sicut lumen diffusum per mundû, est terminus illuminationis seu operationis solis. Vnde nullam habent soliditatem nisi ab influxu diuino, qui pendet à libera voluntate Dei, qua velit, vel non velit eum influxum suum continuare. Hinc fit vt nulla res in quam Deus statuit suum influxum continuare, possit perire, aut vi vlla interimi.

Porro hic influxus nihil est aliud, quam quædam continuatio creationis, vel operatio creationi æquiualens. Vnde, vt SS. Patres affirmant, *non minoris virtutis est mundû conseruare ne in nihilum relabatur, quàm eundẽ ex nihilo producere.*

3. Quia

3. Quia statuit mundum, Angelos, & homines in æternum conseruare, influxum suum substantificum immutabiliter continuando.

CONSIDERATIO XXVII.

De Domino rerum omnium. Domino Dominantium. Rege Regum. Rege seculorum. Sancto Sanctorum. Deo Deorum.

Omnium Dominus dicitur, quia omnia essentialiter ipsius sunt, tanquam ipsius opera, & figmenta, quæ ipse sua sapientia excogitauit, & omni potentia ex nihilo formauit, & ad suam gloriam aliquando repræsentandam & insinuandam extare voluit. Deinde, quia de omnibus pro suo arbitrio potest disponere, cum omnia ab ipsius nutu, & libera voluntate omnibus momentis de-

tis de-

ris dependeant: nec vllum habeant esse, nisi quod ipse pro sua libertate in illa infundit. Itaque longè plus iuris, & potestatis habet in totum vniuersum, in omnes Angelos & homines, quàm quilibet Dominus in suum iumentum, figulus in suam ollam, homo in suas actiones liberas: quia nec Dominus suum iumentum à se habet; nec figulus lutum, artem, ignem, industriam, quæ illi ad ollam conficiendam sunt necessaria; nec homo facultates, quibus actiones suas perficit. Deus autem omnia à se habet, quæ ad rem ipsam perficiendam & obtinendam pertinēt; cùm omnia nihil sint aliud quàm liberæ operationis ipsius externæ terminus intrinsecus. Quò fit, vt ipsius Dominium sit infinitæ perfectionis, nec vllæ creaturæ communicabile, nec vlla res creata extra ipsius Dominium constigui aut sui iuris effici possit;

possit ; cùm essentialiter à Deo, tanquam à primo principio & ultimo fine pendeat.

2. Deus non solùm est Dominus eorum quæ sunt, sed etiam eorum quæ non sunt : id est, omnium possibilium. Nempe infinitorum mundorum, infinitorum Angelorum, infinitorum hominum, quos ipse potest producere. Omnia enim hæc per totam æternitatem, & per totam immensitatem spatiorum illi præsentia sunt, & lucent in mente ipsius non minus ac si re ipsa existent in suis naturis ; & vnico nutu potest efficere, vt ad obsequium ipsius in suis naturis præstò sint. *Ipsè enim vocat ea quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt.* Perinde enim omnia sunt in ipsius potestate ; & de vtrisque æquè quod vult, potest facere. Sicut si Rex aliquis esset adeò potens, vt non solùm subditi, quos actu habet, ipsi seruirent ; sed etiam

etiam totius mundi homines, ad minimum nutum ipsius, se paratos ad eius obsequium exhiberent, is meritò totius mundi Dominus diceretur. Ita Deus se habet respectu omnium possibilium.

3. Dicitur *omnium Dominus*, quia omne Dominium, & omne ius tam proprietatis quàm iurisdictionis in Angelis & hominibus, ab ipso deriuatur: ab ipso enim est omnis capacitas domini; quia hæc fundatur in natura rationali, & libertate arbitrij. Ab ipso est omnis res quæ Dominio possideri potest. Si ipse opes & bona quæ ab hominibus possidentur, assiduè non conseruaret, repentè omnes essent extremè pauperes. Ab ipso quoque est omne ius verum ad aliquid obtinendum vel possidendum, & de eo pro arbitrio disponendum; quod *Dominium* vocatur.

Dicitur

Dicitur quoque *Dominus Dominorum*, non solum quia omne Dominium tum proprietatis, tum iurisdictionis ab ipso est; sed etiam quia omnes Domini, & omnes Reges terræ, & omnes diuites seculi, sunt Deo subiecti vt mancipia, & multò amplius: tantum enim iuris habet in omnes Reges, & Dominos, & in omnia quæ ipsis subiecta, quantum in minimum vermiculum terræ. Hoc maximè apparebit in die iudicij, cum innumeri Reges & Domini iacebunt substrati pedibus eius.

Pari modo dicitur *Rex Regum & Dominus Dominantium*.

Dicitur *Rex seculorum*; quia regnum eius omnibus seculis stabit & florebit; nec vllam vnquam patietur cladem, imminutionem aut aduersitatem: sed in omnem æternitatem erit firmissimum & semper triumphans, in summo gaudio, & summa

H

& summa

& summa affluentia bonorum omnium: iuxta illud. Psal. 144. *Regnum tuum, Regnū omnium seculorum, &c.* Reliqua omnia regna breui finem accipient, vnā cum Regibus, & opibus suis.

Dicitur *Sanctus Sanctorum*; quia omnis sanctitas & puritas Angelorum & hominum, ab ipso est; & ipsius sanctitas, omnium illorum sanctitatem infinite superat; vtpote infinite purior, altior, & firmior; vt supra c. 17. explicatum est.

Dicitur *Deus Deorum*; quia omnis deificatio, & deiformitas in iustis, & beatis ab ipso est. Summa perfectio naturæ rationalis consistit in assimilatione cum Deo; quam Dionysius passim vocat *deificationem, & deiformitatē*. Ratione cuius, beati dicuntur *deificati, deiformes, filij Dei & Dij*, sano Scripturæ intellectu. Si enim Reges, & iudices ob participationem iudiciariæ potestatis

testatis, ob quam homines, eos tanquam Deos terrestres reuerentur, vocantur *Dij*, vt patet P^{sal.} 81. & Ioannis 10. multò magis Sancti, qui non solùm cum Christo iudicabunt orbem, sed etiam ita sunt deificati & Deo similes effecti, vt altiori modo ei non possint assimilari, *Dij* possunt appellari. Hinc Angeli sepè in scripturis secundum editionem LXX. *Dij* appellantur. Et P^{sal.} 46. de Apostolis dicitur, *Dij terra vehementer eleuati sunt; & serpens, Gene. 3. Eritis sicut Dij,* id est, similes Angelis deificatis, & gloriosis: quamuis non ignorem illum locũ etiã aliter exponi. Passim tamen beati non sunt vocandi *Dij*, sed sancti, & beati, ad vitandum errorem ethnicorũ, qui plures Deos inducebant, quos tanquam veros Deos colebant, errore stupidissimo.

Hij

CON

P R E C A T I O

Ad Deū, Dominū rerum omnium.

Ex lib. 10. de Perfect. cap. 7.

EXaltabo te Deus meus Rex, & benedicam nomen tuum in seculum, & in seculum seculi. Tu enim es Rex regum, & Dominus dominantium. In ditioe tua uniuersa sunt posita, & non est qui possit resistere uoluntati tuae, Ordinatione tua perseuerant omnia, & legem quam eis posuisti, custodiunt; & singula pro captu & modo suo seruiunt tibi, teque Rectorem ac Dominum confitentur. Summum in omnia tenes imperium, potesque de omnibus pro arbitrato tuo statuere, nec quisquam à te factorum exigere potest rationem, & dicere, Cur sic facis? Omnes Reges & Monarchæ terrarum cum omni splendore & magnificentia sua, cum

cum Regnis & exercitibus suis,
cū diuitijs & gloria sua, veluti ter-
ræ vermiculi sunt coram te, & in-
star nihili in conspectu tuo. Mi-
nimi seruatorum tuorum qui in cæ-
lesti palatio tibi seruiunt, longè
sunt maiores omnibus illis; nec
quisquam illorum, maiestatem
vultus vnus ex istis sustinere
posset: Contabescit enim instar
ceræ mortalitas omnis ad præsen-
tiam Angelici splendoris, & vi-
ribus defecta concidit. Quanta er-
go est gloria maiestatis tuæ, quæ
omni Angelica maiestate infinitè
est maior & excellentior? Verè
tu *magnus Dominus & laudabilis*
nimis, & magnitudinis tuæ non est fi-
nis. Regnum tuum, regnū omnium sæ-
culorum, & dominatio tua in omni ge-
neratione & generationem. Reges ter-
ræ & regna eorū repentè corruent,
& ad nihilum redigentur: regnum
autem tuum in æternum stabit,

& omnes inimici tui subijcientur pedibus tuis. Exscindetur funditus regnum diaboli & impiorum quo nunc turbatur orbis, quo veritas & iustitia opprimitur; & regnum tuum omnibus dominabitur, eris- que omnia in omnibus. Figmentum tuum sumus omnes, & opus manuum tuarum; tu plastes & factus noster: quidquid sumus, possumus, habemus, à te accepimus, tua sunt omnia, qui omnium es artifex & inuentor. Omnia de nihilo extraxisti, ex profundo tenebrarum, & abyssu non-entis. Suspendisti ea in esse, in lumine vultus tui; vt singula iuxta species & formas suas fulgeant mentibus nostris, tuamque maiestatem in- finient. Sed quia suoapte nutu & ex se, in nihilum vnde educta sunt, propendent; non satis est id semel esse factum, sed assiduè manu tua teneri, & substantifico influxu tuo
foueri

foueri opus habent, vt beneficium, quod semel cum esse inciperent acceperunt, omnibus momentis rursus accipiant. Sicut pondus in aëre suspensum assidue teneri debet, & si vel ad ictum oculi dimitatur sibi, deorsum ruit: ita tota creaturarum vniuersitas, omnipotenti dextra tua continuè in esse & natura teneri debet; & si vel ad momentum laxaueris manum tuā, statim in nihilum suum corruet, & velut umbra peribit.

Nihil est solidi vel in corporibus, vel in spiritibus, nisi quatenus virtus tua intrinsecus ea continet & constringit, ne veluti aqua diffluant, vel tamquam fumus dissipentur, vel vt visum quoddam & phantasma inane euanescant. Omnia mollia sunt tibi & tractabilia, omnia fluxa & euanida, & minimo nutu imperij tui in quamuis formabilia speciem. Nulla coram

Hiiij. te est.

te est soliditas montium & saxo-
rum, nulla durities ferri & adaman-
tum, nulla firmitas cælorum & a-
strorum ; nihil horum sine perpe-
tuo influxu & motuque lucis tuæ con-
sistere potest. Tu ergo omnium
Dominus, à quo assiduè fiunt
& pendent omnia ; qui omnia su-
stentas ne corruant, foveas ne
tabescant, contines ne diffluant,
constringis ne dispereant.

Tu omnium inventor, auctor,
formator, conservator, sustenta-
tor, exemplar & finis. Propter te
sunt omnia ut seruiant gloriæ tuæ ;
rationalia, ut te cognoscant, ament,
colant & laudent ; irrationalia,
ut usibus nostris seruiant, & sua ad-
mirabili specie mentes nostras
in admirationem & amorem tui
excitent. Neque ideò viliores aut
miserabiliores sumus, quia prop-
ter te sumus, & omnia nostra ad
tuam gloriam destinantur. Hæc
enim

enim est natura nostra, hoc summum bonum nostrum, gloriæ seruire tuæ. Tibi enim seruire, regnare est; tibi obedire, iter viæ æternæ. Melius est tibi seruire, quam totius mundi tenere imperium. Dum enim obsequio tuo mens nostra intendit, sursum erigitur, seseque in vnitatem colligit, tibi que propior effecta illuminatur, & similis tui efficitur: dum alijs regendis incumbit, ab vnione recedit, ad inferiora descendit, & in multitudinem dissipatur; neque aliquid inuenit, cuius coniunctione melior euadat. Nihil enim meliorē efficit mentem, nisi quod est supra mentē.

Magna fascinatio mortalium, tātopere æstimare & sitire Imperia, Regna, gubernationes & Prælaturas, quibus alijs præsent, & seipfos negligant; nihil non agere, ius omne & fas proterere, vt assequantur hanc vmbra[m] felicitatis, veri boni
& sa

& salutis æternæ impedimentum. Nihil enim est quod vel animum magis auocet à cælestibus, & implicet terrenis; vel maiorem peccatorum suppedit occasionem, vel effrænatiorem tribuat peccandi licentiam, vel ampliorem exequendi copiam, vel salutare magis arceat monitores, vel magis aggrauet peccatorum culpam, vel magis oneret peccatis alienis; quàm Principatus & Prælatura. Quamquam qui non honoris & commodi sui causa, sed vt bono publico profint, & plurimos ad salutem dirigant, eam susceperint & ritè administrauerint, magnum præmium ob rei difficultatem, & boni quod procurant amplitudinem, à te consequentur. Sed longè tutius est in imo delitescere, & suæ salutis curam agere. Da mihi Domine, laudes humanas contemnere, honorem mundi fugere, & amare

& amare nesciri ab hominibus.
Satis mihi sit nosse te, & cognosci
vicissim abs te: seruire tibi, &
seruitutem tui omnibus mundi
Imperijs anteponere, omnibus di-
gnitatibus & honoribus præferre.
Hæc sit gloria mea, hæc eminentia
& sublimitas, hæc omnis dignitatis
titulus & insigne. Glorientur alij
de Regnis & Principatibus, de no-
bilitate & opibus, ceterisque hu-
ius vitæ excellentijs; mea gloria
sit, esse seruum tuum, & omnia
mea esse addicta & mancipata
tibi; & omnes meas cogitationes,
omnes curas, omnes conatus, omnia
studia seruire gloriæ tuæ.

CONSIDERATIO XXVIII

De Deo gubernatore.

Gubernator dicitur; 1. quia mundum iam conditum cum omnibus rerum naturis, quæ mundo continentur, conseruat; & mouet regitque omnia congruenter naturæ cuiusque, singula ad proprias functiones dirigens, & singulis cooperans: rerum inferiorum ortum & interitum miro modo per corporum cælestium motus aptissima vicissitudine continuans.

2. Quia naturam rationalem Angelicam & humanam congruentissimis medijs externis & internis, legibus & exemplis, illustrationibus & affectionibus, minis & promissis, beneficijs & flagellis ad proprium finem dirigit. Et quamuis Diabolo permittat aliquam tentandi & vexandi potestatem ad nostrum exercitium, & maius meritum; ita

tamen illum cohibet, vt parū possit, si velimus illi resistere.

3. Quia ex parte sua omnibus ab initio dedit sufficientissima media ad salutem; & post lapsum etiam sufficientia ex parte sua cōfert omnibus prout ratio huius status patitur; adeo vt per illum non stet quin omnes saluentur.

4. Quia cuique reddet secundum opera sua, idq; in conspectu totius naturæ rationalis, in publico totius mundi iudicio. vt omnibus clarè cōstet æquitas & benignitas gubernationis & iudicij ipsius.

CONSIDERATIO XXIX.

*De Deo Prouisore, Dei que
Prouidentia.*

DEus dicitur *Prouisor* & rerum omnium *prouidentia* habens: 1. quia per ipsius *prouidentiam* omnia in suis speciebus, & naturis indiui-

H 7

duis,

duis, cum omnibus suis ornamentis, & proprietatibus, & functionibus existunt. Nihil enim est in tota rerum natura, cui ipse non dederit esse, speciem, formam & pulchritudinem, ut decorè in suo statu consistere queat; & cui ulterius non dederit propriam indolem, propensionem, vires & instrumenta congruentissima ad suas functiones; omnia enim in *mensura & numero & pondere disposuit*: ut manifestum est non solum in primarijs mundi partibus; ut in cœlis, in stellis, in sole & luna, in elementis; sed etiam in vilissimis vermiculis & eorum partibus; in plantis & floribus, &c.

2. Quia nihil in tota rerum natura, totoque vniuerso fieri potest, quod ipse antea in luce infinita sapientiæ suæ exactissimè non considerauerit, & quasi deliberarit an conueniat illud velle ut fiat, aut sal-

tem

tem velle permittere, seu non impedire. Quæ consideratio, & (vt sic dicam) deliberatio antecedit omne decretum tam permissiuum, quàm effectiuum circa singula. Omnium enim euentuum causæ è manu ipsius ita religatæ tenentur, vt sine illius nutu nulla possit in illum actû emicare. Vnde nihil sine illius providentia fieri potest.

3. Quia etsi propter peccatum & arbitrij libertatem multam in rebus, præsertim humanis, videatur permittere *ataxiam*, nihil tamen permittit nisi summa ratione, & quasi præuia deliberatione. Deinde, quidquid modò inordinatum videtur, ipse postea ad exactissimam Iustitiæ æqualitatem, & pulcherrimum ordinem reuocabit.

4. Quia omnis ordo, qui est vel in structura vniuersi, vel in partibus animalium & plantarum, vel in operationibus rerum,
vel

vel medijs ad finem, vel in vlla re corporali aut spiritali, ab ipso est institutus ac dispositus.

PRECATIO

Ad Providentiam Diuinam

Ex lib. 11, de Perfect. c. 10.

T*Va, Pater, providentia gubernat omnia, pertingens à fine ad finem, ab extremis celorum ad ima terrarum, à supremo spiritu ad infimum vermiculum, fortiter, & disponens omnia suaviter. Fortissimus est eius tactus, quo creantur & sustentantur omnia: suauissima dispositio, qua singula pro naturæ conditione, suis locis & ordinibus collocantur, suos in fines diriguntur, suosque motus agere sinuntur. Non fortuito atomorum concursu, aut elementorum acri conflictu, aut sponte sua mundus iste coaluit, vel*
emicuit

emicuit in lucem, sed prouidentia
tuæ consilio & vi. Quomodo enim
res tanti ingenij & artificij, in qua
omnia summa ratione & propor-
tione, summa pulchritudine, sym-
metria & eutaxia constant, sine ra-
tione & sapientia fieri potuisset?
Tua prouidentia hæc omnia ab
æterno excogitauit, concepit, di-
stinxit, digessit, ordinauit. Hæc
singulorum species, mensuras, for-
mas, partes, qualitates, indoles de-
finit; vires multiplices & instru-
menta veluti panopliam quamdam
ad proprias functiones, sui que de-
fensionem attribuit: hæc omnibus
fines præstituit, causas destinauit,
& omnia quæ rei cuique sunt con-
grua, prouidit. In illa, omnia hæc
ex antiquis, & priusquam terra
fieret, constituta; ubi etiam ordo
temporum sine tempore est; nec
quidquam ibi noui occurrit, ubi
ante omnia tempora extitit,
quidquid

quidquid pro temporum varietate
in lucem promitur : mutabilium
enim dispositionem immutabilis
illa ratio continet, vbi sine tempore
simul sunt, quæ in tempore non
simul fiunt, quia tēpora non simul
currunt. Ibi mutabilium omnium
immutabiles stant causæ, & om-
nium temporalium æternæ lucent
rationes, & omnium contingen-
tium fixæ sunt necessariæ radices,
& omnium agentium ac operatio-
num stabiles præscriptæ leges, &
determinati fines. Ibi cuique pro
meritis salus constituta vel exitiū,
decreto firmo, indelebili, irreuo-
cabili, tabulis plusquam adaman-
tinis inciso. Ibi extant decreta &
sanctiones de rebus omnibus, de
earum ortu & progressu, functio-
nibus & effectis, euentis & interi-
tu; quibus temporibus, momentis,
locis, causis, quo ordine & modo
horum singula sunt futura. Sine
prouiden-

supra

prouidentia tuæ legibus nihil omnino nascitur, nihil occidit, nihil mouetur, nihil quiescit. Illa ad suos omnia fines destinat, & singulis intimè insidens ac præsidens, propriam cuiusq; indolem format ac inserit, & per eam rem quamlibet in congruas cuique functiones & proprios fines dirigit. Quid enim est aliud cuiusque rei ingenium & natiua propensio, quam tuæ prouidentia vestigium & impressio? Hinc res omnes ratione carentes, tanta ratione operantur, & in fines suos, quos nec animo percipiunt, nec villo modo cognoscunt, tam ordinatè tendunt. Quanta arte araneus telam è suis visceribus textit, plagulas tendit, venatum muscarum instituit? Quanta subtilitate & industria apiculæ struunt fauos, formant hexagonos vtrimque loculos sobolis matrices, & nectarei succi apothecas; colligunt

gunt cælestem rorem, & alia mira in commune, veluti in quadam Republica gerunt? Omitto admirabile auicularū ingenium in exstruendis nidis ad suam quietem & tutelam, pullorum procreationem & educationem. Omitto stupendam bombycum indolem in texendis tenuitate penè inuisibili filis sericis, in cōcinnandis filorum glomere loculis, quibus veluti sepulchralibus tumbis inclusi immoriantur, vt post aliquot menses reuiuifcentes & ex sepulchris suis egredientes, palingenefiam nobis adumbrent. Alia innumera prætereo tum in animantibus, tum in plantis, quæ tanta ratione, arte & prouidentia fiunt, vt maiore fieri non possint: non sua quæ ipsis inhæreat, sed tua quæ ipsis afficit, quæq; vestigium & specimen quoddam sui ipsis imprimens, ita operari facit, ac si summa prouidentia & arte prædatæ essent.

Omnis

Omnis igitur actio & omne opus nature, est actio & opus tuæ sapientiae & tuæ providentiæ. Nec aliter omnia secundum legem tuæ providentiæ agunt, quàm si eius plenam notitiam possiderent.

Rationalem tamen naturam excipio, quæ cum suæ cuiusdam providentiæ sit particeps & libera, sæpè non tuæ providentiæ directioni se accommodat, sed sua providentia & arbitrio vivere cupit. Hinc omnis peccati fons, omnis calamitatis origo. Non tamen hoc absque providentia tua geritur. Etsi enim creatura rationalis dum peccat, secundum legem quam illi statuisti, non agat; non tamen absque providentiæ lege agit, à qua & vires habet, quibus in suam perniciem abutitur; & finitur agere ea quæ absque eius permissu agere non posset; & certis circumscribitur limitibus, ne aliter aut amplius

amplius

amplius malè agat, quàm tibi per-
mittere visum fuerit. Sic omnia in-
tra prouidentia tuæ ambitum con-
clusisti, vt illam nihil possit effuge-
re; ita omnia illi subiecta, vt eius
iugum & dominatum excutere nō
possint.

Væ peccatoribus, qui eius gu-
bernationi & legibus subtrahere
se conantur, & sua prouidentia, suis
placitis & arbitrio viuere. Dum
enim subducunt se prouidentie di-
rigenti ad vitam, incidunt in pro-
uidentiam destinantem ad mortē:
& dum recedunt ab ordine beni-
gnitatis & misericordiae, incurrunt
in ordinem seueritatis & iustitiae:
& dum excutiunt iugum suaue di-
uinorum præceptorum, subeunt
iugum crudele dæmonum & æter-
norum suppliciorum. O insaniam
sanguineis lacrymis deflendam!
Quis mētes mortaliū ita fascinauit,
& in tantam amentiam adduxit?

Infelices.

et alius

Infelices quoque Religiosi illi, qui cum à tua prouidentia se gubernari per suos Superiores sine- re deberent, sua prudentia & consilio viuere volunt, non secus de se solliciti, ac si nullius cure sub- essent. Subtrahunt enim se suauif- simo & certissimo illi prouidentiaè ordini, quo securissimè & fru- ctuosissimè ad salutem directi fuissent. Varij enim sunt prouiden- tiaè tuè modi, variæ series gubernationum & gratiarum, cuique ma- gis vel minus accommodatæ & salutare. Felix ille cui eum prouidentiaè ordinem, eam gubernan- di rationem adhibes, quam nosti maximè salutarem illi fore, & co- piosissimi fructus. Nihil in hac vita optabilius, nihil beatius quàm sub tali ordine & directione cur- sum vitæ peragere, ex qua tam cer- ta salus; & tantum æternæ gloriæ emolumentum. At meritò credi potest

potest eam gubernandi formam viro religioso salutarem esse præ ceteris, qua illum providentia tua per Superiores illius in cursu vitæ, in officijs, functionibus, missionibus, mansionibus, studijs, ceterisque omnibus dirigit: alioquin cur perfecta & cæca obedientia tanto pere à sanctis Patribus laudaretur? cur à sanctissimis viris & sapientissimis ita frequentata esset & culta? cur securissima ad salutem prædicaretur via? cur Dominus ipse adeò eam commendasset, suasset, eiusque tanta præbisset nobis exempla?

Itaque dubitandum non est, quin si quis huic formæ providentiæ se tradat, & veluti in vlnas eius se proijciens, ab ea se duci in omnibus sinat, viam ille certissimam adipiscendæ salutis teneat. Qui verò ab ea se subducit, sua se providentiæ regere volens, magno periculo se exponit

se exponit, ne in illum prouidentia incidat ordinem, in quo à salute excidat. Hæc enim ratio ab omnibus sanctis vituperatur, & periculosa iudicatur saluti, quantumuis in speciem sancta videatur & salutaris. Extant exempla plurima eorum qui hac viâ perierunt; nulla eorum qui perierint istâ, aut quibus minùs benè cesserit. Quomodo enim non optimè cedat, quod tu ipse suafisti, ad quod feliciter dirigendum te obstrinxisti? Hanc ergo viam indeclinabiliter teneam, hanc vsque ad extremum vitæ spiritum sequar, quam tu ipse, & qui Spiritu tuo afflatus, præ ceteris commendarunt.

Numquã prouidentia tua in sua dispositione fallitur, nouit enim priusquam statuat, quidnam ex quauis hypothese & dispositione sit euenturum: vnde etiam numquam suo frustratur effectu & fructu.

I

Et si

Etsi enim inferiorum causarum ordines, qui prouidentiae tuae sunt quaedam participationes vel impressiones, ob imperfectionem & mutabilitatem suam saepe deficient, nec ad finem causis illis praestitutum perducant; numquam tamen tuae sublimis prouidentiae ordo ac dispositio proprio sibi que commenso sine frustratur, sed hunc semper assequitur. Quod etsi modo nondum appareat durante adhuc mundi cursu, & termino quo tendunt omnia nondum adducto; ubi tamen decurso stadio suo ad metam peruenerit, clausulaeque postrema imposita fuerit, nec ulterius humanarum rerum excurret volubilis rota: tunc se vis prouidentiae aperiet, & correctis omnibus causarum inferiorum erroribus, omnibusque in ordinem firmissimum & sempiternum reductis, clare perspicietur quam sapienter, quam suauiter, quam

quàm congruè naturis rerum & salutis mortalium, quàm cōuenienter diuinæ gloriæ, omnia ab ipsa administrata fuerunt.

Hęc igitur sublimis prouidentia tua mihi semper ob oculos versetur, & quidquid prosperi vel aduersi obuenerit, ab illa duci & pendere intelligam, deq; benefica manu tua excipiam. Nihil enim fit in tempore, quod ab illa ob iustissimas causas non sit dispositum in æternitate. Hęc mihi in asperis sit solatio: hęc animum turbidis mundi in rebus, in regnorum, religionisq; sacræ, & animarum cladibus turbatum afflictumq; componat & tranquillet. Omnia enim prouidentia tua sapientissimè disponit, & quidquid erratum fuerit à creaturis, quidquid ab ordine recesserit, ita corriget & in ordinem rediget, vt in omnibus gloriæ tuæ maiestas magis resplendeat, quàm

si omnia primum ordinem, in quo posita fuere, tenuissent.

Non patitur quidem huius vitæ conditio & lex charitatis, vt proximorum damnis & exitijs, diuinæq; maiestatis iniurijs non tangamur, non afflictemur; absque huiusmodi stimulo vix ad opitulandum excitaremur. sed adhibenda moderatio; & ubi res peractæ sunt, vel desperatæ, nihilque opera & preces nostræ possunt adferre præsidij, expedit inanes mœrores depellere, & prouidentia tuæ contemplatione animum solari. Hæc mihi fiduciam pariat in terroribus, securitatem in periculis, robur in arduis, tranquillitatem in turbulentis, tolerantiam in aduersis, æquitatem animi in futurorum expectatione. Hæc vanas à mente nostra sollicitudines depellat, perinde ac si à sola prouidentia tuæ benignitate omnia prouenirent; & simul ea sedulitate

litate rebus agendis intentā faciat,
quam earum magnitudo & status
postulat. Nostram enim coopera-
tionem, nostrumque studium po-
stulat prouidentiae tuae gubernatio;
sed supernacaneam curā, & anxie-
tatem in rebus temporalibus nego-
tijque huius vitae respuit & dam-
nat. Hæc omnia mea disponat &
regat vsque in finem, sicut salutē
meæ & gloriæ suæ expedire nouit,
siue per prospera, siue per aduersa,
per honorem vel ignominiā, per in-
famiam vel laudem, per abundan-
tiam vel inopiam, per morbos vel
sanitatem, per vitam vel mortē; ni-
hil excipio, nihil refugio. Hoc vni-
cū & antiquum votum meū. Fac
mecum sicut scis profuturū salutē
meæ & gloriæ tuæ, vt te in omnem
æternitatem contempler & admi-
rer, amem & honorem, laudem,
benedicam & glorificem in omni-
bus & supra omnia. Amen.

CONSIDERATIO XXX.

De Patientia & Longanimitate
Dei.

Patens dicitur & longanimis
 Græcè, μακρόθυμος; quia et si
 ipse sit infinitæ Maiestatis,
 & infinitæ potentæ, & om-
 nia gerantur in præsentia & con-
 spectu ipsius; tamen omnia tolerat,
 & sæpè longo tempore vindictam
 cohibet, ne in sempiternum interi-
 tum ruamus. Imò sustinet infinitam
 ingritudinē, & infinitas iniurias,
 quas mortales ei pro infinitis bene-
 ficijs rependunt; nempe idolola-
 triam, blasphemiam, contumeliam,
 iram, odium, perfidiam, periu-
 ria, sacrilegia, conspirationes cum
 hostibus ipsius, contemptum
 Religionis, contemptum diuino-
 rum præceptorum, contemptum
 passionis Christi, contemptum om-
 nium beneficiorum, & bonorum
 cælestium, quæ ipse nobis pro-

misit. Hæc omnia assidue oculis eius obuersantur, & patienter suffert.

Porro eo maior est iniuria, quò maior est maiestas & potentia, & præsentia eius in quem committitur, & quo beneficia eius sunt maiora. Itaque cum maiestas Dei, eiusque potentia sit infinita, & beneficia infinitæ æstimationis, & omnia in infinita luce præsentia eius gerantur, perspicuum est, istas quoque iniurias infinitam quandam iniuriæ malitiam continere: & patientiam Dei quâ ista tolerat, infinitam esse.

2. *Patiens* dicitur, quia non solum bis, ter, quater, quinquies, decies, hæc omnia tolerat, vindictam cohibens (quod nullus Princeps terrenus & mortalis faceret) sed centies, millies, decies millies, centies millies: quod omnia superat exempla, & omnem rationem humanam & Angelicam.

liij Neque

Neque solum ipse manum vindicem, cohibet suam; sed & vim Angelicam, & Diabolicam paratam abripere peccatores, & demergere in profundum inferni, benignè coërcet: vt constat ex parabola Matthæi 13. vbi seruis volentibus colligere zizania vetuit, ne fortè simul eradicaretur & triticum; & voluit vt vtraque finerentur crescere, vsque ad messem, id est, vsque ad diem iudicij.

3. Non solum hæc omnia tolerat, & vindictam cohibet, sed etiã beneficia sua effusissimè cõtinuat, *solem suum oriri faciens, super bonos, & malos, & pluens super iustos, & iniustos.* Præterea, iuratissimis hostibus suis tribuit diuitias, honores, voluptates, in summa affluentia: imò & imperia, regna, gloriam huius mundi; sanitatem, pulchritudinem, longævitatem, & quidquid homines in hoc mundo solent magni facere.
Notandum

Notandum est, Patientiam esse duplicem: alia enim cernitur, & consistit in tolerandis doloribus, ærumnis, afflictionibus & incommodis huius vitæ; qualis fuit in Martyribus, & plerisque alijs sanctis: alia in contumelijs, iniurijs, contemptu. Hæc sola in Deo locum habet; estque in eo infinita, & nobis summè imitanda, si filij eius esse volumus. Vtraque fuit in Christo eminentissima: quem proinde in vtrâque debemus imitari.

CONSIDERATIO XXXI.

De Clementia Dei.

Clemens dicitur quia benignissimus erga peccatores.
 I. Quia tanquam mitissimus Iudex facilis est ad mitigandas poenas peccatis debitas. Nam etiam in altero seculo punit infra meritum, cum iustè acriora

Supplicia damnatis posset irrogare: & in hac vita ad vnum veræ poenitentię gemitum remittit poenam eternam, eamque in temporalem commutat, breui castigatione, & leui contentus; quã in vitã multis facilissimisque modis concessit redimi.

2. Quia facilis est ad condonandas omnes iniurias in se commissas, etiam infinitas, & infinite quodammodo atroces. Nulla enim est tanta multitudo, nulla tanta enormitas peccatorum, quin ipse paratus sit ignoscere, & omnia condonare, si ex animo doleamus, & veniam petamus: idque non semel, non decies, vel centies; sed millies, & decies millies.

3. Quia non solũ paratus est ignoscere, sed etiam in filios adoptare, & ad gloriæ suæ communionem admittere: quam ob causam, etiam auersos & inimicos, innumeris modis cum insigni maiestatis suæ demissione.

missione reuocat, vt redire volentibus possit ignoscere, & æternam damnationem ab illis auertere; eosque in filios adoptare, & suæ gloriæ facere participes.

4. Maximè cernitur eius dulcissima Clementia in mittendo filio, qui nos doceret & reuocaret, qui nos ad pœnitentiam & sanctã vitam adduceret, vt pœnas inferni possemus euadere, & vitam æternam, gloriæque ipsius communionem consequi.

CONSIDERATIO XXXII.

De Misericordia Dei.

Misericors dicitur; 1. vt fons omnis misericordiæ & affectus miserendi in Angelis, & hominibus.

2. Quia quantum in ipso est, totum genus humanum, quod exciderat à salute æterna in æternam

miseriam, paratus est ab ista miseria liberare, & transferre ad æternam felicitatem; ad quod etiam sufficientissimum pretium obtulit: & insuper re ipsa innumera- biles ab æterna miseria liberat, & ad fruitionem boni infiniti, ac æter- ni traducit.

3. Quia non facili modo id præstitit, sicut creavit mundum, & beavit naturam Angelicam; sed immensis laboribus, doloribus & expensis seipsum humiliando, & demittendo ad naturæ humanæ vilitatem & infirmitatem; ad pau- pertatem, mendicitatem; ad tot miseras, & afflictiones; ad labo- res, & ærumnas; ad contumelias grauiissimas; ad alapas, flagella, & sputa; ad crucem & mortem acerbissimam: denique seipsum relinquendo sub specie panis & vi- ni in sanctissimo Eucharistiæ Sa- cramento. Hæc omnia ex infinita
sua

sua misericordia præstitit, vt nos ab infinito malo eriperet, & ad infinitum bonum transferret.

PRECATIO

Ad Misericordiam Dei.

Ex lib. 12. de Perfect. c. 21.

Misericordias Domini in æternū cantabo, miserationes eius magnas & stupēdas, antiquas & nouas, quarum nō est numerus. *Misericordiā enim Domini plena est terra, & miserationes eius super omnia opera eius.* Tu, Domine Deus meus, primitus de nihili tenebris in lucē essentiæ, in speciem & naturam nos eduxisti; in naturam eximiam, inextremabilem, vultus tui signaculo insignitam, & maximis ornamentis cumulatam; nimirum vt notitiam aliquam & sensum tui ac bonorum tuorum habere possemus.

17. Ornasti

Ornasti sensuum vigore, quo totum hunc mundum corporeum, & omnia quæ in illo continentur (in quibus potentia, sapientia, & pulchritudinis tuæ vestigia mirè elucet) possemus comprehendere & discernere. Ornasti mente & rationis iudicio ad notitiam veri, ad iudicium boni & mali, ad ascensum & anagogē ex sensibilibus ad intelligibilia: ornasti memoria ad recordationem præteritorum, ne semel percepta effluerent, ne nouo semper opus esset ad intelligendum labore: ornasti voluntate ad fugam mali & sequelam boni, ad fruitionem finis obtenti; & in primis ut tibi summo bono, & amore cōiungamur, & fruitione inhæreamus. Omitto corporis ornamenta.

Hæc prima euectio, hæc prima misericordię tuę beneficia, magna, inæstimabilia, sed rudimenta & initia maiorum. Non enim in his
constitit

constitit effusissima benignitas tua, sed ulterius progressa est ad perficiendum opus suum, & ad omne imperfectum nostrum exterminandum. Adiecit itaque euectionem secundam, ad secundum gradum priore multò eminentiorem nos efferens; nimirum ex statu naturæ in statum gratiæ & filiorum Dei, qui omni statu naturæ, quantumuis perfecto & sublimi, est longè sublimior; vt qui nulli substantiæ creatæ naturalis, aut naturali dignitati debitus esse possit. Nulla enim creatura per naturam suam potest esse Filius Dei, heres regni, possessor Spiritus sancti. Hoc nobis secundæ misericordiæ tuæ influxu collatum; hoc in gradu secretorum tuorum facti participes, & conscij arcanorum à sæculo recõditorum, & supernaturali fide, spe ac charitate tibi cohærentes, omnibus rebus creatis facti sumus superiores.

Sicut

Sicut enim in rebus humanis summa quædã dignitas est esse filium Regis, & hic ipse titulus etiam hominem infimę fortis facit omnibus venerandum & suspiciendum, omnesque illum beatum prædicant; ita esse filium Dei, & heredem regni celestis, in toto vniuerso est status summæ dignitatis, facitque hominem etiam Angelicis spiritibus venerandum, qui nisi ad similem dignitatem euecti essent, meritò possent illi tantum honoris fastigium inuidere. Hanc ob causam vnus iustus, *vnus timens Deum, melior est, & pluris apud Deum æstimatur, quam mille (id est innumerabiles) impij.* A quocumque abfuerit hæc filialis dignitas, in nihilum computabitur, etiam si omnibus naturæ ornamentis sit cumulatus.

Sed neque hinc misericordiæ tuæ largitas se continuit, verum ad tertium eumque altissimum statum

tura

tum euexit ; nimirum à statu gratiæ & filiationis inchoatæ , ad statum gloriæ & filiationis completæ. Dona enim gloriæ infinitè sunt excellentiora quàm dona gratiæ, quibus in hac vita filijs tuis frui conceditur. Ibi enim est clara visio, hîc fides & obscuritas ; ibi possessio summi boni, hîc spes & desiderium ; ibi fructio, hîc expectatio ; ibi securitas , hîc anxietas ; ibi triumphus, hîc pugna. Quâuis enim nunc simus filij Dei , & ius regni habeamus, nondum tamen illud possidemus ; nondum de eo sumus securi, & possumus excidere ; nondum nostrę mortalitatis miserijs liberati, nondum ignorantiaë & tenebrę nostrę depulsæ , nondum pronitas ad malũ inflexibili rectitudinis regula firmiter castigata. Lõgè igitur excellentior & sublimior est ille glorię status, quàm status gratię præsetis vitę, si bona vtriusq; spectetur.

Hæc

Hæc fuit tertia & præstantiſſima naturæ noſtræ ſubuectio, hic ſupremus bonorum gradus, in quo omnis miseria & imperfectio depellitur. Ad hunc miſericordiæ tuæ immenſa benignitas nos deſtinavit, vt in eo mortalitas noſtra abſorbeat, omnis miseria euaneſcat, omnis inopia & defectus euacuetur, omnis dolor & omnes lacrymæ abſtergantur, & nos in conſortio bonorum & diuitiarum tuarum in conſummata gloria & gaudio conſtituamur. Huc cæli & terræ fabricatio, huc totius creaturæ conditio, huc omnium tuorum operum molitio ſpectat: omnia enim *propter electos*, propter gloriam ſiliorum tuorum, nimirum vt quàm plurimos ad gloriam & cōſortium regni tui adduceres.

Verùm cùm obtento ſecundo gradu ad hunc tertium nobis eſſet nitendum, omnibuſque præſidijs eſſemus

essemus instructi, vt cum summa facilitate & iucunditate possemus ad illum conscendere; heu! nostrâ vecordiâ (parentis inquam nostri, in cuius arbitrio omnia nostra erant constituta) ordini directionique misericordiæ tuæ nos subtraximus, & à te auersi in exitium sempiternum præcipitauimus. Et sanè longè optabilius fuisset nos in nostrum antiquum nihilum recidere, quàm æternis incendijs, quæ nullo modo iam euadere poteramus, addici. Nihil supererat opis, nihil subsidij ab vlla natura creata; quia à nulla iustitiæ tuæ condigna satisfactio pro crimine nostro poterat repræsentari. Actum profus videbatur de genere nostro, nec vlla spes salutis in posterum superesse; cum ecce tu, Deus meus, misericordia mea, nostram perditionem miseratus, rursus succurristi, sed admirando planè & inaudito

dito consilio, omnibusque sæculis
obstupescendo; nimirum, vt Filius
tuus tibi consubstantialis & cog-
ternus nostram naturam assumeret,
& homo passibilis similis nobis ef-
fectus, diuinæ iustitiæ nostro no-
mine suis cruciatibus suaque morte
satisfaceret.

Nostram igitur ille naturam ap-
prehendens, & arctissimè in vni-
tatem personæ sibi adstringens,
nascitur ex Virgine, prodit in
mundi huius tenebras, nostræ mor-
talitatis excepturus miseras, fa-
mem & sitim, frigus & æstum, nu-
ditatem & pauperiem, labores
& fatigationes, probra & contu-
melias, persecutiones & insectatio-
nes, mœrores & dolores, acerbita-
tes & cruciatus, crucem denique
& mortem. Nascitur in stabulo vt
pauper & peregrinus, pannis inuol-
uitur & fasciatur vt infans, vagit vt
mortalis, circūciditur vt Legi sub-
iectus,

iectus, fugit vt inualidus, latet vt imbecillis, vitam agit vt obscurus, parentibus obedit vt subditus, conuersatur vt homo vulgaris, tempus manifestationis suæ expectans: quo appetente, baptizatur à seruo quasi peccator, ieiunat in deserto, tentatur à diabolo, rudes sibi adoptat discipulos, sensimque eos erudit ad perfectionem, obit totam cum eis regionem, salutis viam docens populos, sanans infirmos, consolans afflictos, oppressos à diabolo liberans, peccatores iustificans, ignorantie tenebras discutiens, mundū illuminans, miraculis coruscans, & Diuinitatis suæ veluti stricturas quasdam mortalibus ostentans, ad vitæ emendationem & salutis curam omnes excitans.

Tandem post cælestem doctrinā impensam, post tot miracula & virtutum exempla, expleturus opus redemptionis nostræ, se totū nobis
in pre-

in pretium expendit, & vitam cum sanguine nostræ salutis profudit, morte ignominiosissima pariter & acerbissima suscepta. O quàm indebita miseratio, quàm gratuita & probata dilectio, quàm inopinata dignatio, quàm stupenda dulcedo, Regem gloriæ pro vilissimis mancipijs, ipsique suis inimicis, assumere formam serui, tot suscipere labores & dolores, ipsam denique crucem sustinere ac mortem! Quis unquam parens simile quid fecit pro liberando filio, aut filius pro parente, aut amicus pro amico, quale fecit Deus pro homine, Creator pro creatura, suprema maiestas pro vermiculo?

Sed neque hîc stetit illius misericordia: omnes enim suas actiones & passiones pro nobis susceptas, omniaque merita per totam vitam patrata in vnum collegit, & ex illis thesaurum nobis perpetuæ recon-

ciliatio-

expiationis construxit, quam Sacramentis inclusum nobis instar legati opulentissimi reliquit. Mirabilem planè thesaurum, diuitias infinitas, quibus tam facilè & mors sempiterna redimitur, & regnū cæleste, æterna gloria, & possessio Diuinitatis comparatur. Denique vt infinito in nos amoris suo nihil reliqui faceret, Carnem & Sanguinem, que pro nobis impenderat in lytrum seu pretium redemptionis, nobis reliquit & in Sacrificium, quo iustitiam ipsius nobis propitiemus; & in alimentum, quo in vitam æternam reficiamur.

Vicisti, Domine, misericordiã tuã omnia exempla, vicisti omnia ingenia, & omnem expectationem creaturarum omnium. Quis ista considerans, non vicissim amet te? quis non sit paratus se totum in tuū obsequium & honorem addicere ac impendere, qui tam multis modis

dis te ipsum totum in nostram salutem impendisti & superimpendisti? Quid enim sunt obsequia nostra ad beneficia tua, ad actiones & passiones tuas, & vita nostra ad vitam tuam? gutta ad mare, calculus ad montem, pulvisculus ad globum terræ, imò adhuc longè minus; quia finiti ad infinitū nulla proportio. Quid ergò rependimus tibi, cū vitam nostram & omnia nostra tibi consecramus, præsertim cū tot alijs nominibus & titulis hæc tibi sint obnoxia & debita? Debet quispiam decem millia talentorum Principi ex furto, & alia decem millia ex damno dato, & alia ex mutuo, & tantumdem ex emptione; habet tantū minuta duo: an Princeps ille putabit duobus minutis sibi pro tot debitis tam ingentibus satisfactura? minime gentium. Sed hæc est bonitas & misericordia tua. Etsi tanta &

tot

tot-nominibus tibi debeamus ; ta-
men si duo nostra minuta, animam
scilicet & corpus , obsequio tuo
tradimus, acquiescis, & satis ti-
bi factum putas, maiora non exi-
gens ; & tamen ea ipsa in re non ti-
bi profumus, sed nobis consuli-
mus. Servire enim tibi, regnare est ;
& omnibus relictis tibi soli vacare,
soli inhærere, summum bonum
nostrum. Væ mortalium cæcitati,
quæ hæc non considerat ! Illumina
tenebras meas, lux mea, vt magni-
tudinem misericordiæ tuæ, &
multitudinem miserationum tua-
rum cognoscam, & cognitam æsti-
mem, & suis appretiendi momen-
tis, quantum fas in tenebris huius
vitæ, eaque mihi semper ob ocu-
los versentur, vt anima mea tanta
benignitate, tantisque beneficijs
prouocata, vicissim inflammetur in
amorem tui, seque totam tibi de-
uoteat & consecret. Seruiat tibi

K

omnis

omnis vita mea, intenta sit in gloriam tuam omnis cogitatio, omnis fortitudo, omne studium, omnis actio mea. Exhaustantur in tuum obsequium omnes vires animi ac corporis mei, ut aliquid saltem tuo rependā amoris, nec omnino ingratum coram te inueniar. *Benedic anima mea Domino, & omnia quae intra me sunt, nomini sancto eius. Benedic anima mea Domino, & noli obliuisci omnes retributiones eius: qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis, qui sanat omnes infirmitates tuas: qui redimit de interitu vitam tuam, qui coronat te in misericordia & miserationibus; qui replet in bonis desiderium tuum, quando renouabitur ut aquila iuuentus tua.* Benedicite pariter mecum Domino omnes Angeli & Archangeli, omnes Principatus & Potestates, omnes Virtutes & Dominationes, omnes Throni, Cherubim quoque atque Seraphim: Benedicite,

Benedicite, laudate & superexalta-
te illum in sæcula, quia fecit no-
biscum misericordiam suam. Lau-
dent illum celi, terra, mare, & om-
nia qua in eis sunt, laudent & super-
exaltent in sæcula. Illi honor, illi
benedictio, illi gratiarum actio ab
omni creatura, in omni loco domi-
nationis eius, in omnes generationes
sæculi sæculorum. Amen.

CONSIDERATIO XXXIII.

De Deo ut est Zelotes.

Zelus aliquando significat
ardentem amorē alicuius;
aliquando indignationem
aduersus id quod rei ama-
tæ est noxium; & eius amotionem,
& destructionem. Deus itaque
dicitur *Zelotes*. i. quia cum summè
amet se & gloriã suam, grauissimè
commouetur & indignatur contra
eos qui peccando ipsum contem-

nunt, & maximè qui ipsius gloriam ad idola transferunt. Vnde Exod. 20. Cum vetuisset Deos alienos, subdit; *Ego sum Dominus Deus tuus Fortis, Zelotes, visitans iniquitatem Patrum in filios, in tertiam & quartam generationem eorum qui oderunt me.* Et cap. 34. *Noli adorare Deum alienum. Dominus Zelotes nomen eius.*

2. Quatenus indignatur, & amoliri studet ea quæ impediunt salutem animarum, quas tanquã sponsas suas & filias amat, quarum salutem summoperè desiderat.

3. Quatenus sicut maritus Zelotypus indignatur contra animas sibi addictas, si aliquid aliud præter ipsum nõ propter ipsum ament, si rebus huius seculi delectentur, si ipsi in omnibus placere non studeant.

CONSIDERATIO XXXIV.
*De Deo ut est Iudex vivorum
& mortuorum.*

Dicitur *omnium Iudex*, quia iudicat omnes animas, simulatq; discedunt à corpore. Hoc autem iudicium sic peragitur. In primo instanti separationis, obijciuntur mèta illarū omnia bona & mala quæ unquam fecerunt: deinde eodem momento vident clarè quantū præmij vel supplicij meruerint. Tertiò, reuelatur illis Dei Iudicis sententia, qua vel æternis supplicijs, vel æternis gaudijs addicuntur. Hęc autem sententia fertur diuina operatione, qua in mente formatur actus iudicij, qualis cōciperetur ex locutione externa iudicis infallibilis. Sic enim Deus loquitur creaturæ spiritali, quæ etiam certissima
K iij redditur

redditur hoc iudicium prouenire à Deo, & esse illius sententiam. Quomodo verò omnia opera bona & mala menti obijciantur, & quomodo videant se præmio, vel pæna dignos, alibi fufius explicatum. Hoc totum fit per actus, quos Deus singulari influxu in mente excitat: qui similes sunt visioni imaginariæ, vel actibus perfectæ memoriæ, quibus quasi videmus res præteritas cum suis circumstantijs. Itaque neque accusatore, neque testibus hîc opus erit, quia ipsa cuiusque conscientia exactissimè de omnibus accusabit, & testabitur: idque in conspectu omnium Sanctorum, qui eadem omnia clarè videbunt, & testabuntur. Et credibile est eandem notitiam fore quoque in dæmonibus, vt videant quam iustum sit Dei iudicium. Nam si in die vniuersalis iudicij, omnium facta
omnibus

omnibus erunt manifesta, vt iustitia sententiæ iudicis omnibus appareat, cur non etiam in particulari iudicio sint manifesta Dæmonibus damnationis socijs, iudicis apparitoribus, & sententiæ executoribus?

Porrò latâ hoc modo sententiâ quam etiam Dæmones intelligunt, statim rapiuntur deorsum ad pœnas tartareas, ibique detinentur, ita vt nullo modo possint egredi, vel pœnas declinare.

Hoc totum breuissimo tempore, & quasi momento peragitur, & vt credibile est, priusquam anima discesserit loco à suo corpore.

Et quia omnibus horis plurimi toto orbe ex hac vita decedunt, iudicium hoc quasi assiduè agitur. Neque id difficile menti illi infinitæ, quæ omnibus animabus & mentibus creatis intimè præsens

K iij est, &

est, & omnia earum opera optime nouit, & facile potest ea cuilibet in conspectu ponere, & intrinsecus sententiam dictare.

2. Dicitur *omnium Iudex*, quia in fine mundi iudicio publico iudicabit omnes homines & Dæmones in conspectu & præsentia omnium Angelorum Sanctorum.

Proprie autem hoc tribuitur Christo Domino cui Pater omne hoc iudicium dedit & commisit. Exercebitur autem hoc iudicium à Christo secundum humanitatem visibiliter. Hinc Daniel cap. 7. vidit Antiquum dierum sedentem ad iudicandum orbem, & filium hominis ad eum adduci, cui data est omnis potestas, & honor, & Regnum.

Virtute diuinitatis fiet; Primò, vt omnes homines resurgant, & simul cum omnibus Dæmonibus in locum iudicij cogantur. De-
inde

inde vt sua cuique opera in mentem veniant, & vt eadem hominibus omnibus fiant conspicua. Tertiò, vt singuli iustitiam sententiam intelligant.

Interea dum hæc virtute diuinitatis in mentibus iudicandorum inuisibiliter peraguntur, Christus secundum humanitatem comitatus omnibus Angelis, summa cum maiestate, in nubibus comparens, sententiam in iustos & iniustos sensibiliter, & breuiter proferet: & simul virtute diuinitatis in mentibus singulorum, propria cuique & meritis adæquata sententia dictabitur. Plura de his dicta sunt lib. 13. de Perfectionibus diuinis per multa capita.

CONSIDERATIO XXXV.

De Iustitia Dei.

Iustus dicitur ; 1. ut fons, & causa omnis iustitię; quia omnis iustitia, rectitudo, & sanctitas Angelorum & hominum ab ipso est, tanquam tenuis adumbratio iustitię illius infinite perfectę, & infinite supra omnem Iustitiam creatam eleuatę.

2. Formaliter ; quia cüm suprema iustitia consistat in amore Dei (per hunc enim efficimur supremo modo conformes legi æternę) & ipse sit plenissimus, & sublimissimus amor sui ; necesse est ipsum esse formalem iustitiam sublimissimam, & plenissimam, infinite perfectam & infinite supra omnem Beatorum iustitiam eleuatam.

3. Dicitur *Iustus* obiectiue ; quia ipse est obiectum, & regula omnis iustitię & rectitudinis. Ipsum

sum enim amare, suprema iustitia est. Nec obstat quod reddere vnicuique quod suum est, iustitia vocetur; quia hæc est iustitia humana, & politica, quæ infima est. Nos autem hîc de suprema iustitia loquimur, per quam homo absolutè *Iustus* dicitur coram Deo; & quæ etiam Deus *Iustus* dicitur: quæ consistit in amore Dei, & conformitate suprema, cum lege æterna: in qua iustitia illa humana eminenter continetur.

4. *Iustus* dicitur vt legislator & Iudex: quia summè amat iustitiam, & infinitè odit iniustitiam, id est, opera mala diuinæ legi ac maiestati repugnantia; eamque sub æterna pæna vetat.

Deniq; ordinem iustitiæ à Dæmonibus & hominibus discursu totius huius seculi violatum restituet, & instaurabit; vnicuique secundū opera & merita sua reddendo.

P R E C A T I O
Ad Iustitiam Dei.

Ex lib. 13. de Perfect. cap. 31.

Quis nouit potestatem irae tuae, aut
 praetimore tuo iram tuam diu-
 merare? quis dignè expendere sup-
 pliciorum magnitudinem & mul-
 titudinem quæ peccatoribus præ-
 parasti, & per tuam omnipotentiam
 illis suo tempore irrogabis? Sicut
 enim infinita est misericordia tua,
 ita & iustitia tua: quæ etiam innu-
 meris modis non solum in futuro
 sæculo, sed etiam in præsentis (quod
 tamen propriè est sæculum miseri-
 cordiæ) contra peccatores se pate-
 fecit, ut omnes te timere discant;
 & quos benignitas tua non mouet,
 saltem moueat seueritas. Declara-
 sti iustitiam & iram tuam contra
 peccatum, quando tot millia
 angelorum.

angelorum (qui incomparabili-
ter omnibus hominibus sunt præ-
stantiores) propter vnum pecca-
tum de cælo in tartarum detur-
basti , & æternis supplicijs sub-
iecisti, nulla spe veniæ relicta :
non tibi cordi fuit, quòd illi tan-
to essent numero, tanta naturæ ex-
cellentia & pulchritudine, tan-
to ingenio & rerum omnium no-
titia præditi : nec curasti omnem
laudem, benedictionem, gratitu-
dinem, honorem & gloriam,
quæ tibi ab illis in omnem æterni-
tatem prouentura erat, si illis hanc
culpam condonasses. Maluisti tan-
tum, & operis tui pulcherrimi, &
gloriæ tuæ quæ ab ipso tibi obue-
nisset, damnū sustinere, quàm vni-
cum illud peccatū condonare. Rur-
sum eam dē ostendisti, quando totū
genus humanū propter peccatum
primorū parentū iustitia originali,
& primi status felicitate spoliasti,

ac innumeris miserijs simul & morti addixisti. Ex qua poena iam antè prouidebas fore, vt infinita hominum multitudo damnaretur, & vix centesimus quisque salutem obtineret. Hoc tamen totum propter primum istud parentum peccatum permittere in posteris voluisti. Quis non expauescat ad tantam iudiciorum tuorum abyssum? Verè magnus Dominus, & terribilis nimis, infinitè supra omnia eleuatus & supereminens, ad omnem laudem, gloriam & beatitudinem tibi per te sufficientissimus, nec nostris vel Angelorum obsequijs & laudibus eagens; sed hoc tantùm postulans, vt obediatur voluntati tuæ.

Demonstrasti quoq; contra peccatores iram tuam, quando inundante diluuiio peccatorum, induxisti diluuium aquarum, quo totum genus humanum, præter octo homines in mundi seminarium reseruat

uatos;

uatos, deleuisti, & terram sceleribus contaminatam expiasti. Iterum quando sulphure ardente cælitus immisso, Sodoma & vicina oppida cum suis incolis funditus deleuisti, æterni incendij post mortem peccatoribus præparati specimē in hoc sæculo hominibus exhibens. Similimodo quadringentis post annis irata desæuijse in Ægyptios iniqua seruitute populum tuum prementes, quos in obstinatione vna cum suo Principe persistentes, post maximas & admirabiles clades, mari Rubro demersisti. Neque populo tuo, quem ex toto genere hominū peculiariter tibi delegeras, pepercisti; iubens vt rebelles vel terra dehiscente absorberentur, vel igne cælitus immisso cremarentur, vel gladijs confoderentur; omnibus ob peccatum murmurationis per quadraginta annos in arenis & locis horridis detentis & circumductis.

Deinde

Deinde sub Iudicibus sexies ob peccata sua ab hostibus subacti, & seruitute varijsque calamitatibus oppressi. Denique peste, fame, bello, incendijs, tempestatibus, eluuiionibus, terræmotibus alijsque flagellis genus humanum propter peccata sæpissimè castigasti, vt nulla fuerit natio hiscè miserijs exempta. Sicut enim nusquã desunt peccata, ita par est vt nusquã etiam desint flagella, quibus peccata castigentur, vt homines manum tuam sentientes resipiscant, & ad officium reuocentur.

Neque solùm externis istis calamitatibus peccata vindicas, sed etiam internis & spiritualibus, dum lucem & protectionem gratiæ tuæ peccatoribus subtrahis. & permittis eos à diabolo ad omnem nequitiam impelli. Hoc supplicium maximè formidabile, vt pote damnationi æternæ propinquissimè

quissimum. Sic per aliquot anno-
rum millia permisisti gentes (hoc
est totum ferè mundum) ingredi
vias suas, & diabolum tamquam
huius sæculi principem ac Deum
obtinere regnum, & instar Dei in
mundo coli & adorari. Sic etiam
dilectam olim plebem tuam prop-
ter sua scelera (præsertim quia
charitatem veritatis repulerunt, in-
super & ipsam veritatem occide-
runt) à te repulisti, subtracta gra-
tia tua, & operatione erroris in
eos dæmonibus permitta. Simili
modo multa Christianorum Re-
gna propter peccata, & maximè
propter hæresim, à te derelicta, &
infidelibus ac dæmonibus tradita.
Hæc sunt iudicia iustitiæ tuæ, hæc
impia desertionis stipendia; nimi-
rū vt qui te & doctrinā tuam de-
serunt, à te deserantur, & dæmoni-
bus illudendi permittātur, vt tene-
bras putent lucē, & lucē tenebras;
bonum

bonum respuant tamquam malū,
 & summum malum amplectantur
 pro summo bono. Etsi enim hoc
 flagellum in hac vita sit omnium
 maximum; quia tamen non vide-
 tur nec sentitur, non æstimatur;
 neque flagellum reputatur, sed be-
 neficium: quod summæ miseriæ
 est argumentum.

Hisce modis alijsque in hac vita
 peccata castigas, & iram tuam ac
 iustitiam ostendis. Quæ verò sup-
 plicia, quas afflictiones & miseriæ
 in altera vita (quando iræ tuæ laxa-
 bis habenas, nec ampliùs eam con-
 tinebit misericordia) peccatoribus
 præparasti, quis explicet? Ibi car-
 cere profundissimo & omni horro-
 re plenissimo concludentur; ibi in
 stagnum sulphureū igne exæstuans
 demergentur; ibi corpora ipsa in
 cumulum congesta, instar lignorū
 aridorum, in medio sulphuris sta-
 gno ardebunt; ibi fletus & stridor
 dentium.

dentium præ doloris immanitate
& impatientia; ibi dæmonum hor-
renda monstra igneis corporibus
induta in miseros sæuient; ibi sum-
mi in corpore dolores, summæ in-
sensibus omnibus afflictiones; ibi in
anima ex consideratione infiniti
damni, & tantorum malorum, præ-
sertim æternitatis (per quam totam
hæc omnia damna & mala sine vlla
mitigatione durabunt) incompre-
hensibilis tristitia & desperatio. O
æternitas! in bonis infinitum bo-
num, in malis infinitum malum!
quantum malum, quàm horren-
dum & intolerabile, ardere in for-
nace vel per vnum diem? quantum
per annum? quantum per centum
annos? quantum per mille, per cen-
tum millia annorum? Quantam
tristitiam animo conciperes, si per
centum millia annorum ardere de-
beres? at si accesserit æternitas, sup-
plicium hoc erit infinitè maius, in-
finitè

finite peius, & incomparabiliter
 maiorē animo tristitiam tibi pariet.
 Quanta debet esse tristitia illa quæ
 incomparabiliter maior & grauior
 est, quàm tristitia quæ ex incendio
 centum milliū annorum subeundo
 conciperetur. Quis ista perpendens
 non perhorrescat? quis nō libenter,
 vt tanta mala euadat, & in securo
 portu se constituat, voluptates, ho-
 nores & diuitias huius mundi con-
 temnat, & arctam salutis viam ca-
 pesserat? quis summam non ducat
 fatuitatem, ob res terrenas & mo-
 mentaneas, immensi & æterni mali
 periculo se exponere?

Rogo Domine per infinitā bo-
 nitatem & misericordiam tuam,
 per merita & mysteria sanctissimæ
 humanitatis tuæ, vt auertas à me fa-
 tuitatem istam, & mentem meam
 lumine tuo & salutari sapientia ele-
 ctorum tuorum perfundas, quæ
 peccati, quod tanta mala meretur,
 grauita-

grauitatem clariùs cognoscere, & miserias illas acri cogitatione crebrò possim reuoluere; vt salubriter expendam quantus sit oceanus malitiæ in quouis peccato mortifero, ex quo in animam & corpus exundat tantum pelagus miseriarum; & tanto studio coner illud vitare, & tibi placere, quanto par est vt summum malum fugiamus, & ad summum bonum contendamus.

CONSIDERATIO XXXVI.

*De Deo Illuminatore,
& luce.*

Illuminator dicitur; quia omne lumen corporale & spirituale ab ipso est: ipse hunc mundum corporeum, qui antea in tenebris erat, gratissima & copiosissima luce, qua omnia recreantur, perfudit. Ipse omnes spiritus luce cognitionis naturalis impleuit.

2. Quia

2. Quia omnis doctrina supernaturalis, omnis cognitio & illustratio, qua vel Angeli, vel homines disponuntur & eleuantur ad salutem, ex ipsius benignissima reuelatione descendit. Ipse solus potuit nobis reuelare consilium & decretum suum, quo ab æterno statuit nos facere participes gloriæ suæ, & quibus vijs ac medijs ad illam nobis esset, perueniendum. Sine hac luce omnes essemus in tenebris, ignorantes & viam, & terminum.

3. Quia omnes in tenebris afflictionis & mæroris constitutos, si ad ipsum confugiant, illuminat, eos cælestium bonorum, cognitione consolando. Vnde Psal. 34. *Accedite ad eum, & illuminamini, & facies vestre non confundentur.*

4. Quia lumen gloriæ quo mens nostra perfusa & illustrata, Deum clarè in se ipso, sicuti est, & omnia
creata

creata in Deo, & sub Deo videbit, ab eo solo infunditur. Et hoc modo per lumen gloriæ illuminabuntur omnia obiectiuè; quia omnia in luce clarissima cognitionis omniū beatorum ponentur; perinde ac si ipsa lumine gloriæ perfusa forent.

Lux dicitur 1. tanquam fons omnis lucis corporalis & spiritalis, & omnis cognitionis. Omnis enim cognitio, lux est illuminans mentem, & obiectum: mens enim, illustratur vt subiectum recipiens cognitionis lucem; obiectum verò, vt res quæ menti per lucem manifestatur, cum antea illi esset tanquam obsita tenebris.

2. Quia ipse est sui-ipsius & omnium intelligibilium seu illustrabilium lucidissima, certissima, & firmissima cognitio, absque vlla ignorantia, vel obscuritate; iuxta illud *Deus lux est, & tenebrae, in eo non sunt vllæ.* Hinc totum regnum possibili-
lium,

lum, lucidissimum est; quia illustratur infinita luce cognitionis ipsius.

3. Ipse est lux per excellentiam, utpote infinitè supra omnem lucem creatam & creabilem eleuata; in qua, omnis lux eminentissimè continetur; & à qua, omnis lux, ut tenuis participatio descendit. Dicitur *Lucem habitare inaccessibilem*, quia cognitione, amore, & fruitione habitat in se ipso, qui est lux inaccessibilis; cum nulla creatura viribus naturæ possit illam, vel sola cognitione attingere.

CONSIDERATIO XXXVII
De Deo ut est refugium nostrum

Dicitur *Refugium nostrum*; quia in omnibus afflictionibus animi & corporis, in omnibus tentationibus, in omnibus periculis, in omnibus angustiis & neces-

& necessitatibus, quando aliunde
 subsidium & opem non speramus,
 habebimus refugium ad ipsum, &
 possumus nos per orationem ad
 ipsum conuertere, opem imploran-
 do; & ipse cum firma spe, & fi-
 ducia, ad se confugientes nunquam
 repellit, quantumuis illum offen-
 derint, & multis gehennis digni-
 sint; sed semper eos exaudit, præ-
 stando id quod ab ipso petunt, vel
 aliquid longè præstantius & utilius
 petentibus.

2. Quia vbi omnes aliæ creaturæ
 nos deserunt, vel opem ferre non
 possunt; ipse solus numquam de-
 serit, sed semper, & intra nos, &
 extra nos, & circum nos, vndique
 & ex omni parte adest nobis, para-
 tus iuuare, consolari, & saluare.
 Vnde meritò cum Dauide dicere
 possumus; *Deus refugium nostrum,*
 & *virtus; adiutor in tribulationibus*
quæ inuenerunt nos nimis; propterea

L

non

non timebimus dum turbabitur terra,
 & transferentur montes in cor maris.
 Et, Dominus illuminatio mea & salus
 mea, quem timebo? Dominus protector
 vite mee, à quo trepedabo? & infra,
 Quoniam pater meus & mater mea
 dereliquerunt me, Dominus autem
 assumpsit me.

3. Quia est singulare Refugium
 omnium iustorum, qui huius seculi
 pertæsi, eiusque fallacias, maligni-
 tatem & ærumnas fugientes, ad
 Deum tanquam fontem vitæ, &
 omnium bonorum abyssum (in
 qua sola perfectam quietem obti-
 nebunt) toto desiderio suspirant:
 ipse enim est vltimus finis, & extre-
 mus omnium desideriorum termi-
 nus, ad quem omnes toto mentis
 impetu confugere debent, vt bea-
 tissimam quietem assequantur.

CONSIDERATIO XXXVIII.

De Deo Redemptore.

Redemptor dicitur, 1. quia cum omnes essemus perditissimi, Satanæ serui effecti, & æternæ damnationis rei, ipse solus misertus nostri, nos redemit; ex seruis Diaboli, filios Dei effecit; & ex reatu damnationis æternæ, ad ius cælestis hereditatis transtulit; idque non facili modo, non paucis verbis sicut creavit mundum; sed infinitis expensis & laboribus; atque adeò sui sanguinis, suæque vitæ pretio, vnâ cum immensis doloribus & afflictionibus impenso.

2. Quia nō simpliciter nos redemit, sed copiosissimè, & modo præstantissimo; soluendo pretium infinitum, & constituendo nobis ex suis meritis fontem perennem,

L. ij & in ex

& inexhaustum reconciliationis: ita vt non semel tantum possimus reconciliari Deo, & satisfacere diuinæ iustitiæ; sed decies, centies, millies, quotiescumque peccare contigerit. Parum enim fuisset in tanta naturæ nostræ fragilitate semel tantum posse Deo reconciliari. Vnde benignissimè constituit, vt semper per veram poenitentiam reconciliari possimus. Talis redemptionis nullum apud homines, vel Principes exstat exemplum. Sanguis ipsius sufficiens est pretium apud iustitiam diuinam pro infinitis reconciliationibus infinitorum mundorum, & infinitorum peccatorum quantumuis enormium. Itaque titulus Redemptoris conuenit Christo in ea excellentia, in qua nulli puræ creaturæ est communicabilis.

P R E C A T I O

*Ad Deum Patrem & Filium
expendens beneficium
Redemptionis.*

Ex Disput. de Prædest. Christi sect. 4.

Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, quas tibi referemus gratiarum actiones. & quibus obsequijs infinite charitati & misericordiae tuae respondebimus? Sic enim, cum adhuc inimici & perditii essemus, nos dilexisti, ut Filium tuum unigenitum carnem nostram assumere, & fratrem nostrum fieri volueris; ut in ea nobiscum versans, tenebras nostras discuteret, viam salutis ostenderet, omnium virtutum exempla præberet, diuinæ iustitiæ pro nobis satisfaceret, Sanguine suo nos ablueret, & suo spiritu nobis communicato, filios tuos,

L iij & he-

& heredes regni tui, suosque coheredes efficeret. Magnum pietatis Sacramentum, quod in carne apparere fecisti! Admirabile opus misericordiae, quod nostra causa perpetrasti! Tantane res erat salus nostra, ut eam tanti aestimares, & perditam tantis impendijs sarcires? Tam pretiosae in oculis tuis erant animae nostrae, ut eis redimendis tantum destinares pretium?

Peccarunt Angeli & subito fulmine sententiae tuae icti è caelo in tartara ad exitium & supplicium aeternum sunt praecipitati. Peccauimus homines, & non solum nos sustines iram & vindictam cohibitam, sed etiam immenso beneficio, quale nec pro infinitis benefactis expectari potuisset, nos afficis, dato nobis Unigenito tuo per incarnationis mysterium, qui peccata nostra suo sanguine deleret, & nos omni benedictione caelesti cumularet. Et tamen

men quantum inter nos & illos interest? quanto intervallo nobis illi antecellunt puritate substantiæ, ingenio, viribus, pulchritudine, & omnibus naturæ dotibus? Sed his omnibus contemptis, peccantibus non pepercisti: nostri verò, quibus viles animæ, terrenis affixæ, cælestium inanes, tenebris obsitæ, multiplici prauitate imbutæ, miseratus es; & ruentes in perniciem apprehendisti, reuocasti, & ad bonorum tuorum consortiū adduxisti. Hanc vnicam ob causam Filium tuum carnem sumere, & crucem subire voluisti; ob hanc causam ipse frater noster fieri voluit, & nobiscum carnis & sanguinis esse particeps, & per omnia nobis assimilari, peccato excepto. Ut enim nos reconciliaret, Pontifex noster fieri debuit, cuius officium est offerre hostias & sacrificia pro peccato: ut autem Pontifex fieret, naturæ no-

stræ debuisset esse particeps. Omnis enim Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in ijs que sunt ad Deum; nimirum ut suis precibus & sacrificijs eos Deo reconciliet, & diuinam voluntatem eis renuntiet.

Gratiastibi magne IESU, sacerdos magne, princeps sacrorum, quòd sordidam carnis nostræ vestem, in qua durum illud pontificatus munus sacrificando corpus & sanguinem tuum in ara crucis obires, induere sis dignatus: sordidam, inquam, non tuis sed nostris peccatis, tibi à Patre impositis. Nihil erat in ea cur eam appeteres, eum nihil sit aliud quàm puluis terræ maceratus aqua: sed nostra necessitas te ad hoc adduxit; amor nostri te ad hanc maiestatis tuæ inclinationem compulit, nimirum ut in ea & per eam nobis succurreres, & nobis habitu naturæ associa-

affociatus Pontifex & hostia fieres. Tibi Pater omnia dedit in manus, & totius cæli & terræ tradidit imperium: tibi summa potestas vitæ & mortis, salutis & interitus, cælorum & inferorum; & vtriusq; regni claves tenes; aperis, & nemo claudit; claudis, & nemo aperit. Ad quem nisi ad te confugiam, in quo est meum pretium, meum meritum, mea iustitia, mea sanctificatio, & omne præsidium meum? Tu enim Deus & Dominus, frater & pater noster. Tu sacerdos & hostia, redemptor & iustificator, iudex & præmium nostrum. Ex tuo arbitrio pendet remissio peccatorum, iustificatio, perseverantia, salus æterna, & omne bonum nostrum. In tua charitate & misericordia, in tuis meritis, & pretio tui Sanguinis, omnem fiduciam meam colloco; & ex illis salutem animæ meæ expecto. Non meis operibus

L 5' confido.

confido, non meis virtutibus nitor; nosti imperfectū meum, teporem & languores animæ meæ: & ego ex parte cognosco, & ex animo cum gemitu confiteor. Scio me parum profecisse, & lumini ac gratiæ mihi communicatæ, non vt par est, respondisse. Scio negligentias meas multas ac magnas, & occulta mea, quæ nescio, pertimesco. Et ideo non intres in iudicium cum seruo tuo, neque facta ipsius, iustitiæ tuæ trutina pendas: sed impende ei pretium Sanguinis tui, & ex immenso meritorum tuorum thesauro supple defectus operum eius, & imple mensurā iustitiæ, vt cum fiducia in magno illo die tuo stare possit ante tribunal tuum, & sententiam illam tuam cum ceteris electis lætabundus excipere: *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum: & constitutione mundi. Amen.*

CON.

CONSIDERATIO XXXIX.

De Deo Protectore.

Protector dicitur ; 1. genera-
tim, quia omnem naturam
creatam cōseruat in sua spe-
cie, integritate, & bono sta-
tu naturæ consentaneo ; & quan-
tum cuiusque conditio fert, tuetur
eam à noxijs.

2. Speciatim dicitur *Protector*
respeçtu hominum, qui infinitis
periculis, & incommodis sunt sub-
iecti.

1. Quia ab innumeris peccatis
nos tuetur, in quæ quilibet nostrū
incideret, nisi eius benigna prote-
ctio nos muniret : nullum enim est
peccati genus, in quod, in tanta
naturæ imbecillitate, & ad malum
pronitate, non fuisset Diaboli
astu & potentia facilè impulsus, &
non quotidie adhuc impelleremur,

nisi ipse nos sua benignitate miris modis protegeret, *Vnde nemo potest in seipso gloriari*, quasi sua industria ipse omnia illa euitauerit: sed debet se coram Deo humiliare, & agnoscere suam imbecillitatem Dei-que benignitatem: nec minus gratias agere de malis quæ non fecit, quàm de bonis quæ fecit.

2. Quia sicut protexit nos ab innumeris peccatis, in quæ alioqui fuisset lapsuri; ita quoque protexit ab innumeris periculis damnationis æternæ, quam millies iam incurrissemus, nisi sua clementia nos protexisset. Quicumque enim est in statu peccati mortiferi, reus est ignis æterni, ad quem statim à Dæmonibus abriperetur, si Deus id ipsis permitteret. Vnde eo ipso quo nos protegit à peccato, ex consequenti, & mediatè etiam protegit à damnatione æterna.

3. *Quia non solum hac ratione*

nos

nos protegit à damnatione, sed etiam
immediatè, & directè. Nempe quo-
tiescumque re ipsa sumus in statu
peccati mortiferi: tunc enim sta-
mus ad portas inferi, & nihil ad
damnationem æternam superest,
quàm vt Deus iustissimam iram
suam erumpere gestientem, non
cohibeat; vel Diabolum nos abri-
pere ardentem, non coërceat; vel
causas alias creatas mortem nobis
illaturas, non auertat. Verum ipse
infinità clementiã suã, & iram suã
cohibet, vim Diabolicam compri-
mit, & causas alias, vnde mors alio-
qui nobis obueniret, sæpenumero
auertit: hoc modo nos à damnatio-
ne protegens, & seruans ad pæni-
tentiam, ac salutem.

4. Non solùm à peccatis, &
damnatione æterna, sed etiam
ab alijs innumeris calamitatibus
afflictionibus, tentationibus, in-
commodis nos protegit, in quæ

sine ipsius benigna custodia, eramus prolapsuri: & per quæ, in varia peccata, ac demum in æternum exitium eramus deuoluendi. Ipse enim certissimè nouit, quid ex singulis huiusmodi casibus, nobis esset obuenturum: quid animæ nostræ exitium, quid salutem esset allaturum, vnde ea quæ præuidet futura aliquandò exitio, sæpissimè sua benignitate auertit. Itaque de his omnibus quotidie illi gratiæ agenda.

5. Quia iustos peculiari cura protegit tanquam filios, & hæredes regni; sed maximè eos, qui se eius obsequio & gloriæ consecrarunt. Circa hos protectio est valdè singularis. Sunt enim veluti gemmæ pretiosæ & margaritæ in thesauris Domini. Vnde Dominus eos tanquam gemmas asseruat. *Et custodit ut pupillam oculi, quâ nihil homini carius: & protegit sub umbra alarum suarum, sicut gallina pullos suos.*

6. Quia

6. Quia etiam est *protector* beatorum, quatenus eos protegit ab omni lapsu, ab omni peccato, ab omni errore, ab omni tristitia, à morte, & omni incommodo corporis & animæ. Hoc autem facit quatenus custodit, & continuat in illis lumen gloriæ. Hoc enim si per cessationem diuini influxus aliquando extingueretur, mox desinerent esse beati, & rediret pristina infirmitas, & possent relabi in omnes nostras misérias, ac etiam in æternam damnationem.

CONSIDERATIO XL.

*De Deo ut est fortitudo
nostra.*

Dicitur *fortitudo nostra* 1. quia ipsius ope ex statu peccati & damnationis assurgimus ad statum gratiæ & filiorum Dei.

2. Ipsius

2. Ipsius ope vincimus hostes nostros fortissimos, & callidissimos, & omnes eorum machinas dissoluimus.

3. Ipsius ope subeuntur martyria, etiam à virginibus & pueris; & omnis tyrannorum sæuitia superatur; omnia mundi blandimenta contemnuntur.

4. Ipsius ope in rebus arduis prestatur perseverantia.

5. Ipsius ope conscenditur in cælum, & æterna vita obtinetur.

Denique, ipse est fortitudo Sanctorum, quia ipsius ope possunt omnia, quæ ad gloriam Dei & salutem animarum pertinent.

CONSIDERATIO XLI.

De Deo vi est firmamentum nostrum.

Dicitur *firmamentum nostrum*, quia omnis firmitas iustorum in iustis

in iustitia, & omnis constantia in bono contra omnes tentationes & difficultates incōcussa perseverans, ab ipso est.

2. Quia omnis firmitas beatorum in illo statu beatissimo ab ipso pendet, & ipsius decreto stabilitur.

3. Quia generatim omnis firmitas creaturæ, tam spiritualis quàm corporalis, quam habet vel in sua natura vel in suis ornamentis & perfectionibus, vel in suis operationibus, vel in suo statu, ab ipso solo pendet per eius potentissimum & immutabilem influxum.

PRE

P R E C A T I O

*Pro felicitateque Prædestinatione,
& electione ad gloriam
æternam.*

Ex disp. de Prædestinat. sect. 7.

Exaltabo te Deus meus Rex
& benedicam nomini tuo
in sæculum, & in sæculum
sæculi. Per singulos dies be-
nedicam tibi, & laudabo nomen
tuum in sæculum, & in sæculum
sæculi; quia ab æterno dilexisti
nos, & præparasti nobis regnū tuū
& consortium glorię tuę. Elegisti
nos in Filio ante mundi constitu-
tionem, & in adoptionem filiorum
per ipsius merita prædestinasti, vt
simus sancti & immaculati in con-
spectu tuo in charitate, & paratam
nobis hereditatem assequamur. Et
sicut ab æterno nos præscisti, & præ-
ordinasti vt simus conformes ima-
ginis Filij tui; ita in tempore voca-
sti, &

sti. & vocationem tuam secutos iu-
stificasti (communicato nobis Spi-
ritu tuo, pignore hereditatis nostrę)
& iustificatos glorificabis. si tamen
in iustitia permanferimus, si imagini
Filij tui conformes nos compati-
endo præstiterimus. Ita enim demũ
nos prædestinasti vt ei simus con-
formes in gloria, si fuerimus ei con-
formes in patientia. Hanc condi-
tionem meritò à nobis requiris, vt
membra non dissentiant à capite:
vt sicut Dominus noster à iustitia &
Patris obedientia, propter passio-
nes & tormenta, non recessit; ita nec
nos, ob huius vitæ afflictiones, ab
eius obedientia recedamus, sed om-
nia fortiter ad exemplũ ipsius per-
feramus: considerantes, quòd non
sunt condignę passiones huius tem-
poris ad futuram gloriam quæ re-
uelabitur in nobis. Meretur res tã-
ta omnem sollicitudinem in exe-
quendis mandatis, omnem tole-
rantiam

rantiam in sustinēdis aduersis, omnem constantiam in retinendo iustitiæ statu. Cogitasti de nobis cogitationes pacis, & non afflictionis; cogitationes salutis, & non interitus; vt nos vitæ æternæ & omnium bonorum tuorum consortes efficeres. Non occultis decretis salutis nostræ præiudicasti, neque gratijs incongruis selectis ei veluti insidiaris; sed seridò, non in speciem eam desideras, & procuras. Si enim cùm adhuc inimici essemus, Filium pro nobis mori voluisti, & per eius merita nos tibi in filios adoptasti, quanta sinceritate iam ages nobiscum, quando iam filij sumus effecti, & Spiritu tuo viuificati, vt paratam hereditatem adipisci possimus? Vel hoc vnum abundè sufficiat in signum sincerissimi amoris, ad omnem sinistram imaginationem ac suspicionem depellendam.

Iussisti

Iussisti nos esse securos ex parte
tua, præparato nobis auxilio, quo
certissimè iustitiam retinebimus
& salui erimus, nisi per nos stete-
rit, nisi auxilium oblatum neglexe-
rimus, & tuæ nos gratiæ subtraxeri-
mus. Posuisti omnia in arbitrio no-
stro, perinde ac si solis naturæ viri-
bus regnum obtinendum esset. Iu-
stificati enim, per gratiam tuam
non minùs facilè in iustitia accepta
perseuerare & legem diuinam im-
plere possunt, quam hominibus po-
liticis per naturam facilè est iusti-
tiam politicam externamque in se
tueri, & legem ciuilem implere.
Nemini hoc incredibile aut mirum
videatur. Non enim duro nos iu-
go, & graui onere premi voluisti,
sed suauis & facili, vt mandatorum
tuorum viam currere possemus
alacres. Postulat iustitia politica,
vt Magistratibus per omnia ciuis
obtemperet, & opere externo ne-
minem

om-
iu-
co-
nis;
itus;
bo-
res.
stræ
con-
sed
ide-
huc
obis
nos
fin-
ian-
Spi-
he-
Vel
n fi-
om-
a ac
fisti

minem lædat; non blasphemet, non peieret, non occidat, non percutiat, non maledicat, non conuictetur, nõ mœchetur, non furtum committat, non pacta violet, nõ vectigalia fraudet, in cõtractibus neminem circũueniat, non inebriet. Hæc omnia iustitia politica complectitur. Non parũ est difficultatis, vt hæc omnia per naturam præstentur. Quotus enim quisque est infidelium, vel eorum qui iustitiæ Christianæ sunt expertes, qui ista omnia præstiterit? At innumerabiles sunt qui per gratiam tuam, vniuersam legem ita seruant, vt non solùm à prauo opere exterius abstineant, sed etiam mentem à prauo affectu interius puram præstent, & in iustitiæ totius amore cultuque perpetuò retineant. Collocasti itaq; & perseuerantiam & prædestinationis complementum & totam salutem nostram in arbitrio nostro, vt si velimus,

mus,

mus, salui simus; & si velimus, pe-
reamus. Apposuisti nobis vitam &
mortem, vt ad vtrum libuerit, ma-
num extendamus. Exigis à nobis
conditionem iustissimam, à qua
omnia pendere voluisti, & ipsam
ab arbitrio nostro: nimirum vt do-
num iustitiæ, nullis nostris meritis
nobis collatum, conseruemus. Quæ
sanè conditio nobis per gratiam
tuam facilis est, eamque omninò
præstabimus, si protectionem & o-
pem gratiæ tuæ assiduè imploraue-
rimus; eique, vt par est, & sicut pos-
sumus & debemus, fuerimus cœo-
perati.

Si ergo perierimus, non tuis de-
cretis, non auxiliorum inopiæ, non
incongruis gratijs, sed nostræ fo-
cordiæ assignare debemus. Omni-
bus enim fidelibus, & maximè iu-
stificatis, auxilium tuum, quod ad
orationem est necessarium, semper
adest per fidei & spei donum; sicq;
omni

omni tempore ad te per orationem
confugere possunt. Huius autem
interuentu in omni eventu auxiliū
necessarium & sufficiens ad cetera
omnia, ad vincendas tentationes,
ad implenda mandata, & ad perse-
uerandum in iustitia certissimè ob-
tinebunt. quo auxilio obtento so-
lūm superest, vt illo vtantur, eique
sicut par est, & facilè possunt, coo-
perentur. *Iugum enim tuum suauis est,*
& onus leue: & quæ per se carni
molesta sunt & difficilia, per gra-
tiam tuam suauia sunt & expedi-
ta. Nihil ergo ex parte tua nobis
deest, nihil est cur firmissimam &
certissimam spem in tuo auxilio
collocare non debeamus: tota du-
bitatio, & euentus ambiguitas est
ex parte nostra. Longè felicior est
conditio nostra, quàm si (vt inimi-
ci gratiæ tuæ volebant) naturæ
viribus omnia præstari possent, &
hisce solis relictī essemus. Nunc

enim non solum nostra industria, sed etiam tua singularis prouidentia in salutem nostram excubat. Hęc torpentes excitat, iacentes erigit, labantes retinet, languentes corroborat, deficientes animat, & mille modis ad salutem dirigit ac impellit. Denique tantum præbet vel offert auxiliij, vt omnia sint faciliora & magis expedita per gratiam, quàm illi hæretici ea volebant esse per naturam.

Si ergo certò salui esse volumus, si nostram electionem ratam certamque efficere, Primò semper in preces piasque cogitationes simus intenti, assiduè Dominum deprecantes, vt sua nos prouidentia custodiat, & ita regat sicut nouit expedire nostræ salutis. Fieri nequit, vt qui hoc continuò flagitat, non saluberrimè ab ipso dirigatur. Hoc est quod maximè nos vult petere, hoc sæpiùs promisit se petenti-

M bus

bus daturum. Et ego, inquit, dico vobis, petite & dabitur vobis, quaerite & inuenietis, pulsate & aperietur vobis. Omnis enim qui petit accipit, & qui quaerit inuenit, & pulsanti aperietur. Ecce quoties idem ingeminat, vt nullo modo dubitemus nos obtenturos. Deinde semper sumus solliciti, ne vnquam diuinæ gratiæ desimus, ne eam in vacuum recipiamus, socordia nostra ei non cooperantes. Parum nobis proderunt diuinæ inspirationes & auxilia gratiæ, si ad alia conuersi, sinamus illa effluere; si semen illud caeleste vel à volucris cæli permittamus absumi, vel à spinis suffocari. Excitādus animus, vt attentè consideret quid Deus à nobis requirat, ad quid inuitet, quid interiori consilij inspiret. Hoc, abruptis omnibus sæculi vinculis, amplectamur, hoc persequamur, hoc firmiter vsque in finem teneamus.

Ita semper simus comparati & in-
tenti, ac si quotidie suprema nobis
instaret hora, & in omnibus eliga-
mus & faciamus quod illo tempo-
ris articulo nos volemus fecisse.
Hæc si præstiterimus, sicut verè
possumus, & rei magnitudo mere-
tur, certissimè salui erimus; &
prædestinationem nostram diuina
benignitate inchoatam, diuinę gra-
tiæ auxilio complebimus. Immensa
planè est hæc Dei in nos benigni-
tas, qua nobis sibi in filios adopta-
tis, potestatem fecit sui regni, tam
suauis & potenti prouidentia nos
gubernans, vt æterna vita & gloria
sit in manu nostra, & nulla creatu-
ra salutem nostram impedire pos-
sit, nisi ipsi velimus. *Certi enim su-
mus, quia neque mors, neque vita, ne-
que Angeli, neque principatus, neque
virtutes, neque instantia, neque futura,
neque fortitudo, neque altitudo, neque
profundū, neque creatura alia poterit*

nos separare à charitate Dei, qua est in
Christo IESV Domino nostro.

Tibi sæculorum Regi immor-
tali & inuisibili, tibi misericordia-
rum Patri, Conditori, Redempto-
ri, & Salvatori nostro, tibi om-
nium bonorum nostrorum aucto-
ri, honor & gloria, & benedictio,
& gratiarum actio ab omni creatu-
ra, in omnes generationes sæculi
sæculorum. Amen.

CONSIDERATIO XLII.

De Deo ut est vita nostra.

DEUS generatim *vita* dicitur
I. tanquam fons omnis vitæ
nam omnis vita & suprema, & me-
dia, & infima; Angelorū, hominū,
animalium & plantarū, ab ipso est
tanquam quædam illius vitæ fonta-
lis adumbratio vel participatio, cla-
rior vel obscurior: & omnis vita in
ipso eminenter, & ab æterno, &
sine mensura continetur.

2. Qui

2. Quia ipse est vita infinita, immensa, æterna, tum formaliter, tum obiectiuè. Formaliter quidem, quia vita suprema formalis in ipsius visione, amore & fruitione consistit. Ipse autem est sua visio, suus amor, sua fruitio; ac proinde est sua vita formalis. Obiectiuè verò est sua vita, quia est sua vitalis essentia, in cuius visione, amore, & gustu, vita formalis æterna & beata consistit. Vita eius infinita est, sicut visio eius & amor, & gaudium de essentia sua, quæ est bonum infinitum, in quo infinita bona continentur. Itaque sicut totam sapientiam suam, totum amorem, totum gaudium suum à seipso habet tam ex parte obiecti, quàm ex parte ipsius, ut sic dicam, actus vitalis; ita totam vitam suam ex utroque capite, & secundum utramque considerationem à seipso habet.

M iij 3. Dici;

3. Dicitur *vita* omnium rerum, etiam possibilium, secundum esse obiectiuum & intelligibile. Omnia enim in illo viuunt per suas ideas, & conceptus æternos, quibus illa concipit, & intelligit. per illos enim conceptus existunt omnia in mente diuina obiectiuè, & lucent non minùs, ac si foris existerent. Atque hoc modo accipiunt quoddam esse vitale, & æternum, quod nihil est aliud quàm à mente diuinâ intelligi. Ratione huius conceptus vitalis, omnia dicuntur viuere in Deo, sicut opus in mente artificis.

Quartò, peculiariter dicitur *vita nostra*.

1. Quia cū mortui essemus peccatis, & addicti morti æternæ, quæ mors secunda dicitur, ipse ab utrâque nos per filij mortem liberauit; & vitam gratiæ, per quam possemus peruenire ad vitam æternam, nobis infudit.

2. Quia

2. Quia non semel tantū vel bis mortuos peccatis viuificat, sed centies, & millies; imò paratus est omnes omninò peccatores, quotiescūque se per peccatum occiderint, & vitam diuinā in se extinxerint, iterum viuificare, si ad ipsum per veram pœnitentiam confugerint. Imo innumeris modis eos ad vitam hanc vocat, allicit, inuitat, compellit.

3. Dicitur *vita nostra*, tum quia est causa omnium donorum gratiæ, & gloriæ, quibus vitam æternam, diuinam, sublimissimam, & beatissimam viuemus; tum quia ipse est obiectum vitæ æternæ, cū in ipsius visione & fruitione vita æterna consistat.

CONSIDERATIO XLIII.

De Deo, ut est Spes nostra.

Spes nostra dicitur; 1. quia ipse est summum bonum, quod supra omnia, & præ omnibus bonis desideramus, & speramus; ad quod cor nostrum & tota spes nostra ultimò anhelat.

2. Quia ipse est, per cuius infinitam benignitatem, sapientiam, & potentiam speramus, siue agatur de medijs, siue de ultimo fine. Nemo enim præter illum potest nobis illa præstare. Itaque ipse est spes nostra, & tanquam summum bonum quod speramus, & tanquã auctor & adiutor, cuius ope speramus obtinere.

3. Etiam Christus dicitur spes nostra, ratione meritorum, per quæ confidimus nos omnia ad salutem necessaria, & ipsam salutem obtenturos.

tenturos: sine quibus nulla spes salutis superest. Denique dicitur Deus spes omnium finium terra & in mari longè, quia omnes nationes à Deo bona sua expectant, & ab illo petunt.

CONSIDERATIO XLIV.

De Deo ut est Salus nostra.

Salus nostra dicitur; 1. quia liberat nos ab æterna morte. Imo quantum in ipso est, liberat omnes homines, soluendo pretium abundantissimū, quod infinitis peccatoribus, & infinitis peccatis abolendis sufficiat.

2. Quia est causa donorum gratiæ, & omnium bonorum operum, quibus salutem æternam meremur: & tota huius mundi machina eò dirigitur, ut salutem æternam consequamur. Omnia enim propter electos.

M 5.

3. Quia

3. Quia est auctor & fons donorum gloriæ in quibus salus æterna formaliter consistit; nempe visionis & fruitionis Dei.

4. Quia ipse est obiectum salutis æternæ, vnde tota æternæ vitæ essentia, excellentia, suauitas, & duratio interminabilis dependet. Ipsū enim videre; amare, gustare, vita æterna est, & ipsius, & omnium Sanctorum.

CONSIDERATIO XLV.

De Deo ut est pax nostra.

Dicitur *Pax nostra* 1. tanquā auctor omnis pacis & quietis animorum; cū ipse sit auctor omnis boni, quod homines concupiscunt & quo obtento, conquiescunt.

2. Peculiariter Christus dicitur *Pax nostra*, quia est auctor magnæ illius reconciliationis cum Deo, & diuina

diuina iustitia, à qua nobis impendebat æterna punitio. Porrò ita nos reconciliauit, vt non solùm Dei iram auerterit, sed etiam ex inimicis, filios Dei & heredes fecerit regni.

3. Dicitur *Pax nostra*, quatenus diffidium quod erat inter Iudæos, & gentes sustulit, utrosq; copulans in vnum populum; iuxta Apostolũ ad Ephes. 2.

4. Quia omnis animi quies, omnisq; consolatio, ab ipso est; & per ipsum confidimus nos vitam æternam, & plenissimam animi quietem obtenturos.

5. Quia in Deo erit omnium desideriorum nostrorum impletio, & perfectissima quies animorum, cum nihil ampliùs supererit desiderandum. Nam quicquid secundum rectam rationem desiderare poterunt, plenissimè possidebunt;

CONSIDERATIO XLVI.

De Deo ut est Pater noster.

Dicitur *Pater noster*, i. ratione nature, quia nos ad imaginem & similitudinem suam formavit, & capaces sue diuinitatis condidit. Hinc mens nostra per intellectum, memoriam, & voluntatem, habet immensam quandam amplitudinem & capacitatem, qua potest se ad infinita extendere, & infinita in se complecti: *infinita* inquam, quia sine fine plura, & plura; adeo ut capacitatis ipsius nullus sit terminus. Imò ita per lumen gloriæ potest expandi, ut ipsam Dei immensitatem intra se capiat. Hac ratione magnam habet cum Deo similitudinem tanquam filius, vel filia cum parente. Accedit, quod sicut Deus potest infinita creare in esse naturæ, ita mens potest
infinita

infinita creare in esse intelligibili, infinitarum rerum conceptus in se formādo, per quos res illæ quoddā esse intelligibile, & obiectiuum in mente accipiunt. Hęc omnia ipsius immensitatem, & similitudinem cum Deo insinuant, ratione cuius, meritò Deus *Pater noster* dici potest. Sic Deutero. 32. *Numquid non ipse est pater tuus qui possedit te, & fecit, & creauit te?*

2. Dicitur *Pater noster* in oratione Dominica, & passim in nouo Testamento, ratione donorum gratiæ; Nempe fidei, spei, charitatis; per quæ dona adhuc magis & sublimiùs ei assimilamur; & maximè ratione spiritus diuini, qui cum his donis communicatur, vt nos inhabitet, & sua præsentia sanctificet, protegat, gubernet, &c. Et hac ratione efficit nos filios adoptiuos; Nempe communicando nobis suam naturam. & suum Spiritum.

per donum gratiæ, cui dono suum Spiritum quasi annexuit, vt alibi fufius explicuimus. Filiatio enim oritur ex quadam naturæ communicatione.

3. Dicitur *Pater noster* ratione donorum gloriæ, per quæ perfectissimè, & altissimo modo ei assimilamur; adeò vt altior, & maior similitudo realis & intrinseca cum Deo esse nequeat. Per illa dona planè in nobis completur filiatio diuina, quæ per creationem fuit quasi inchoata in radice; per iustificationem prouecta in gradum altiore & supernaturalem; tandem in glorificatione prouehitur in statum altissimum & planè Deiformem, & omninò completur. Hoc modo omnes Beati dicuntur filij Dei, & Deus dicitur *Pater futuri seculi*.

Denique dicitur *Pater*, quia pro-
uidentia paterna nos gubernat, &
nobiscum

nobiscum agit: sicut Princeps qui subditos suos, tanquam Pater filios tractat, Pater Patriæ vocatur. Psal. 102. *Quomodo miseretur Pater filiorum, misertus est Dominus timentibus se.* Sap. 14. *Tua Pater providentiæ gubernat omnia.*

PRECATIO

*Ad Deum Creatorem & Patrem
rerum omnium.*

Ex lib. 2. de Immort. animorum c. ult.

Quo ibo à spiritu tuo, & quò
à facie tua fugiam? Si as-
cendero in cælum, tu illic es;
si descendero in infernum,
ades. Si sumpsero pennas meas diluculo,
& habitauero in extremis maris:
etenim illuc manus tua deducet me, &
tenebit me dextera tua. Væ mortali-
um mentibus sua malitia occæca-
ris! Væ cordibus insipientium, te-
nebris peccatorum obsitis! Cælum
& terram

& terram imple, & tamen à plurimis non agnosceris: omnibus intimè præsens ades, & ignoraris. Omnia creas, formas, nutris, perficis, sustentas, gubernas; & te horum omnium fontem & auctorem negant. Omnibus dās esse, & te esse non credunt. Infinitis modis tuā potentiam, sapientiam, bonitatem, misericordiam & iustitiam prædis, omniumque oculis ingeris; & tamquam cæci non percipiunt. Omnis te natura rerum prædicat, & ad prædicationem tam illustrem obsurdescunt. *Cæli enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annuntiat firmamentum.* Omnia clamant; *Ipsè fecit nos, & non ipsi nos: nec fortuitus atomorum concursus.* Ipsè sua potentia nos è nihilo in hanc lucem eduxit: ipse sua sapientia formavit, & hanc speciem & pulchritudinem impressit: ipse sua bonitate conseruat, sua

uat, sua prouidentia gubernat, & in suum finem dirigit singula. Clamor iste totius creaturæ toto orbe personat, vt neminem latere queat, nisi qui dæmonio surdo obsessus tenetur.

Vnde enim nisi ab omnipotentia & sapientia tua rapidissimæ cælorum vertigines? Vnde rarissima illa motuum harmonia, numquam intercisa, numquam vacillans, eodem semper tenore inclinabiliter perseuerans? Vnde animantium structuræ, & multiplices ac mirabiles formæ? Vnde innumerabiles illę & aptissimę partium tum inter se, tum ad totius corporis speciem, proportiones & symmetriæ? Vnde singularum partium infinite multiplex interna temperies, & externa conformatio ad proprias cuiq; functiones congruentissima? Vnde seminum stupenda vis, qua omnium corpora, & corporum
particulæ

particulę summa arte disponuntur, formantur, & suos in fines aptantur? Nihil horum à se esse potest, quia nec proter se: nihil sibi esse finis, vnde nec principium. Sed neque à fortuna vel casu, in quibus nihil ratum & firmum, nihil ordinatum, & suis constans mensuris: sed omnia confusa, incerta, ἀζαζιis plena.

Neceffe est ergo hæc omnia ab aliqua mente procedere, quæ & sapientia sua tam mira & infinita potuit excogitare, & potentia exequi, & prouidētia gubernare. Hanc mentem te esse dicimus Deum ac Dominum nostrum. Tu ergo omnium origo, omnium causa effectrix, omnium forma, omnium finis, omnium sustentaculum, firmitas, conseruatio. In te ab æterno præexistunt omnia non confusè, sed ordinatissimè, modo tamen simplicissimo, & in esse quodam

dam purissimo : sicut opus artificis priusquam fiat exterius , latet interius per artem in mente architecti, illique soli est conspicuum. In te, & ex te, & per te, & ad te sunt omnia , & tu supra omnia. Omni enim magnitudine tu diffusior, omni æternitate antiquior, omni potentia fortior, omni luce clarior, omni pulchritudine gratiosior, omni voluptate dulcior, omni honore sublimior, omni secreto interior, omni altitudine celsior, omni profundo inferior. Tu summus simul & optimus, potentissimus & benignissimus, misericordissimus & iustissimus, secretissimus & presentissimus, pulcherrimus & fortissimus, stabilis & incomprehensibilis; immutabilis, & omni amutans: numquam novus, numquam vetus, innouans omnia, & in vetustatem deducens superbos, & nesciunt; Semper agens, & semper quietus;

quietus; omnia creans, nutriendus & perficiens: omnia portans, implens & protegens: omnibus superior & inferior, interior & exterior. Superior per gubernationem, inferior per sustentationem; interior per penetrationem, exterior per circumdationem. Quam mirè & benignè nobiscum agis, ô infinita maiestas! Tu solem tuum oriri facis super bonos & malos, & plus super iustos & iniustos. Tu in perduelles, qui leges tuas proculcant, nomen tuum blasphemant, providentiam pernegant, Ecclesiam oppugnant, copiosè thesauros tuæ bonitatis effundis, omnibus huius vitæ copijs eos locupletans, & ad poenitentiam, vt etiam æternorum participes fiant, inuitans. Quæris nos cum nihil desit tibi. Amas, nec æstuas; zelas, & securus es; irasceris, & tranquillus es; poenitet te, non doles; opera mutas, & non mutas.

mutas consilium. Numquam inops,
 & gaudes lucris; numquam auarus,
 & vsuras exigis. Reddis debita, ni-
 hil debens; donas debita, nihil per-
 dens. Et quid dicimus Deus meus,
 vita mea, lumen & dulcedo cordis
 mei? quid dicimus, cū de te lo-
 quimur, qui supra omne eloquium
 ineffabilis, supra omnem mentem
 incōprehensibilis? Sed hoc ipsum
 de te dicendum & cognoscendum
 erat, te omni eloquio & cogita-
 tione esse præstantiorem. Væ om-
 nibus qui ignorant te. Væ væ om-
 nibus, qui cū norint te, nō seruiūt
 tibi, non seruant sanctissimas le-
 ges tuas. Væ væ væ omnibus qui
 oppugnant, vel contemnunt (vt
 faciunt hæretici & atheistæ) saluta-
 rem doctrinam, quam per Filium
 reuelasti, & per sponsā eius Eccle-
 siam Catholicā nobis proposuisti.
 Tu qui fons es omnis boni, lucem
 miserationū tuarum super miseras
 istorum

istorum omnium mentes effunde, vt aduertant cæcitatem & errores suos; vt videant æternæ salutis discrimen quod certissimè illis impendet: vt amplectantur lucem doctrine tue, quam per Ecclesiam omnibus proponis, & sic illuminati tuam maiestatem ac prouidentiam agnoscant timeant, ament, laudent, venerentur, & hîc pro tempore huius vite, & postea in omnem æternitatem Amen.

CONSIDERATIO XLVII.

De Beatitudine Dei.

Beatitudo formalis naturæ rationalis, hominis & Angeli consistit in clara visione Dei, summi boni nostri, eiusq; amore & fruitione. Vnde Dei beatitudo formalis consistit in clara visione sui, in sui amore & fruitione. Ipse enim sicut est summum bonum

bonum hominis & Angeli; ita etiam est summum bonum sui: nec potest fingi aliud bonū ipso maius, aut excellentius, cuius visione & fruitione ipse sit beatus. Tantum itaque est bonum ipse Deus & diuina essentia, vt sola ipsius visio & fruitio, seu gustus dulcedinis ipsius, etiam Deum ipsum beatum faciat; sicut amor sui facit ipsum iustum & sanctum.

Itaque Deus *Beatus* dicitur quia seipsum clarè videt & amat, & seipso fruitur, tanquam summo bono suo. Vnde cum seipsum comprehensiuè & infinite videat, & amet, & de se infinite gaudeat; necesse est ipsum infinite beatū esse; & ipsius beatitudinem formalem prorsus esse infinitam: nam isti tres actus prorsus adæquantur obiecto, quod prorsus est infinitum.

2. Dicitur *Beatus*; quia per essentiam beatus est, sicut & infinitus, &

tus, & sanctus: imò ipse est sua beatitudo formalis. Ipse enim est sua visio, suus amor, suum gaudiũ, sua delectatio &c. Non enim hæc in ipso sunt accidentia, vel actus vitales elicitivi luminis gloriæ in intellectu vel voluntate ipsius, sicut in Angelis & hominibus; sed sunt ipsa simplex forma per se subsistens, quæ est ipsius essentia: quod maximè est admirabile.

3. Dicitur *Beatus*; quia non solum est sua beatitudo formalis, sed etiam est sua beatitudo obiectiva; cuius visione & fruitione & ipse, & omnes sancti sunt beati: ipse enim non solum est sua visio, suus amor, suum gaudium; sed etiam est sua essentia, & suum summum bonum; & obiectum, in quo omne bonum, cuius visione & fruitione, & ipse beatus est, & omnes sancti beatificantur. Itaque ipse, & ex parte actus, ut sic loquar, & ex parte ob-
iecti,

lecti, à se beatus est; atque adeò est sua beatitudo tã formalis quàm obiectiua.

4. *Beatus* dicitur; tanquam auctor omnis beatitudinis, in Angelis & hominibus. Ipse enim illos condidit ad imaginem, & similitudinem suam, vt eos beatitudinis suæ faceret participes; deinde, eis gratiæ dona infudit, quibus possent eam mereri, eiusque se dignos præstare; & perseuerantibus in statu gratiæ, post mortem infundit lumen gloriæ, vt eum clarè videre, eiusque dulcedine, & pulchritudine frui possint, in quibus actibus consistit nostra beatitudo. Quare cum omnis beatitudo ab ipso descendat, sitque participatio quædam beatitudinis ipsius, necesse est ipsum modo infinitè excellentiori beatum esse.

N

CON-

CONSIDERATIO XLVIII.
De Deo ut est gloria nostra.

Gloria nostra dicitur Deus, tum effectiue, tum obiectiue. *Effectiue* quidem, tum quia est causa omnium bonorum nostrorum, de quibus in hac vita aliquo modo gloriari possumus: tum quia est causa gloriæ illius sublimissimæ & æternæ futuri seculi, & omnium donorum, ex quibus illa tanquam splendor emicabit. *Obiectiue*, quia ipse est obiectum, mensura & fons omnis gloriæ, & beatissimi illius status, in quo omnes beati ipsum videndo, amando, gustando, seu fruendo, deificabuntur, & deiformes efficiuntur instar diuinitatis fulgentes. Tantum enim bonum est Diuinitas, ut ipsam videre, amare, & gustare, sit summa & æterna gloria.

Christus

Christus etiam dicitur gloria nostra meritorie; quia omnis gloria nostra in ipsius meritis tanquam in causa fecundissima continetur, & ex illis in nos promanat. Potest etiam ipse dici gloria nostra quasi formaliter; quatenus est caput nostrum, & nos eius membra: sicut beata Virgo dicitur gloria caelestis Ierusalem; & Iudith gloria Ierusalem terrestris.

CONSIDERATIO XLIX.

*De Deo ut est Pater futuri
seculi. Isaia 9.*

Hoc nomē conuenit Christo duplici ratione, secundum humanitatem, & secundum diuinitatem: & quatenus secundum diuinitatem ei tribuitur, conuenit etiam toti Trinitati. Dicitur itaque Pater futuri seculi.

Nij

1. Quia

1. Quia est auctor & propagator omnium iustorum & filiorum Dei, qui erant futuri tempore noui Testamenti; & omnium bonorum istius status: sicut enim omnes Iudæi secundum carnem propagati sunt ex Iacob per duodecim filios veteris Testamenti Patriarchas; ita omnes iusti, qui sunt Iudæi & Israëlitarum spirituales, propagati sunt à Christo, qui fuit verus Israël, per duodecim Apostolos noui Testamenti Patriarchas. Vocatur autem hoc tempus, seculum venturum; quia tempore veteris Testamenti erat in summa expectatione.

2. Altiori modo, quia est auctor & parens omnium beatorum hominum, qui in futuro seculo post resurrectionem regnabunt in celo. Ab ipso enim omnia sua bona acceperunt: ipse eos ab æterna morte liberauit, ipse illis omnia salutis

tis

ris media, omnemque gratiam,
qua vitam æternam obtinere possent,
meruit.

Itaque ipse est auctor omnis glo-
riæ corporis & animæ, qua in cælo
fulgebunt. Ipse inter Sanctos erit
sicut sol inter sidera. Quare cum ipse
suis meritis sit causa hominibus il-
lius beatissimi status, & omnis glo-
riæ; quæ ibi obtinebunt, merito di-
citur *Pater futuri seculi*.

3. Dicitur *Pater futuri seculi* se-
cundum diuinitatem. Nam diuini-
tas causa fuit quod Christus genus
humanum redemerit; & à diuinita-
te merita vim illam nos saluandi ha-
buerunt. Denique diuinitas est cau-
sa principalis efficiens omnium do-
norum gratiæ & gloriæ, & illius
beatissimi status. Vnde Christus
quatenus Deus, non solum est *Pa-
ter futuri seculi*, qua parte hoc secu-
lum complectitur homines bea-
tos (sicut quando consideratur

vt homo) sed etiam qua parte complectitur Angelos. Nam Angeli omnem suam gloriam, & esse suum Deiforme habent à Christo, nō vt est homo, sed vt est Deus. Vnde omnes sunt filij Dei, vtpotè Deificati & Deiformes per dona glorię.

CONSIDERATIO L.

*De Deo vt est vltimus finis
omnium.*

ID quod est primum rerum principium, necessariò etiam est finis omnium. Nam primum principium, inefficiendo & producendo extra se, non potest vltimò intendere alterius bonum, quàm suum; ratio est quia cætera omnia sunt infinito intervallo infra ipsum posita. Vnde illorum bonum non est tanti momenti, vt possit in illo vltimò conquirere: imò est instar nihili. rara

ram illo ; cum res omnes sint instar nihili ad ipsum collatæ. Debet ergo intendere vltimò bonum suum, nempe suam gloriam : quia nullum potest concipi bonum maioris momenti, quod possit ab eo intendi vel appeti. Nam omnis gloria Dei, quatenus est bonum Dei, infinite pluris æstimanda est, quàm omne bonum creaturæ, quatenus est bonum creaturæ.

Porro duplex est finis ; nempe *finis-qui*, & *finis-cui*. *Finis-qui* dicitur bonum illud quod appetitur, & ad quod obtinendum, laboratur. *Finis-cui* est personâ cui illud bonum appetitur.

Deus itaque est vltimus *finis-cui* respectu rerum omnium ; quia est cuius gratiâ, & ad cuius gloriam condita sunt omnia. Ipse propter gloriam suam vult & operatur omnia, & permittit omnia, quæ permittuntur. Vnde

N iij Pro-

Proueb. 16. *Omnia propter se-met-
ipsum operatus est Dominus ; impium
quoque ad diem malum. Qui enim se-
met ipsum impium fecit, eum Do-
minus supplicijs æternis ad laudem
iustitiæ suæ destinat.*

2. *Peculiari modo est ultimus
finis-qui: & ultimus finis-cui respectu
naturæ rationalis. Est ultimus fi-
nis-qui istius naturæ, quia hæc sola
est illius capax, & sola est condita vt
illo fruatur, tanquam summo bono
suo; cum nihil sit præstantius, quod
tibi possit appetere. Vnde debet
illum desiderare, & omnibus mo-
dis quærere tanquam summum bo-
num suum ; idque in suum cour-
modum, vt illo fruatur, & dulce-
dine eius delectetur.*

*Est etiam ultimus finis-cui respec-
tu eiusdem naturæ ; quia omnes
beati omnem suam beatitudinem,
omniaque sua bona debent referre,
& re ipsa semper referunt ad ipsius
gloriam.*

gloriam, ita vt suam beatitudinem, suam gloriam, & omnia bona pluris æstiment, & magis ament vt sunt bona Dei, quibus Deus glorificatur, laudatur, benedicitur; quàm vt sunt bona ipsorum propria, quibus ipsi perficiuntur, beatantur, & glorificantur. Vnde beati dupliciter gaudent de gloria, & bonis suis. 1. quatenus considerant illa vt bonum proprium, adferens illis summam excellentiam, summum gaudium, & summam suauitatem, qualè nulla alia perfectio intrinseca adferre potest.

2. Quatenus considerat illam vt bonum Dei, ad æternam eius gloriam, & laudem pertinens. Et hoc gaudium est præcipuum quod habent de sua Beatitudine, & donis gloriæ. Illa enim beatitudo non solum est ipsorum summa perfectio, & excellentia & gloria obiectiua; sed etiam est gloria Dei formalis.

Nosse enim, amare & frui Deo, est formalis gloria ipsius extrinseca, qua nulla potest cogitari maior: & est intrinseca Sanctorum gloria, & beatitudo. Hinc fit vt longè pluris faciant suam beatitudinem intrinsecam vt est bonum & gloria Dei, quàm vt est bonum proprium.

Denique dicitur Deus *ultimus finis* creaturæ rationalis, quia omnes Angeli, & homines Beati in omnem æternitatem ita in illius visione, amore, & fruitione conquiescunt, vt nihil vltius desiderare possint; sed omnium desideriorum suorum terminam, & quietem beatissimam in illo habeant, & possideant.

PRE

P R E C A T I O

*Ad Deum Qui est Ultimus finis
noster.*

Ex lib. 14. de Perfect. cap. 6.

Filij hominum usquequò graui
corde, ut quid diligitis vanita-
tem, & queritis mendacium?
Vanitas sunt omnia ista quæ
tanto studio sectamini, honores, di-
uitiæ, voluptates, quorum causa
omnes animæ opes, quibus solida
& æterna poteratis comparare, fru-
strà expenditis. *Vanitas vanitatum
& omnia vanitas*, dixit Ecclesiastes
ista omnia expertus, & alta mente
contemplatus. Meritò *vanitas*, quia
ad finem ad quem conditi sumus,
nihil profunt, sed plerumque etiam
plurimum obfunt. *Mendacia* sunt
omnia ista, promittentia felicitatem,
& adferentia miseriam. Verè
filij hominum, non filij Dei, qui ista
N 6 quærunt;

quærunt, mente cæca, cupiditate
 inconsulta, labore inutili & pernicio-
 so. Non ad ista creati sumus, &
 in hoc mundo constituti; non in illis
 situm bonum nostrum, & requies
 nostra: terrena sunt & temporanea,
 non possunt animum, cuius natura
 cælestis & æterna, cuius capacitas
 immensa, cuius dignitas superat An-
 gelis, perficere vel satiare. Quod
 ergo est verum bonum nostrum?
*Quis ostendet nobis bona? signatū est su-
 per nos lumē vultus tui Domine, dedisti
 lætitiā in corde meo.* Solum lumē Fi-
 dei hoc bonum nobis ostēdere po-
 test, & viam qua ad illud perueni-
 tur: cuius rei cognitio incredibilem
 animo lætitiā adfert. Quid enim
 optabilius quàm nosse summū bo-
 num, finemque vltimum, & tenere
 viam certissimam qua ad illud per-
 venit? sine hac notitia, omnis alia
 sapientia inutilis, nec sapientiæ no-
 mine digna.

Hac

Hac omnes illi antiqui Philoso-
phi destituti fuerunt, & ideò euanue-
runt in cogitationibus suis, ni-
hil commodi ex omnibus suis stu-
dijs & laboribus reportantes. *Quis*
enim nouit sensum Domini, nisi
*spiritus Domini qui scrutatur profun-
da Dei, per quæ nobis hoc abdi-
tum Dei consilium est reuela-
tum? Benedicant te cali, terra, mare,*
& omnia quæ in eis sunt, laudent
& superexaltent in sæcula, quia
ante omnia sæcula tibi cura fuit de
nobis, & in primo Trinitatis
tuæ consistorio benignissimum de
nobis consilium cepisti, vt nos Di-
uinitatis tuæ, omniumque bo-
norum & gaudiorum tuorum fa-
ceres participes. Quis non obstu-
pescat ad tantam benignitatem &
dulcedinem? quis hoc vmquam
sperare vel diuinare potuisset? sed
ita placuit infinitæ illi bonitati,
cuius indoles est, ineffabilibus
N 7 modis

modis se diffundere & communi-
care. Solus bonis tuis in tua æterni-
tate fruebaris, nullius egens, ipse
tibi, qui bonum es infinitum, ad
omnem beatitudinem sufficientis-
simus. Neque tibi voluptas dulciss-
sima societatis & amicitiae in Per-
sonarum trinitate deerat, cum inter
Patrem, Filium, & Spiritum fan-
ctum summa sit societas, summa
amicitia, summa omnium bono-
rum, gaudiorum, & consiliorum
communicatio. Itaque non egebas
creaturæ consortio, nec aliquid tibi
commodi per eam accedere pote-
rat: nihilominus bonitatis tuæ in-
dulgens propensione, nos condere
voluisti, ut ad consortium bonorum
ac gaudiorum tuorum eueheres.

Infinitum inter te & nos est in-
teruallum, non loci, sed naturæ, ut
qui infinitè supra omnia eleuatus
superemines, intercedentibus infi-
nitis rationalis naturæ gradibus,
quos

quos in tua sapientia & potentia dispositos contines: nihilominus tanta est potentia bonitatis tuæ, ut mentem nostram supra omnia creata & creabilia eleuare possis, & miro modo absque medio tibi per uisionem, amorem, & gaudium coniungere. O admirabilem, beatam & gloriosam unionem, in qua simul & summum bonum nostrum, & summa gloria tua reposita! per illam enim efficimur participes Diuinitatis & omnium bonorum ac gaudiorum tuorum; & per eandem Diuinitas tua summè fulget extra se in speculo mentis creatæ, sicut intra se fulget sibi. In alijs rebus creatis, ut in mundi fabrica, & varijs rerum gradibus, elucent tenues quidam radij Diuinitatis tuæ, ex quibus tuam potentiam, sapientiam, bonitatem quasi coniectando cognoscere possumus: at in mente nostra sic

stra sic eleuata & vnita tibi splendet tota Diuinitatis plenitudo, totaque relucet eius pulchritudo; ita vt quamuis in se vnica fit, miro tamen modo multiplicetur, vt tot videantur esse Diuinitates, quot sunt beatæ mentes. In hac vnione omnia bona nobis affluent, eritque omnium nostrorum desideriorum consummatio: affluent potentia, quia erimus reges & filij Dei: affluent sapientia, quia ipsum sapientiæ fontem tenebimus & contemplabimur: affluent sanctitas, quia eximius ille amor est summa sanctitas, & omnium virtutum perfectio: affluent diuitiæ, quia regnum cælorum & omnes eius opes nostræ erunt: affluent honores, quia omnes tamquam filij Dei excipiemur & honorabimur: affluent pulchritudo, quia corpore instar solis fulgebimus, mente instar Diuinitatis:
affluent

affluent gaudia & delectationes, quia omnes inebriabuntur ab ubertate domus tue, & torrente voluptatis tue potabis eos. sicut enim erit incomprehensibilis copia bonorum, ita etiam erit & gaudiorum ac delectationum. Affluet pax & securitas, quia nihil nec foris, nec intus umquam turbare poterit; nihil accidere triste vel quod minus gratum: simulque certissimi erunt, hunc statum fore eis sempiternum.

Itaque hæc unio, in qua & summum bonum nostrum, & summa Dei gloria, nobis unice fit cordi, & ad eam supra omnia adspiremus. Bona huius vitæ quantumuis magna videantur, præ illo bono vilescant nobis omnia, & instar nihili reputentur. Omnes nostræ cogitationes, curæ & labores ad illud tendant, nec usquam nisi in illo sit menti nostræ requies.

Verum,

Verum, quia tantum bonum longè
positum est supra vires nostras, ad
te confugimus, ô benignissime
Deus, vt qui sola bonitate tua in-
finita nos ad tantum & tam subli-
me bonum ab æterno destinasti, &
vt ad illud nos perduceres, mun-
dum condidisti, carnem assumpsi-
sti, mortem sustinuisti, & alia in-
numerabilia designasti: benignita-
tem tuam in nos continues, neque
illam ob ingratitude[m] vel negli-
gentiam nostram, vel alias huma-
næ vitæ labe[m], quæ subinde per fra-
gilitatem subrepunt, abrumpas vel
imminuas; sed potius adaugeas,
memor æterni consilij tui & om-
nium miserationum tuarum, quas
hactenus præstitisti nobis. Illumina
mentes nostras lumine Spiritus tui,
quo & mundi istius (cuius præsti-
gijs plerique pereunt) vanitates &
pericula, & æternorum bonorum
quæ nobis in te præparasti excel-
lentiam³³

lentiam & suauitatē possimus cognoscere. Fac vt illa nobis semper ob oculos versentur, & vehementem in animis nostris impressionem faciant, qua ad caducorum omnium contemptum, & ad æternorum amorem ac studium impellamur. Numquam flaccescant desideria, suspiria, & conatus nostri, donec ad vitæ huius terminum peruentum fuerit; in quo per gratiam tuam digni inueniamur regno tuo, & quiete illa æterna, qua omnes Sancti in te ultimo fine & summo bono suo, per visionem & amorem cum ineffabili gaudio, omnium votorum suorum compotes effecti, requiescent.

F. I. N. I. S.

INDEX

INDEX

Considerationum & Precationū.

P rolocutio seu scopus Aucto- ris.	pag. 1
Præambulum de Oratione, & optimo orandi modo.	4
I. CONSIDERATIO <i>De Deo & divi- nitate.</i>	23
2. <i>De Ipso esse, & Qui est.</i>	29
3. <i>De Incomprehensibilitate Dei.</i>	31
4. <i>De Infinitate Dei.</i>	34
Precatio ad Infinitatem Dei.	38
Modus legendi hanc Oratio- nem.	41
5. <i>De Altitudine Dei.</i>	42
6. <i>De Inuisibilitate Dei.</i>	45
7. <i>De Ineffabilitate Dei.</i>	46
8. <i>De Immensitate Dei.</i>	48
Precatio ad Immensitatem Dei.	52
	9, De

9.	<i>De Simplicitate & Puritate Dei.</i>	57
10.	<i>De Immutabilitate Dei.</i>	62
	<i>Precatio ad Immutabilitatem Dei.</i>	64
11.	<i>De Immortalitate Dei.</i>	69
12.	<i>De Æternitate Dei.</i>	73
	<i>Precatio ad æternitatē Dei.</i>	82
13.	<i>De Deo quatenus est primum rerum omnium Principium.</i>	89
14.	<i>De Omnipotentia Dei.</i>	95
	<i>Precatio ad Omnipotentiam Dei.</i>	98
15.	<i>De Veritate & Fidelitate Dei.</i>	101
16.	<i>De Sapientia Dei.</i>	106
	<i>Precatio ad Sapientiā Dei.</i>	108
17.	<i>De Pulchritudine Dei.</i>	115
18.	<i>De Dulcedine Dei.</i>	119
19.	<i>De Bonitate Dei.</i>	122
	<i>Precatio ad Bonitatē Dei.</i>	124
20.	<i>De Deo Sanctificatore.</i>	131
21.	<i>De Sanctitate Dei.</i>	132

Precatio

	Precatio ad sanctitatē Dei.	134
22.	De Deo susceptore.	144
23.	De Deo Adiutore.	146
24.	De Benignitate Dei.	148
	Precatio ad Benignitatem Dei.	150
25.	De Deo Creatore.	159
26.	De Deo Conseruatore rerum om- nium.	163
27.	De Domino rerum omnium, Do- mino Dominantium. Rege Regum. Rege seculorum. Sancto Sanctorū. Deo Deorum.	165
	Precatio ad Deum, Dominum rerum omnium.	172
28.	De Deo Governatore.	180
29.	De Deo Prouisore, Deiſque prou- dentia.	181
	Precatio ad Prouidentiam Di- uinam.	184
30.	De patientia & longaminitate Dei.	198
31.	De Clementia Dei.	201
32.	De Misericordia Dei.	203
	Precatio	

- Precatio ad Misericordiam
Dei. 205
33. De Deo ut est Zelotes. 219
34. De Deo ut est Index vinorum &
mortuorum. 221
35. De Iustitia Dei. 226
- Precatio ad Iustitiam Dei. 228
36. De Deo Illuminatore & Luce. 237
37. De Deo ut est Refugium nostrum. 240
38. De Deo Redemptore. 243
- Precatio ad Deum Patrem &
Filium expendens benefi-
cium Redemptionis. 245
39. De Deo Protectore. 251
40. De Deo ut est Fortitudo nostra. 255
41. De Deo ut est firmamentum no-
strum. 256
- Precatio pro felici certaq; præ-
destinatione & electione
ad gloriam æternam. 258
42. De Deo ut est vita nostra. 268
43. De Deo ut est spes nostra. 272
44. De Deo ut est salus nostra. 273
45. De Deo ut est pax nostra. 274
46. De

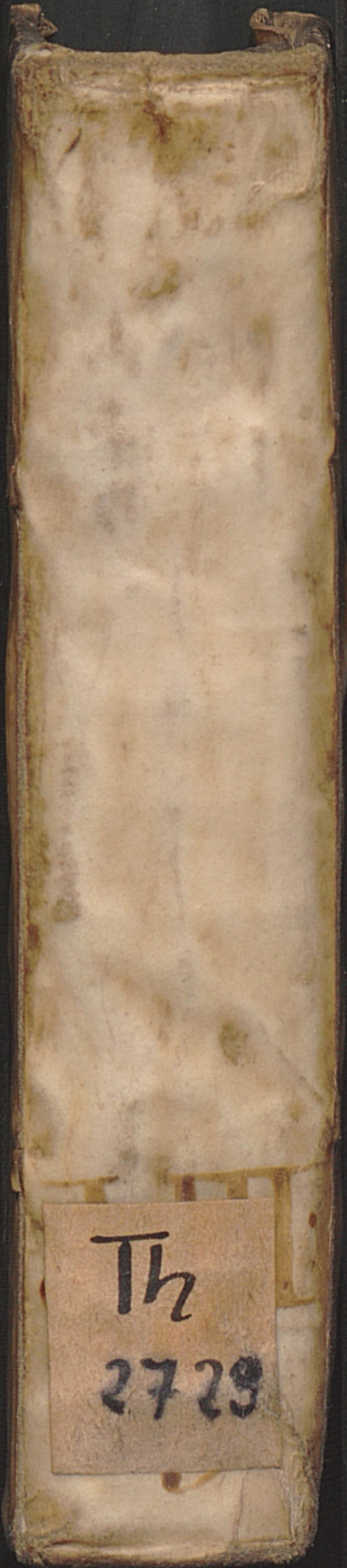
46. De Deo ut est Pater noster. 276
 Precatio ad Deum, Creatorem & Patrem rerum omnium. 279
47. De Beatitudine Dei. 286
48. De Deo ut est gloria nostra. 290
49. De Deo ut est Pater futuri seculi. 291
 Isaia 9.
50. De Deo ut est ultimus finis omnium. 294
 Precatio ad Deum qui est ultimus finis noster. 299
- Coll. scriptis Jesu Paderborna 1632.

FINIS.

76
o-
n-
79
36
90
li.
91
n-
94
l-
99
692.

Th
2729